

Nèt Loke Falta

**Ontbrekende schakels
Missing links**

**Advies inzake de aanpak van de
criminaliteitsproblematiek onder Antillianen in Nederland
Adviescommissie Antilliaans Medeburgerschap in Nederland**

Den Haag, december 2001

Nèt loke falta

Ontbrekende Schakels
Missing Links

Advies inzake de aanpak van de criminaliteitsproblematiek
onder Antillianen in Nederland

Adviescommissie Antilliaans Medeburgerschap in Nederland
Den Haag, december 2001

Nèt loke falta

Conclusies en aanbevelingen in Papiamentu	4
Conclusies en aanbevelingen in Nederlands	10
1. Antilliaans medeburgerschap	14
2. Verantwoording	16
2.1 Ontstaansgeschiedenis	16
2.2 Taakopvatting en referentiekader	16
2.3 Methodische aanpak	17
2.4 Werkwijze	18
2.4.1 enkuentro's	18
2.4.2 De campagne "Habri Bo Wowo", Kriminalidat ta nos desgrasia	19
3. Antillianen en criminaliteit	20
3.1 Hoe beleeft de Antilliaanse gemeenschap in Nederland het probleem van de criminaliteit onder Antillianen?	20
3.1.1 Ergernis en ontkenning	20
3.1.2 Erkenning en schaamte	20
3.1.3 Vermijdingsgedrag	20
3.1.4 Bewustwording en actiebereidheid	21
3.1.5 Waardering en de vraag om continuering	21
3.1.6 Initiatieven en ondersteuningsbehoefte	21
3.1.7 Hoge verwachtingen en scepsis	21
3.2 Hoe komt het – volgens de Antilliaanse gemeenschap in Nederland – dat veel Antillianen in Nederland afglijden naar de criminaliteit?	21
3.2.1 Specifieke omstandigheden die kunnen leiden tot criminaliteit	21
3.2.2 Het beleid en de beleidsuitvoering onvoldoende ingesteld op (kansarme) Antillianen	22
3.2.3 Maatschappelijke participatie	23
3.2.4 Gebrekkige aansluiting bij en acceptatie door de sociale omgeving	24
3.2.5 Aansluiting bij en acceptatie door de maatschappelijke omgeving	24
3.2.6 Sociale en maatschappelijke weerbaarheid	24
3.2.7 Opvoeding	25
3.2.8 Sociale cohesie en gevoel van eigen waarde	26
3.2.9 Omstandigheden in de Nederlandse Antillen	27
3.3 Context en betekeniskader	28
3.3.1 Wie zijn Antillianen en om welke Antillianen gaat het?	28
3.3.2 Komst en verblijf in Nederland	28
3.3.3 Antilliaanse criminaliteit en de positie van Antillianen in Nederland	29
3.3.4 De Antilliaanse gemeenschap in Nederland in beweging	32

4.	Ontbrekende schakels	33
4.1	Het concept: 'Vitalisering'	34
4.1.1	Omslag in de grondhouding noodzakelijk	34
4.1.2	Een programmatische aanpak	35
4.1.3	Een vitaliseringsprogramma: eisen en voorwaarden	35
4.1.4	Vitaliseringsprogramma: een integraal concept	36
4.1.5	Vitalisering: beleidspunten geïnventariseerd	38
4.2	De Antilliaanse gemeenschap: betrokkenheid en verantwoordelijkheid	47
4.2.1	Twee constatering	47
4.2.2	De Antilliaanse gemeenschap	49
4.2.3	Versterking van de organisatorische infrastructuur	50
4.2.4	Toegesneden op Antilliaanse maat	51
4.2.5	Medeverantwoordelijkheid	51
	Bijlagen	
Bijlage 1	Instellingbesluit	53
Bijlage 2	Leden en regionale adviseurs van adviescommissie	54
Bijlage 3	Regionale subcommissies en ondersteuners	56
Bijlage 4	Lijst van gehouden enkuentro's	57
Bijlage 5	Lijst van Antilliaanse en Arubaanse organisaties	59

Siudadano antiano na Hulanda

omunidad Antiano na Hulanda ta na marcha. No solamente pasobra algun dato demográfiko ta kambia, pero tambe pasobra den e relashonnan mutuo tin desaroyonan di importansha ta tumando lugá. Den e komunidad Antiano debidamente ta eksistí - kontrali na imagennan ku algun biá ta prevalesé – un sentido di komunidad.

Destinu dje Antianonan ku no a logra di hasi un start dinámico, ta kousa emoshonnan fuerte.

Kon grandi e envolvimentu di e diferente segmento- nan di e komunidad Antiano ta pa ku otro, i pa ku nan problemanan mutuo, te ainda por ta punto di diskushon. E konosementu i e konfiansa ku nan lo por nifiká algu p'e komunidad Antiano te ainda ta relativamente nobo. Pero ku e sentido síviko, envolvimentu i dinamismo ta kresiendo a keda konvinsentemente probá durante e enkuentronan bon bishitá ku e Komishon di Konseho Siudadano Antiano na Hulanda a organisá.

Pa ehikutá su tarea debidamente, e Komishon di Konseho Siudadano Antiano na Hulanda a disidí di organisá e enkuentronan. E Komishon di Konseho a haña e enkuentronan nesario pa yega na un bon base di argumentashon di nan konseho i pa oumentá e kapasidat pa nan trabounan i – den un di dos fase – e proposishonnan i rekomendashonnan formulá p'e Komishon di Konseho. Por lo menos mes importante tabatá e meta di e Komishon di Konseho ku pa medio di e enkuentronan, den kombersashonnan abiertamente i mutuo ku e Antianonan di tur posishon i origen, pa yega na un envolvimentu den e enfoke di e problemátika di kriminalidat i pa bin sa ta kua ta e nesidat sosial ku ta tras di dje.

E Komishon di Konseho a trata di yega na habri fuentenan positivo den e komunidad

Antiano. Na tur a organisá sinkuenta enkuentro rònt Hulanda. Durante e enkuentronan e Komishon di Konseho a topa ku mas òf menos tres mil Antiano i a planteá e problemátika bou di Antiano di un manera profundo. Emoshonante (komovedor) tabatá pa durante e enkuentronan skucha e kuantanan riba e frakaso di no haña konekshon na Hulanda, un repetishon dje falta di perspektiva ku ya kaba nan a eksperenshá na Antia i kon nan a skohe pa solushonnan sosialmente inaseptabel komo manera di

sobreviví. Ainda mas komovedor tabatá e enkuentronan ku detenidonan hoben. Den nan e.

Komishon di Konseho a nota indignashon i rabia riba un pasado ku nan no por a prosesá (digerí) , e ambishon pa tòg logra un eksistensia digno i miedo di un "akogida malu" i falta di oportunidat ora nan bolbe bèk den sosiedat.

For di e enkuentronan a bin sali na kla ku e nesidat sosial bou di un parti di e Antianonan na Hulanda ta hopi grandi. En konekshon ku e promé akogida, inburgering, preparashon (skol), trabou, entrada i edukashon dje yunan, por a konstatá problemanan serio.

Serka un parti di e Antianonan e nesidat sosial tin komo resultado un komportashon sosial inaseptabel i kriminalidat. Segun esnan ku a hiba palabra durante e enkuentronan, e kriminalidat aki no ta solamente un resultado di e situashon sosial di Antianonan individual. Den e konteksto históriko Antiano, algun dje anifestashonnan di komportashon a-sosial en parte tambe por keda konsiderá komo un forma di rebeldia. Rebeldia kontra falta di perspektiva, pero a la bes rebeldia di un parti di e komunidad Antiano ku ta di opinion ku strukturalmente nan ta ignorá su nesidat sosial individual i kolektivo.

Pa Hulanda, i sin duda p'e komunidad Antiano tambe, e kriminalidat Antiano na Hulanda ta alarmante. E violensha, e miedo i e inkietut ku e kriminalidat aki ta okashoná, e mal nòmber ku pa via di esaki tur Antiano ta haña, ta pone ku tur hende ta eksperenshá esaki komo un asunto ku mester dil kune rápidamente.

E kombersashonnan mutuo asina eksitante a resultá den reakshonnan kordial . Sobretudo pasobra e konfrontashon direkto i e dialógo tokante e seriedat i enbergadura di e nesidat sosial di asina tantu hende ku a bin kai den kriminalidat òf tin chèns di kai aden, a reforsá e noshon di ko-responsabilidat pa perdida di un generashon mas di hobennan Antiano, hòmer i muhé, si keda indiferente. Ademas, durante e kombersashonnan a resultá ku na diferente lugá na Hulanda ta eksistí gruponan di boluntario i hendenan individual ku riba nan mes iniciativa i hopi biá sin ningun klase di supsidio, ta sali na yudansa di hobennan Antiano ku a kué mal kaminda òf ta kore risiko di kai den malu. E partisipashon di komunidadnan religioso antiano na Hulanda, ta meresé atenshon spesial ya ku

praktikamente literalmente nan ta saka e klase di hobenan ei for di e porkeria kriminal.

E balornan positivo den e komunidad Antiano ku e Komishon di Konseho a spera di deskubri, afortunadamente nan a bin topa nan. Hopi hende a konsiderá e ponementu di kontakto, i interkambio di eksperensha ku e siudadanonan Antiano sosialmente komprometí, komo un impulso fuerte ku ta duna speransa pa tuma inisiativanan nobo òf pa dal bai ku motivashon. Sobretudo durante e Konferensha di Fitbèk riba 29 di sèptèmber 2001 den Ahoy na Rotterdam kaminda tabatin un konkurensa di 500 persona di tur kapa sosial di poblashon Antiano for di henter Hulanda, e sentido síviko i e disposishon pa karga responsabilidat tabatá evidente (palpabel). Pero esei no ta tur kos. Hopi hende ademas a skohe pa no mira bèk den un pasado difikultoso, pa no sigui mustra riba otro hende ku un dede akusador, pero pa sigui avansá pa duna forma na e futuro propio i esun di siudadanonan Antiano ku mester di un push pa bai dilanti. konhuntamente ku otro Antiano i Hulandes.

Tantu asina ku e konsepto “Siudadano Antiano” a bin haña un kontenido nobo i aktivante. inembargo, n’ e mesun tempu ta biba e pregunta kon e moveshon aki por yega na tuma un responsabilidat mas konsiente, mas sólido i mas aktivo pa sigui mantené un futuro propio. Kontesta n’e pregunta aki n’e momentu aki ta: no spera nada ni di niun hende, pero pa den bo mes sírkulo, na bo mes manera kada ken duna su mes aporte. Esei ta loke e siudadanonan konsiente i komprometí tin ku hasi i manera nos por a komprobá, hopi ya ta hasiendo.

Tabatá un eksperensha ku altamente ta duna speransa i ta trese inspirashon di por a planteá un asunto asina delikado manera kriminalidat, den un esfera di sivismo Antiano. E kontribushonannan akumulá a keda tratá den e rapòrt aki den e proposishonnan ku e Komishon di Konseho a presentá. Komunidad Antiano a papia!

E proposishonnan formula pa e komunidad Antiano, no ta pretendé di stop kriminalidat bou di Antiano totalmente. Wèl ta eksistí e konvikshon ku e proposishonnan por kontribuí un aporte importante pa kombati kriminalidat bou di Antianonan na Hulanda. P’e motibu ei e Komishon di Konseho ta pidi atenshon serio pa nan konseho. Nos ta konfia ku lo tuma nos proposishonnan na pechu. Sin inershonnan fuerte i di durashon largu den hende i medionan (middelen) e bataya nesario pa hasi pareu no ta posibel den e komunidad Antiano i den e praktika di maneho di outoridatnan i di institushonnan, pa para kriminalidat bou di Antianonan na Hulanda. E komunidad

Antiano i outoridatnan Hulandes konhuntamente mester aseptá e reto pa pusha kriminalidat bou di Antianonan na Hulanda bèk na proporshonnan normal.

Esaki ta e momentu apropiá!

Konklushonnan i resultadonan

1. Enbergadura di kriminalidad na Hulanda kometí pa Antiano ta serio i alarmante. No solamente pa e sosiedat Hulandes, pero sigur tambe pa e komunidad Antiano. violensha ku frekuentemente ta parti dje kriminalidad aki, e angustia i e inkietut ku esaki ta okashoná i e mal nòmber ku Antianonan ta haña p'e motibu aki, ta keda eksperenshá komo inakseptabel i komo un asunto ku mester trata rápidamente.
2. E Komishon di Konseho a organisá enkuentronan ku Antianonan bibá na Hulanda. A tene e enkuentronan pa por yega na un bon base p' e konseho dj'e komishon i pa amplia e posibilidatnan pa nan aktividatnan i dje proposishonnan i rekomendashonnan presentá den e konseho aki. Na tur a tene sinkuenta enkuentro rònt Hulanda. N'e enkuentronan ei e Komishon di Konseho a topa ku mas òf menos 3000 Antiano i a planteá e problema di un manera profundo.
3. For dje enkuentronan a bin sali na kla ku e komunidad Antiano na Hulanda ke karga ko-responsabilidad di kon ta determiná i ehekutá un polítika (maneho) dirigi riba kon preveni i kombati kriminalidad den su propio seno. E konsientisashon di nesesidat di mas kompromiso sosial i e disposishon di ta envolvi den un mehora di kondishonnan sosial p'e grupo propio di Antiano na Hulanda, a manifestá su mes krusando tur kapa sosial dje komunidad Antiano.
4. For di e enkuentronan a bin resultá ku e nesesidat sosial bou di un parti di e komunidad Antiano na Hulanda ta hopi serio. A konstatá problemanan grandi enkuanto e promé akogida, "inburgering", instrukshon, trabou i entrada, i edukashon dje yunan. Hopi Antiano no ta logra e konekshon di kon biba na Hulanda i p'e motibu ei ta haña nan den un proseso di marginalisashon. Nan ta bin resultá den un situashon di bida kaminda tin nesesidatnan sosial urgente.
5. Serka un parti di Antianonan nesesidat sosial urgente ta kondusí na komportashon sosial intolerabel i na kriminalidad. E kriminalidad aki en parte ta konsekuensha di e situashon sosial di Antianonan individual i di e konteksto históriko Antiano. Por konsiderá algun manifestashon di komportashon a-sosial komo un forma di rebelion. Rebelion kontra un situashon sin perspectiva, pero tambe un rebelion di e parti ei di e segmentu di e komunidad Antiano ku ta di opinion ku su nesesidat individual i kolektivo na Hulanda (tambe) ta keda neglizjá (desatendí).
6. Den e ultimo 10 aña nan a hasi algun estudio sientífiko i investigashonnan enkuanto problemátika, origen di e migrashon kresiente i e kriminalidad bou di Antianonan. A base di esei nan a hasi hopi rekomendashon pa mehorá e problemanan grandi ku a keda konstatá bou di Antianonan. E problemátika ta bon konosí serka esnan ku ta formulá i ehekutá e maneho. Sinembargo, te algun tempu pasá poko òf nada a keda hasi pa yega na un enfoke struktural dje problemanan. Nan a hasi demasiado esfuerso pa yega na un maneho dirigi pa deskurashá Antianonan di emigrá pa Hulanda
7. Pa falta di un enfoke struktural na nivel di "Rijk" i na nivel di maneho lokal enkuanto e problemátika sosial urgente bou di e Antianonan marginal na Hulanda, a bin krea espasio pa un situashon di bida nase den kual kontaminashon por a tuma lugá i modèlnan di komportashon - komo un manera pa por sobreviví – por a yega na kria pia serka individuonan.
8. Un kambio radikal ta nesario den kon ta weta e problema i e manera ku ta enfoká riba e Desaroyonan enkuanto marginalisashon ku ta pone ku e situashon dje Antianonan ta bira pió, i tambe en bista di desaroyonan kriminal den un parti di e komunidad Antiano na Hulanda. E kambio ku mester tin konekshon ku e preguntanan ku a bin dilanti i e nesesidatnan den e komunidad Antiano ku a keda konstatá durante e enkuentronan.
9. Ta trata di un kambio den e aktitut básiko di outoridatnan i institushonnan Hulandes i tambe di e komunidad Antiano na Hulanda. P'esei ta nesario.
 - Pa outoridatnan i e institushonnan Hulandes ta

konta un kambio di un aktitut den formulashon di nan maneho i forma di opera ku ta karakterisá su mes i deskurashamentu pa yega na un maneho ku ta dirigí su mes riba vitalisashon di Antianonan pa por hiba un bida na Hulanda.

- En kuantu e komunidad Antiano, ta trata di un kambio di un sosiedat fragmentá pa un komunidad di un kaliber sivil mas haltu. Di e forma ei e komunidad Antiano lo ta mihó ekipá di karga su ko-responsabilidad pa determiná i ehikutá un maneho ku ta fiha su mes riba e vitalisashon di siudadano Antiano individual i di e komunidad Antiano.

I tambe pa un maneho fihá riba enfoke di kriminalidat den su propio filanan

E desishon resientemente tumá pa gobièrnu Hulandes pa kita for di e agenda politiko asuntonan manera reglanan di atmishon i e obligashon di un visa, ta krea perspektiva pa logra un ke otro. E kambio aki mester haña reperkusyon riba tur nivel di maneho i di ehekushon di outoridatnan i institushonnan Hulandes.

10. Mester di un enfoke a largo plaso pa e problemanan di Antianonan na Hulanda. P'esei e Komishon di Konseho ta boga pa kuminsá ku programanan integral pa evitalisashon, ku lo ta na benefisio di Antianonan.
11. E maneho di gobièrnu di reino, tantu relatá ku CRIEM komo den kuadro di e Maneho di Siudat Grandi i di Integrashon, for di algun tempu pasá riba nivel di gemeente, ta stimulá e atenshon p'e grupo di poblashon Antiano. E asina yamá "Antilliaanse Gemeenten" ta hasi esfuerso pa yega na un enfoke direkto. Institushonnan polisial i hudisial tambe ta desaroyá forman di koperashon pa yega na maneranan di traha mas efisiente en kuantu ta trata di nan parti den prevenshon i dominio di e problemanan.
12. E Komishon di Konseho ta konsiderá importante dor di konstatá ku e ambishonnan di e komunidad Antiano pa un gran parti ta koincidí ku e intenshonnan pa maneho i e esfuersonan di maneho di institushonnan Hulandes. Sinembargo, te n'e momentunan aki e esfuersonan tabatin poko resultado. Sobretudo pasobra tabatin falta di puntonan di konekshon:
 - Un enfoke struktural, integral i programátiko
 - Un intensifikashon dje maneho general ku mira di e realidat Antiano

- Un struktura fuerte di organisashonnan Antiano
- E partisipashon i ko-responsabilidad di e komunidad Antiano

13. E komunidad Antiano ta na marcha: ya kaba por nota un refuerso mas grandi den e komunidad síviko. Kon grandi e envolvimentu di e diferente segmentunan di e komunidad Antiano pa ku otro i nan problemanan, te ainda ta bou di diskushon . Pa hopi Antiano te ainda e konsepto di ta konsiente di tin e konfiansa ku nan mester i por nifiká algu p'e komunidad Antiano , ta relativamente nobo. Pero durante e enkuentronan bon bishitá a keda konfirmá ku sentido síviko, envolvimentu i dinamismo ta kresiendo di un forma konvinsente.

Rekomendashonnan

1. Ora ta enfoká riba e kriminalidat bou di Antiano na Hulanda mester asentuá e medidanan den e ambiente preventivo. E ora ei ta trata di un pakete di medidanan relashoná ku otro dirigí na evitá di haña konekshon ku e konvivensha Hulandes, ku lo tin e resultado di kai den un proseso di marginalisashon ku ta igui bai i pa bin kai den kriminalidat. E prinsipio di “kué den tempran i no lagué bai” mester ta na promé lugá.
2. Mester kué e kabesantenan di e kriminalnan Antiano pa medio di un maneho di buska i prosekushon pa kuerpo di polis i pa outoridatnan hudisial. Nan ta forma un fuente di inkietut sosial den nan propio komunidad i tambe dje sosiedat Hulandes i nan ta un kontaminashon kriminal di e hobennan Antiano vulnerabel ku ta haña nan mes den un situashon sosial malu. Tumando na kuenta e karakter internashonal di diferente forma di kriminalidat, un koperashon intensivo den reino mes ta nesario (imperativo) pa oumentá e probabilidad di kué e delinkuentenan.
3. Un enfoke efektivo di e nesidat sosial di, i e kriminalidat ku esei ta genera bou di Antianonan ta presuponé pa aktua for di un responsabilidad kolektivo di e siudadano Antiano, di e komunidad Antiano na Hulanda, di outoridatnan Hulandes i di institushonnan Hulandes.
4. E Komishon di Konseho ta proponé un pakèt (seri) di medida ku ta resultado di entre otro e nesidatnan i deseonan di e komunidad Antiano ku a keda señalá durante e enkuentronan i ku ta provee den e “konekshonnan ku falta”. E Komishon di Konseho a yama e pakèt di medidanan aki “Programa di vitalisashon”. E pilánan di mas importante ku ta karga e programa di revitalisashon aki ta:
 - Un enfoke struktural, integral i programátiko orientá riba pluralidat dje
 - problemátika sosial i e kousanan di kriminalidat bou di Antiano.
 - Intensifikashon di e maneho di akuerdo ku e realidat Antiano: un maneho i oferta di outoridatnan i servisyonan institushonal ku realmente ta alkansá Antianonan i ku di un forma adekuá ta relashoná ku nan preguntanan i nan nesidatnan.
5. Mester weta e deskripsjon di algun parti dje programa di revitalisashon den e konseho aki komo un inisiativa pa yega na un elaborashon mas detayá. E elaborashon final ta un asunto di e spesialistanan di e diferente gruponan ku ta kolaborá ku otro, ku un partisipashon supstansial di e komunidad Antiano. E metanan di vitalisashon ta:
 - Partisipashon sosial: empleo, entrada, suidadania aktivo riba tereno sosial i siviko
 - Akseptashon sosial: suidadania antiano digno i apresia
 - Seguridat sosial: por konta riba previshonnan sosial i di maneho ku ta ahustá na midí antiano.Den programa di vitalisashon e Komishon di Konseho ta distinguí tres parti di e programa:
 - E “Promé Akogida i Guia”
 - E inburgering
 - IntegrashonOra ta prepará e partinan aki dje programa mester ahustá kada un di nan n’e realidat Antiano i mester ehekutánan for di un aserkamentu di integrashon. Mester detayá e programa di vitalisashon tantu pa loko ta trata instanshanan den e kadena di Prevenshon i Integrashon komo pa esnan den e kadena mantenshon penal.

-
6. Preparashon i ehekushon di un programa di vitalisashon ta presuponé ku ta aktua ku un *responsabilidad komun* di e siudadano antiano, di komunidad antiano na Ulanda, di gobièrnu ulandes i di instan-shanan ulandes.
 7. E envolvimentu di e komunidad Antiano den desaroyo i ehekushon di maneho ta un punto sentral den un vitalisashon optimal di e siudadano Antiano na Hulanda i su partisipashon na sosiedat Hulandes. E kantidat numeriko ku ta oumentando i e komposishon di e komunidad Antiano na Hulanda no solamente ta trese problema kun'e pero tambe ta krea oportunitatnan.
 8. Outoridatnan i institushonnan mester apoyá e proseso ku ta yuda fortifiká i fasilitá un komunidad sivil Antiano. Un nivel sivil mas haltu di komunidad Antiano por fortifiká normanan i balornan i pone ku e kontrol sosial bou di Antianonan por oumentá, i dje manera ei – komo efekto sekundario – kontribuí ku un aporte supstansial na prevenshon i enfoke di e kriminalidat, dor di Antianonan mes.
 9. E ehekushon di e programa di vitalisashon ta presuponé un envolvimentu i un aporte supstansial di e komunidad Antiano i dje konosementu profeshonal Antiano. Sin un infrastruktura adekuá di organisashonnan di boluntarios na base i organisashonnan profeshonal na diferente nivel di maneho, e aporte ei lo ta leu for di ta optimal i e reservanan di konosementu i eksperensha disponibel den filanan Antiano lo keda insufisientemente utilizá. E organisashonnan aki tin un funshon intermediario importante den maneho i apoyo den e proseso di refuerso di e komunidad síviko di Antiano na Hulanda. E Komishon di Konseho ta konsehá un fasilitashon i refuerso di e infrastruktura aki.
 10. E outoridatnan i institushonnan Hulandes mester konsultá e komunidad Antiano i pa envolvé nan ora ta inisiá, planeá i ehekutá proyektonan i aktividatnan ku Antianonan komo meta. Un partisipashon mas grandi di Antiano den formulashon di maneho i ehekushon di maneho, lo yuda pa e maneho general hasi mihó konekshon ku nesidatnan i mesté nan di siudadanonan Antiano. Ademas, hasiendo esei e komunikashon ku Antianonan lo mehorá i informashon di institushonnan i outoridatnan lo alkansá nan mihó.
 11. Outoridatnan i institushonnan mester ofresé nan servisio basá riba e realidat Antiano pa por haña konekshon ku e nesidatnan i mesté nan di Antianonan. E loke nos a yama realidat Antiano ta e yabi pa pone ku maneho dirigí na Antianonan marginal por tin éksito.
 12. E eksperenshanan ku e método di e enkuentronan i e kampaña “Habri bo Wowo” a mustra ku por alkansá i mobilisá Antianonan. Kondishonnan ta sí, ku mester hinka tempu i invertí sèn i ku mester ta dispuesto pa traha via personanan di kontakto Antiano, medianan di publisidat Antiano i organisashonnan Antiano.
 13. E Komishon di Konseho ta boga pa e maneho general ta konsentrá riba e modèl Antiano. Esei ke men ku e maneho i e oferta di e fasilitatnan ku outoridatnan i institushonnan ta duna mester alkansá e siudadano Antiano i ku pa esei por ta ta efektivu. Riba su mes esaki no ta nada mas ku un demanda general di kalidat atministrativo i ehektivu ku por keda hasí den kaso di tur oferta na un siudadano.
 14. Pa garantisá kontinuidat e Komishon di Konseho ta proponé pa instituí un entidat ku ta vigilá pa e konsehonan keda implementá. Ademas e puntonan di atenshon prinsipal ta refuerso di e komunidad Antiano, pa duna e realidat Antiano contenido i pa promové partisipashon di Antianonan na Hulanda.

Conclusies en bevindingen

1. De omvang van de door Antillianen gepleegde criminaliteit in Nederland is ernstig en zorgwekkend. Niet alleen voor de Nederlandse samenleving, maar zeker ook voor de Antilliaanse gemeenschap. De gewelddadigheid die vaak met deze criminaliteit gepaard gaat, de angst en onrust die erdoor worden veroorzaakt en de slechte naam die Antillianen hierdoor krijgen, worden ervaren als onacceptabel en als een zaak die snel aangepakt moet worden.
2. De Adviescommissie heeft *enkuentro's* (ontmoetingen) met in Nederland woonachtige Antillianen georganiseerd. De *enkuentro's* werden gehouden om tot een goede onderbouwing van het advies van de commissie te komen en om de draagkracht te vergroten voor haar werkzaamheden en de in dit advies gepresenteerde voorstellen en aanbevelingen. In totaal zijn er door heel Nederland vijftig *enkuentro's* georganiseerd. De Adviescommissie heeft daar ongeveer 3000 Antillianen ontmoet en de problematiek van de criminaliteit onder Antillianen indringend aan de orde gesteld.
3. Uit de *enkuentro's* is gebleken dat de Antilliaanse gemeenschap in Nederland medeverantwoordelijkheid wil dragen voor de vaststelling en de uitvoering van een beleid dat zich richt op het voorkomen en bestrijden van de criminaliteit in eigen gelederen. De bewustwording van de noodzaak van meer sociaal engagement en de bereidheid betrokken te zijn bij de lotsverbetering van de eigen bevolkingsgroep, manifesteerden zich dwars door de verschillende sociale lagen van de Antilliaanse gemeenschap.
4. Uit de *enkuentro's* is naar voren gekomen dat de sociale nood onder een deel van de Antillianen in Nederland zeer groot is. Er zijn grote problemen geconstateerd ten aanzien van de eerste opvang, inburgering, scholing, werk en inkomen en de opvoeding van de kinderen. Veel Antillianen missen de aansluiting op het leven in Nederland en komen daardoor terecht in een marginaliseringproces. Zij komen te verkeren in een leefsituatie van acute sociale nood.
5. Bij een deel van de Antillianen leidt acute sociale nood tot maatschappelijk onaanvaardbaar gedrag en criminaliteit. Deze criminaliteit is deels een gevolg van de sociaal-maatschappelijke situatie van individuele Antillianen en van de Antilliaanse historische context. Sommige uitingen van onmaatschappelijk gedrag zijn voor een gedeelte ook te beschouwen als een vorm van rebellie. Rebellie tegen uitzichtloosheid, maar ook rebellie van dat deel van de Antilliaanse gemeenschap dat meent dat haar individuele en collectieve sociale nood (ook) in Nederland structureel wordt genegeerd.
6. In de afgelopen 10 jaar zijn er ettelijke wetenschappelijke studies en onderzoeken uitgevoerd naar de sociale problematiek, de achtergronden van de groeiende migratie en de criminaliteit onder Antillianen. Op grond daarvan zijn er veel aanbevelingen gedaan ter verbetering van geconstateerde grote problemen bij Antillianen. De problematiek is bij beleidsmakers en beleidsuitvoerders genoegzaam bekend. Aan de structurele aanpak van de problemen is echter tot voor kort weinig tot niets gedaan. Teveel inspanningen zijn gegaan naar een beleid gericht op het ontmoedigen van Antillianen om naar Nederland te immigreren.
7. Het uitblijven van een structurele aanpak, op Rijksniveau en op lokaal beleidsniveau, voor de acute sociale problematiek onder kansarme Antillianen in Nederland heeft lang ruimte gelaten voor het ontstaan van een sociale leefsituatie waarin criminele besmetting plaats kon vinden en criminele gedragspatronen - als overlevingsstrategie - bij individuen ingesleten konden raken.
8. Er is een radicale omslag nodig in de kijk op en de aanpak van marginaliserende ontwikkelingen, die de positie van Antillianen verslechteren, en ten aanzien van criminele ontwikkelingen binnen een deel van de Antilliaanse gemeenschap in Nederland. Bedoelde omslag zal maximaal moeten aansluiten op de tijdens de *enkuentro's* geconstateerde vragen en noden binnen de Antilliaanse gemeenschap.

-
9. Het gaat om een omslag in de grondhouding van zowel de Nederlandse overheid en de Nederlandse instellingen, als van de Antilliaanse gemeenschap in Nederland.
- Bij de Nederlandse overheid en de Nederlandse instellingen gaat het om een omslag van een beleidshouding en handelswijze die zich nu nog kenmerken door afweer en ontmoediging naar een beleid dat gericht is op vitalisering van Antillianen voor het leven in Nederland.
 - Bij de Antilliaanse gemeenschap gaat het om een omslag van een verbrokkelde samenleving naar een gemeenschap met een hoger civiel gehalte. Daardoor zal de Antilliaanse gemeenschap beter in staat zijn medeverantwoordelijkheid te dragen voor de vaststelling en uitvoering van een beleid gericht op de vitalisering van Antilliaanse individuele medeburgers en de Antilliaanse gemeenschap, en voor een beleid gericht op de aanpak van criminaliteit binnen de eigen gelederen. Het recentelijk genomen regeringsbesluit om zaken als toelatingsregelingen en een visumplicht voor Antillianen van de politieke agenda af te voeren, schept hiertoe perspectief. Deze omslag zal doorwerking moeten vinden op alle beleids en -uivoeringsniveaus van de Nederlandse overheden en instellingen.
10. Er is een meerjarige structurele aanpak nodig van de problemen van Antillianen in Nederland. De Adviescommissie bepleit daarvoor het opzetten van integrale vitaliseringprogramma's die Antillianen ten goede komen.
11. Het rijksbeleid, zowel in CRIEM-verband als in het kader van het Grote Steden en Integratiebeleid, stimuleert sinds kort gerichte aandacht voor de Antilliaanse bevolkingsgroep op gemeentelijk niveau. De zogenoemde Antillianengemeenten spannen zich in om te komen tot een gerichte aanpak. Ook de politie en justitiële instellingen ontwikkelen samenwerkingsvormen om te komen tot effectievere werkwijzen wat betreft hun aandeel in het voorkomen en beheersen van de problemen.
12. De Adviescommissie acht het belangrijk te constateren dat de ambities van de Antilliaanse gemeenschap in grote mate overeenstemmen met de beleidsintenties en beleidsinspanningen van Nederlandse instituties. Deze inspanningen hebben echter tot nu toe onvoldoende effect gehad. Vooral omdat essentiële schakels ontbreken:
- *Een structurele, integrale en programmatische aanpak.*
 - *Een toespitsing van het algemeen beleid op de Antilliaanse maat.*
 - *Een sterke Antilliaanse organisatorische infrastructuur.*
 - *De betrokkenheid en medeverantwoordelijkheid van de Antilliaanse gemeenschap.*
13. De Antilliaanse gemeenschap is in beweging: een verdere versterking van de 'civic community' tekent zich af. De mate van betrokkenheid van de diverse segmenten van de Antilliaanse gemeenschap, met elkaar en elkaars problemen, wordt nog wel bediscussieerd. Voor veel Antillianen is het bewustzijn en het vertrouwen dat zij iets voor de Antilliaanse gemeenschap moeten en kunnen betekenen nog tamelijk pril. Maar dat gemeenschapszin, betrokkenheid en daadkracht groeien, is op overtuigende wijze bevestigd op de goed bezochte *enkuentro's*.

Aanbevelingen

1. Bij de aanpak van de criminaliteit onder Antillianen in Nederland zal het accent moeten liggen op maatregelen in de preventieve sfeer. Het gaat daarbij om een pakket van samenhangende maatregelen gericht op het voorkomen van het missen van aansluiting op de Nederlandse samenleving, met als gevolg daarvan terecht komen in een proces van voortschrijdende marginalisering en het vervallen in criminaliteit. Het principe van "vroeg vastpakken en niet meer loslaten" moet daarbij voorop staan.
2. De harde kern van Antilliaanse criminelen dient door een actief en effectief opsporings- en vervolgingsbeleid van politie en justitie te worden aangepakt. Zij vormen een bron van sociale onrust in de eigen gemeenschap en de Nederlandse samenleving en van criminele besmetting voor de kwetsbare jonge Antillianen die in een slechte maatschappelijke positie verkeren. Gezien het transnationale karakter van diverse vormen van criminaliteit is intensieve samenwerking binnen het koninkrijk geboden om de pakkans van daders te vergroten.
3. Een effectieve aanpak van de sociale nood van en de daardoor gegenereerde criminaliteit onder Antillianen veronderstelt handelen vanuit *een gezamenlijke verantwoordelijkheid* van de Antilliaanse medeburger, van de Antilliaanse gemeenschap in Nederland, van de Nederlandse overheid en van de Nederlandse instellingen.
4. De Adviescommissie stelt een pakket aan maatregelen voor dat uitgaat van de mede tijdens de *enkuentro's* gesignaleerde noden en wensen van de Antilliaanse gemeenschap en dat voorziet in 'de ontbrekende schakels'. De Adviescommissie heeft aan dit pakket van maatregelen de naam vitaliseringsprogramma gegeven. Belangrijkste peilers van dit vitaliseringsprogramma zijn:
 - Een structurele, integrale en programmatische aanpak gericht op de meervoudigheid van de sociale problematiek en de oorzaken van criminaliteit onder Antillianen.
 - Een toespitsing van het beleid op de Antilliaanse maat: een beleid en aanbod van overheden en institutionele voorzieningen dat Antillianen werkelijk bereikt en op de juiste wijze aansluit op hun vragen en noden.
5. De beschrijving op een aantal onderdelen van het vitaliseringsprogramma in dit advies dient gezien te worden als aanzet voor nadere uitwerking. De uiteindelijke uitwerking is een zaak van de samenwerkende specialisten van de diverse betrokken partijen, met substantiële inbreng van de Antilliaanse gemeenschap. De vitaliseringsdoelen zijn:
 - Maatschappelijke participatie: werk, inkomen, sociaal en maatschappelijk actief medeburgerschap
 - Maatschappelijke acceptatie: volwaardig en gewaardeerd Antilliaans medeburgerschap
 - Maatschappelijke zekerheid: kunnen rekenen op maatwerk en sluitend bestuurlijk en maatschappelijk voorzieningenaanbodBinnen het vitaliseringsprogramma onderscheidt de Adviescommissie drie programma-onderdelen:
 - De "Eerste Opvang en Begeleiding"
 - De inburgering
 - IntegratieElk van deze programma-onderdelen dient bij de uitwerking toegesneden te worden op Antilliaanse

-
- maat, en uitgevoerd te worden volgens de integrale benadering.
- Het vitaliseringsprogramma dient voor zowel de instellingen in de 'Preventie & Integratie'- als die binnen de 'Strafrechthandavingsketen' uitgewerkt te worden.
6. Voorbereiding en uitvoering van een vitaliseringsprogramma veronderstellen handelen vanuit *een gezamenlijke verantwoordelijkheid* van de Antilliaanse medeburger, van de Antilliaanse gemeenschap in Nederland, van de Nederlandse overheid en van de Nederlandse instellingen.
 7. De betrokkenheid van de Antilliaanse gemeenschap bij de ontwikkeling en uitvoering van beleid is een kernelement voor een optimale vitalisering van die Antilliaanse medeburger in Nederland en zijn participatie in de Nederlandse samenleving. De groeiende omvang en de veranderende samenstelling van de Antilliaanse gemeenschap in Nederland gaan niet alleen gepaard met problemen maar ook met kansen.
 8. Overheid en instellingen dienen het proces dat leidt tot versterking van een Antilliaanse civiele gemeenschap te steunen en te faciliteren. Een hoger civiel gehalte van de Antilliaanse gemeenschap kan normen en waarden versterken en de sociale controle onder Antillianen doen toenemen en zo, als neveneffect, een behoorlijke bijdrage leveren aan het voorkomen en aanpakken van de criminaliteit onder Antillianen, door Antillianen zelf.
 9. De uitvoering van het vitaliseringsprogramma vooronderstelt een substantiële betrokkenheid en inbreng van de Antilliaanse gemeenschap en Antilliaanse deskundigheid. Zonder een behoorlijke infrastructuur van vrijwilligersorganisaties aan de basis en Antilliaanse professionele organisaties op de onderscheiden beleidsniveaus, zal die inbreng verre van optimaal zijn en de reserves aan beschikbare kennis en ervaring in de Antilliaanse gelederen onvoldoende worden aangeboord. Deze organisaties hebben een belangrijke intermediaire functie in de sturing en ondersteuning van het versterkingsproces van de civic community van Antillianen in Nederland. De Adviescommissie adviseert een facilitering en versterking van deze infrastructuur.
 10. De Nederlandse overheden en instellingen dienen de Antilliaanse gemeenschap te raadplegen en te betrekken bij het initiëren, plannen en uitvoeren van projecten en activiteiten die op Antillianen zijn gericht. Een grotere participatie van Antillianen in de beleidsontwikkeling en beleidsuitvoering zal er toe leiden dat het (algemeen) beleid beter aansluit op de noden en behoeften van de Antilliaanse burgers. Bovendien zal daardoor de communicatie met Antillianen verbeteren en zal informatie van instellingen en de overheid hen beter bereiken.
 11. Overheden en instellingen dienen maatwerk te leveren om aansluiting te vinden bij de noden en behoeften van Antillianen. Deze zogenaemde Antilliaanse maat is de sleutel om beleid, dat gericht is op kansarme Antillianen, te doen slagen.
 12. De ervaringen met de methode van de *enkuentro's* en de campagne "Habri bo Wowo" leren dat Antillianen te bereiken en te mobiliseren zijn. Voorwaarden zijn wel dat men er tijd en middelen in steekt en dat men bereid is te werken via Antilliaanse contactpersonen, Antilliaanse media en Antilliaanse organisaties.
 13. De adviescommissie bepleit een toespitsing van het algemeen beleid op de Antilliaanse maat. Dat wil zeggen dat het beleid en aanbod van overheids- en andere institutionele voorzieningen de Antilliaanse medeburger moet bereiken, en voor hem of haar effectief moet zijn. Dit is feitelijk niet meer dan een algemene eis van bestuurlijke en uitvoerende kwaliteit die aan ieder aanbod aan burgers gesteld kan worden.
 14. Om continuïteit te waarborgen stelt de Adviescommissie voor een lichaam in het leven te roepen dat toeziet op de implementatie van de adviezen en het monitoren de uitvoering van het vitaliseringsprogramma. Daarbij zijn de voornaamste aandachtsvelden de versterking van de Antilliaanse gemeenschap, het vormgeven aan de Antilliaanse maat en de bevordering van de participatie van Antillianen in Nederland. Deze aandachtspunten, tot op zekere zin specialistisch, zijn direct gerelateerd aan preventie- en integratiebeleid. Dit lichaam zal van tijdelijke aard moeten zijn.

1. Antilliaans medeburgerschap

De Antilliaanse gemeenschap in Nederland is in beweging. Niet alleen omdat een aantal demografische gegevens verandert, maar ook omdat er wat betreft de onderlinge verhoudingen belangwekkende ontwikkelingen gaande zijn. Binnen de Antilliaanse gemeenschap bestaat - in weerwil van beelden die soms de overhand krijgen - wel degelijk gemeenschapszin. Er is bewogenheid met het lot van Antillianen die in Nederland geen voortvarende start hebben gemaakt.

De mate van betrokkenheid van de diverse segmenten van de Antilliaanse gemeenschap, met elkaar en elkaars problemen, wordt nog wel bediscussieerd. Voor veel Antillianen is het bewustzijn en het vertrouwen dat zij iets voor de Antilliaanse gemeenschap moeten en kunnen betekenen nog tamelijk pril. Maar dat gemeenschapszin, betrokkenheid en daadkracht groeien is op overtuigende wijze bevestigd op de goed bezochte *enkuentro's* (letterlijk: ontmoetingen) die de Adviescommissie Antilliaans Medeburgerschap in Nederland heeft georganiseerd.

De Adviescommissie Antilliaans Medeburgerschap in Nederland heeft, om haar taak goed uit te voeren, ervoor gekozen *enkuentro's* te organiseren. De *enkuentro's* achtte de Adviescommissie noodzakelijk om tot een goede onderbouwing van haar advies te komen en om de draagkracht te vergroten voor haar werkzaamheden en - in een tweede fase - de door de Adviescommissie geformuleerde voorstellen en aanbevelingen. Zeker zo belangrijk was het doel van de Adviescommissie om met de *enkuentro's* in open, gezamenlijke gesprekken met Antillianen in Nederland van allerlei positie en komaf, tot een grotere betrokkenheid bij de aanpak van de criminaliteitsproblematiek en daarachter stekende sociale nood te komen.

De Adviescommissie heeft geprobeerd de positieve krachten binnen de Antilliaanse gemeenschap aan te boren. In totaal zijn er door heel Nederland vijftig *enkuentro's* georganiseerd. De Adviescommissie heeft daar ongeveer 3000 Antillianen ontmoet en de problematiek van de criminaliteit onder Antillianen indringend aan de orde gesteld.

Aangrijpend waren de verhalen in de *enkuentro's* over de mislukking van het vinden van aansluiting in Nederland; een herhaling in Nederland van het reeds op de Antillen ervaren gebrek aan perspectief en het kiezen van

maatschappelijk onaanvaardbare oplossingen als overlevingsweg. Nog aangrijpend waren de ontmoetingen met jonge gedetineerden bij wie de Adviescommissie woede zag over een onverwerkt verleden, ambitie om alsnog een respectvol bestaan op te bouwen en angst voor een 'slechte opvang' en gebrek aan kansen bij terugkeer in de samenleving.

Uit de *enkuentro's* is naar voren gekomen dat de sociale nood onder een deel van de Antillianen in Nederland zeer groot is. Er zijn grote problemen geconstateerd ten aanzien van de eerste opvang, inburgering, scholing, werk, inkomen en de opvoeding van de kinderen.

Bij een deel van de Antillianen leidt de sociale nood tot maatschappelijk onaanvaardbaar gedrag en criminaliteit. Deze criminaliteit is echter, volgens sprekers op de *enkuentro's*, niet alleen een gevolg de sociaal-maatschappelijke situatie van individuele Antillianen. Binnen de Antilliaanse, historische context zijn sommige uitingen van onmaatschappelijk gedrag deels ook te beschouwen als een vorm van rebellie. Rebellie tegen uitzichtloosheid, maar ook rebellie van een deel van de Antilliaanse gemeenschap dat meent dat haar individuele en collectieve sociale nood structureel wordt genegeerd.

De Antilliaanse criminaliteit in Nederland is voor Nederland en zeker ook voor de Antilliaanse gemeenschap zeer zorgwekkend. De gewelddadigheid, de angst en onrust die deze criminaliteit veroorzaken, de slechte naam die alle Antillianen hierdoor krijgen, iedereen ervaart dit als onacceptabel en als een zaak die snel aangepakt moet worden.

De enerverende onderlinge gesprekken hebben tot hartverwarmende reacties geleid. Vooral ook omdat de directe confrontatie met - en de dialoog over de ernst en omvang van de sociale nood van velen die tot criminaliteit zijn vervallen of er in dreigen te vervallen - het besef van medeverantwoordelijkheid hebben versterkt voor het verloren gaan van nog een generatie Antilliaanse jonge mannen en vrouwen, indien men onverschillig blijft. Bovendien bleek tijdens de gesprekken dat op diverse plaatsen in Nederland zowel individuen als vrijwilligersgroepen bestaan die, op eigen initiatief en vaak zonder enige vorm van subsidie, zich ontfemen over jonge, ontspoorde of risicolopende

Antilliaanse jongens en meisjes. Speciale aandacht verdient het aandeel van Antilliaanse religieuze gemeenschappen in Nederland in het nagenoeg letterlijk uit het drugs- en criminaliteitsmoeras trekken van dergelijke jongeren.

De positieve krachten binnen de Antilliaanse gemeenschap, die de Adviescommissie hoopte te ontdekken, zijn we dus gelukkig tegengekomen. Het leggen van contacten en uitwisselen van ervaringen met deze sociaal geëngageerde Antilliaanse medeburgers werd door velen als een hoopgevende en krachtige impuls ervaren om nieuwe initiatieven te nemen of gemotiveerd door te gaan. Vooral tijdens de Terugkoppelingsconferentie, op 29 september 2001 in Ahoy Rotterdam, met een verrassend grote opkomst van 500 mensen uit alle lagen van de Antilliaanse gemeenschap uit geheel Nederland, was de gemeenschapszin en de bereidheid tot medeverantwoordelijkheid voelbaar. Maar niet alleen dat. Velen hebben ook de keuze gemaakt om niet meer om te kijken naar een moeizaam verleden, om niet meer met de beschuldigende vinger te wijzen naar anderen, maar om voort te gaan om de eigen toekomst en die van de Antilliaanse medeburgers die een duw in de rug behoeven, in Nederland vorm te geven. Gezamenlijk met andere Antillianen en Nederlanders.

Het begrip 'Antilliaanse medeburger' kreeg zo voor velen een nieuwe, activerende inhoud. Tegelijkertijd leeft echter de vraag hoe deze beweging naar een zelfbewuster, hechter en actiever nemen van verantwoordelijkheid voor de eigen toekomst gaande moet worden gehouden. Het antwoord van de Antilliaanse gemeenschap op deze vraag luidt op dit moment: op niets of niemand wachten, maar in eigen kring, op eigen wijze, ieders unieke bijdrage leveren. Dat is wat zelfbewuste en geëngageerde Antilliaanse medeburgers te doen staat en wat, zoals wij hebben kunnen vaststellen, velen al doen.

Het is een uitermate bemoedigende en inspirerende ervaring geweest om een zo controversiële en gevoelige zaak als criminaliteit in een klimaat van Antilliaanse gemeenschapszin aan de orde te hebben kunnen stellen. De verzamelde inbreng is verwerkt in de in dit rapport door de Adviescommissie gepresenteerde voorstellen. De Antilliaanse gemeenschap heeft gesproken!

De door de Adviescommissie geformuleerde voorstellen van de Antilliaanse gemeenschap hebben niet de pretentie de criminaliteit onder Antillianen in zijn geheel een halt toe te roepen. Wel heerst de overtuiging dat de voorstellen een belangrijke bijdrage kunnen leveren aan het tegengaan van criminaliteit onder Antillianen in Nederland. De Adviescommissie vraagt daarom om serieuze aandacht voor haar advies. Wij vertrouwen erop dat onze voorstellen ter harte worden genomen. Zonder fikse, langdurige investeringen in mensen en middelen is de

inhaalslag, die binnen de Antilliaanse gemeenschap en in de beleidspraktijk van overheden en instellingen nodig is om de criminaliteit onder Antillianen te keren, niet mogelijk.

De Antilliaanse gemeenschap en de Nederlandse overheid moeten gezamenlijk de uitdaging aangaan om de criminaliteit onder Antillianen in Nederland tot normale proporties terug te brengen. De tijd is er rijp voor.

2. Verantwoording

2.1 Ontstaansgeschiedenis

Zorgen en ongenoegen over het crimineel gedrag van landgenoten zijn voor een groep Antillianen aanleiding geweest tot het nemen van het initiatief tot de oprichting van de Adviescommissie Antilliaans Medeburgerschap in Nederland. De aanzet kwam tijdens een studiedag die de Directie Preventie, Jeugd en Sanctiebeleid van het Ministerie van Justitie organiseerde op 21 april 1998¹. Een van de Antilliaanse sprekers ging in op de verantwoordelijkheid van de Antilliaanse gemeenschap om bij te dragen aan het aanpakken en voorkomen van de criminaliteit onder Antillianen in Nederland. Hij wees op de noodzaak van versterking van de Antilliaanse gemeenschap in Nederland en pleitte voor de oprichting van een officiële Adviescommissie.

De Antilliaanse gemeenschap richtte een Initiatiefgroep op die gesprekken met het Ministerie van Justitie voerde. Het eerste actiepunt van de initiatiefgroep was het verkrijgen van draagvlak binnen de Antilliaanse gemeenschap voor de instelling van een Adviescommissie. Bijna alle vertegenwoordigers van Antilliaanse en Arubaanse afkomst in (deel)gemeenteraden en Provinciale Staten en Antilliaanse en Arubaanse portefeuillehouders hebben vervolgens het initiatief ondersteund. Tevens heeft een groot aantal Antilliaanse/Arubaanse organisaties hun steun betuigd aan de oprichting van de Adviescommissie.

In mei 2000 diende de Initiatiefgroep, namens de Antilliaanse gemeenschap, bij de Minister van Justitie een verzoeknota in ter oprichting van een Adviescommissie van Antillianen. De Initiatiefgroep diende tevens een voordracht in van kandidaat-commissieleden en kandidaat-regionale adviseurs. Het betrof een zeer gemengde groep Antillianen in Nederland: mannen, vrouwen, ouderen en jongeren, mensen afkomstig van zoveel mogelijk verschillende eilanden van de Nederlandse Antillen (in ieder geval afkomstig van de Bovenwindse en de Benedenwindse eilanden), mensen uit de verschillende delen van Nederland en mensen met verschillende professionele achtergronden.

¹ 'Andere aanpak Antillianen', studiedag georganiseerd door Directie Preventie, Jeugd en Sanctiebeleid van het Ministerie van Justitie op 21 april 1998

De ministerraad accordeerde het verzoek en de voordracht van de Initiatiefgroep. Op 18 september 2000 werd de Adviescommissie Antilliaans Medeburgerschap in Nederland ingesteld, namens de Nederlandse regering, door de Minister van Justitie, de Minister van Grote Steden en Integratiebeleid en de Minister van Binnenlandse Zaken.

2.2 Taakopvatting en Referentiekader

Volgens het instellingsbesluit van de Adviescommissie Antilliaans Medeburgerschap in Nederland heeft de commissie tot taak:

1. Adviseren over de wijze waarop justitiële instellingen adequaat kunnen reageren op het urgente criminaliteitsprobleem onder Antillianen, in het bijzonder jongeren, in Nederland. Het zwaartepunt hierbij zal liggen op justitieel terrein en kan zich uitstrekken tot aangrenzende beleidsterreinen.
2. Aandacht geven aan het bespreekbaar maken binnen de Antilliaanse gemeenschap in Nederland van het criminaliteitsprobleem onder haar doelgroep, in het bijzonder de jongeren.
3. Het zo mogelijk creëren of vergroten van het draagvlak voor het voorkomen en aanpakken van deze problematiek.

In het door de Initiatiefgroep ingediende voorstel tot instelling van de Adviescommissie was de volgende taakstelling geformuleerd:

- Oplossingsgerichte adviezen ontwikkelen inzake de criminaliteit.
- Ervoor zorgdragen dat de inbreng van de Antilliaanse gemeenschap in de probleemdefinitie en -oplossing substantieel is.

Het instellingsbesluit noemt jongeren expliciet. De taakformulering van het instellingsbesluit sluit echter criminaliteit onder andere leeftijdsgroepen niet uit. In het instellingsbesluit wordt voorts gesproken over het creëren of vergroten van het draagvlak onder de doelgroep, teneinde de problematiek te voorkomen dan wel aan te pakken. De Initiatiefgroep ging een (logische) stap verder en sprak over een substantiële inbreng van de Antilliaanse gemeenschap in zowel de probleemdefinitie als in de oplossing.

Een vergelijking van de twee taakformuleringen leert dat het een het ander niet uitsluit.

Gezien het bovenstaande, heeft de Adviescommissie geconcludeerd, met inachtneming van de officiële taakopdracht, haar werkopdracht als volgt te interpreteren: Niet primair het probleem beschrijven of kwantificeren, maar vooral te komen tot adviezen over *adequate wijzen om de criminaliteitsproblematiek te beheersen, te verminderen en te voorkomen op basis van een substantiële inbreng van de Antilliaanse gemeenschap.*

Bij de uitwerking van de werkopdracht golden, in het kader van de bestrijding van de criminaliteit onder Antillianen in Nederland, de volgende doelstellingen:

- Een wij-gevoel van Antillianen in Nederland stimuleren en een maatschappelijk klimaat realiseren waarin Antillianen hun talenten en kansen maximaal benutten.
- Bevorderen dat Antillianen, in de uitoefening van hun rechten en plichten in Nederland, zich volwaardig burger voelen en gedragen, en in het verlengde daarvan, met behoud van wat hen dierbaar is in hun eigen cultuur, medeverantwoordelijkheid dragen voor de ontwikkeling van een gezonde multi-etnische en multiculturele Nederlandse samenleving.
- De bereidheid stimuleren onder de Antilliaanse gemeenschap in Nederland om in het bijzonder de kansarme Antillianen een helpende hand te bieden.
- Neutraliseren van de negatieve beeldvorming over Antillianen in Nederland, door het daadwerkelijk helpen verkleinen van het criminaliteitsprobleem.

2.3 Methodische aanpak

Uitgaande van de beschreven taakopvatting, is de inbreng van de Antilliaanse gemeenschap in de definiëring van het probleem en in de formulering van mogelijke oplossingen van het probleem, als uitgangspunt genomen voor de methodische aanpak van de werkzaamheden. Dit uitgangspunt leidde tot de volgende keuzes:

- De Adviescommissie stelde zich niet op als een wetenschappelijke commissie, maar als een doelgroep gerelateerde Adviescommissie.
- De activiteiten van de Adviescommissie concentreerden zich niet op factfinding, maar op de mobilisatie/activering van de Antilliaanse medeburger in Nederland.
- Probleemdefiniëring was niet het primaire aandachtspunt van de Adviescommissie, wel het formuleren van oplossingsrichtingen en adequate

handelswijzen. Probleemdefiniëring vanuit de Antilliaanse gemeenschap was slechts van belang waar nog niet gesignaleerde invalshoeken werden ontdekt en diende vooral de bewustwording onder de Antilliaanse gemeenschap van de aard, de omvang en de impact van het criminaliteitsprobleem.

Hieruit volgt dat de Adviescommissie voor een 'mobiliserings/activeringsmethodiek' heeft gekozen om haar werkopdracht te realiseren. Het ging om de mobilisering van de Antilliaanse gemeenschap in Nederland en om, op basis van hun beleving en perceptie van het probleem van de criminaliteit onder Antillianen in Nederland, te komen tot oplossingsgerichte adviezen als antwoord op de vier basisvragen:

1. Wat ziet de Antilliaanse gemeenschap in Nederland als oorzaak voor het feit dat zo veel Antillianen in de criminaliteit terechtkomen?
2. Wat kan de Antilliaanse gemeenschap in Nederland zelf doen ter voorkoming, dan wel ter oplossing van het probleem van de criminaliteit onder Antillianen in Nederland?
3. Wat kan de Antilliaanse medeburger in Nederland zelf doen ter voorkoming, dan wel ter oplossing van deze criminaliteit?
4. Wat kunnen, volgens de Antilliaanse gemeenschap in Nederland, Nederlandse instellingen en de overheid doen ter voorkoming dan wel ter oplossing van de criminaliteit onder Antillianen in Nederland?

Deze mobiliserings/activeringsmethodiek sloot aan bij het uitgangspunt van de Adviescommissie dat de Antilliaanse gemeenschap in Nederland zowel begin als eindpunt moest zijn van haar inspanningen. De Adviescommissie wilde niet uitgaan van allerlei wetenschappelijke studies en rapporten, maar onbevangen inventariseren hoe de problematiek leeft binnen de Antilliaanse gemeenschap in Nederland. De caleidoscoop aan geïnventariseerde gevoelens, inzichten, meningen en ideeën die leven in de Antilliaanse gemeenschap zou dan tot een *Grote Gemene Deler* van bevindingen worden verwerkt, zonder daarbij te vervallen in generalisaties. Vanuit deze caleidoscoop wilden we komen tot ontwikkeling en formulering van oplossingsrichtingen ter versterking, mobilisering en activering van de Antilliaanse gemeenschap. De gegevens vanuit de literatuur en vanuit de ervaringen van niet Antilliaanse deskundigen komen daarna pas aan de orde.

2.4 Werkwijze

Teneinde de werkopdracht volgens de mobiliserings/activeringsmethodiek te kunnen realiseren heeft de Adviescommissie een tien stappen werkwijze gevolgd:

- Stap 1 Ontwikkeling en vaststelling van een gezamenlijk referentiekader, ten behoeve van een goede onderlinge afstemming tussen de leden van de Adviescommissie.
- Stap 2 Vaststellen van de juiste methodische aanpak, de wijze van ontsluiten en het toegankelijk maken van de verzamelde en te verzamelen data.
- Stap 3 Organiseren en creëren van een uitnodigend klimaat voor Antillianen in Nederland om, met inzichten, analyses en oplossingen, actief bij te dragen.
- Stap 4 Het verzamelen van bij Antillianen in Nederland levende zienswijzen met betrekking tot het probleem van de criminaliteit onder Antillianen in Nederland.
- Stap 5 Verwerking van de verzamelde gegevens en het schetsen van de contouren van oplossingsrichtingen.
- Stap 6 Consultaties van instanties en deskundigen uit zowel de Strafrechtketen als de Preventie & Integratieketen.
- Stap 7 Verwerking van de gegevens en concipiëren van aanpakgerichte adviezen.
- Stap 8 Terugkoppeling en feedback naar de Antilliaanse gemeenschap in Nederland.
- Stap 9 Verwerking van de gegevens en concipiëren van het slotadvies.
- Stap 10 Oplevering van het definitieve advies.

Twee instrumenten waren essentieel binnen de gekozen werkwijze:

1. De *enkuentro's*.
2. De campagne "Habri bo Wowo".

2.4.1 De *Enkuentro's*

De *enkuentro's* zijn opgezet als interactieve hoorzittingen. Het waren ontmoetingen van Antillianen met Antillianen. De deelnemende Antillianen brachten hun meningen, zienswijzen en gevoelens naar voren ten aanzien van het probleem van de criminaliteit onder Antillianen in Nederland. Tijdens de *enkuentro's* ging het om de 'stem' van de Antilliaan; het losmaken van meningen en reacties; een open gesprek met ruimte voor commentaar en nieuwe ideeën. Vanuit ieders eigen kennis, ervaring en gevoelswereld. Zonder vrees dat een gegeven mening niet voor vol werd aangezien. Elke mening was

van waarde voor de *enkuentro*.

Ter voorkoming van elke schijn van vooringenomenheid werd elke *enkuentro* gestart met een gestandaardiseerde inleiding, waarin, heel in het kort, de ernst van de situatie werd aangegeven. De inleiding eindigde steeds met het voorleggen van vier vragen over oorzaken van en oplossingen voor de criminaliteit in Nederland (zie paragraaf 2.3)

De inleiding diende om de discussie en participatie op gang te brengen. De praktijk heeft uitgewezen dat deze methode heeft gewerkt. De inbreng van en discussie met de aanwezigen kwamen heel gemakkelijk op gang, evenals de interactie tussen de deelnemende Antillianen. De leden van de regionale subcommissies, die verantwoordelijk waren voor de organisatie van de *enkuentro's* in de diverse regio's, hoefden zich slechts te concentreren op het aanhoren en het technisch leiden van de ontmoeting.

De *enkuentro's* werden als instrument gehanteerd bij stap 4 van onze werkmethode: het verzamelen van zienswijzen met betrekking tot de criminaliteit. De *enkuentro's* werden per regio georganiseerd. De Adviescommissie had Nederland hiertoe in vijf regio's verdeeld:

- I Regio Noord-Nederland: de provincies Groningen, Friesland, Drenthe en Overijssel.
- II Regio Noord-Holland: de provincie Noord-Holland
- III Regio Zuid-Holland: de provincie Zuid-Holland
- IV Regio Midden-Nederland: de provincies Utrecht, Gelderland en Flevoland
- V Regio Zuid-Nederland: de provincies Zeeland, Limburg en Noord-Brabant

Per regio werd een regionale subcommissie ingesteld. Hierin hadden leden van de Adviescommissie en regionale adviseurs zitting. Binnen elke regio werd er volgens een vast stramien gewerkt: eerst een *enkuentro* met de in de regio opererende Antilliaanse organisaties, vervolgens indien mogelijk *enkuentro's* via de lokale Antilliaanse radioprogramma's en tenslotte door de organisatie van diverse regionale *enkuentro's* 'publiek' (publiek).

Daarnaast werd de Adviescommissie benaderd door diverse organisaties die voor hun specifieke doelgroep van Antillianen ook een *enkuentro* wilden houden. Tenslotte werden er twee landelijke *enkuentro's* georganiseerd voor Antilliaanse professionelen. Van elke *enkuentro* werd een verslag gemaakt. Dit verslag diende als basis voor de verwerking van de gegevens tot een Grootste Gemene Deler van de geïnventariseerde inzichten, gevoelens, meningen en suggesties van de Antilliaanse gemeenschap met betrekking tot de criminaliteitsproblematiek van Antillianen in Nederland. In totaal vonden er vijftig *enku-*

entro's plaats. Daaraan namen, in totaal, ongeveer 3000 mensen deel.²

2.4.2 De Campagne 'Habri Bo Wowo, Kriminalidat ta nos Desgrasia'

Antillianen wonen breed verspreid, door heel Nederland. Wat vormen van communicatie betreft zijn Antillianen vooral verbaal en auditief ingesteld. Binnen de gekozen en hierboven beschreven mobiliserings/ activeringsmethodiek is daarom gebruik gemaakt van een multimediale, op mondelinge communicatie gerichte, campagne om de Antillianen in Nederland te bereiken. Deze campagne, onder de naam 'Habri Bo Wowo', had als doelstellingen:

- Het onderwerp 'Antillianen en criminaliteit' bespreekbaar maken binnen de Antilliaanse gemeenschap in Nederland.
- Draagvlak creëren voor de aan te dragen oplossingen.
- Antillianen activeren om de *enkuentro's* bij te wonen.

Om de campagne kracht bij te zetten, is bij aanvang van de werkzaamheden geïnvesteerd in het ontwikkelen van een campagneslogan. Gezocht is naar een slogan die simpel, direct, kort en krachtig was. Verder moest de slogan niet voor meerdere interpretaties vatbaar zijn, het moest een gedrag-, een handeling- en een bewustwordingscomponent bevatten, het moest de nieuwsgierigheid prikkelen; en de tekst moest in beeld vertaald kunnen worden. Uiteindelijk is voor de volgende slogan met onderkop gekozen:

'Habri bo Wowo! Kriminalidat ta nos Desgrasia' (letterlijke vertaling: Open je ogen! criminaliteit is onze ondergang). Deze slogan werd gebruikt in alle campagne-uitingen.

De campagne richtte zich expliciet op de volgende doelgroepen:

- Antilliaanse burgers in Nederland.
- Personen actief bij Antilliaanse organisaties in Nederland.
- Antilliaanse journalisten (radio, kranten en bladen) in Nederland.

Basis voor de campagne 'Habri Bo Wowo' was een multimediaal communicatieplan. Dit plan bestond uit diverse onderdelen die allen op elkaar waren afgestemd:

- Een **poster** die uitnodigde tot nadenken en actie.
- Een **folder** die kort informatie gaf over criminaliteit

onder Antillianen en de taken van de Adviescommissie, en daarbij met name de *enkuentro's* en de radioprogramma's onder de aandacht bracht.

- Een **radiospot** van 40 seconden die minimaal één keer per week door de deelnemende lokale Antilliaanse radioprogramma's werd uitgezonden. Deze radiospot stimuleerde het nadenken over de vraag: hoe kan ik bijdragen aan een oplossing?
- Twee **jingles**, elk van 15 seconden, gemaakt voor wekelijkse uitzending via alle deelnemende lokale Antilliaanse radioprogramma's.
- **Radio-items** behandelden kort een inhoudelijk aspect van de problematiek. Ze hadden een gemiddelde lengte van 7 minuten en werden wekelijks uitgezonden via de deelnemende lokale Antilliaanse radiostations. De inhoud van de items werd in grote lijnen vastgesteld in een Denktank van Antillianen. De items hadden vooral een voorlichtend karakter en probeerden de kennis van luisteraars te verhogen.
- De **persberichten** hadden een bredere doelgroep dan de radio-items. Behalve de deelnemende Antilliaanse radiostations kregen ook Antilliaanse kranten in Nederland de persberichten. De persberichten gingen over de uitspraken die in de radio-items werden gedaan. Daarnaast konden ze ook ingaan op algemene onderwerpen die betrekking hadden op de Adviescommissie of op de campagne. De persberichten waren bedoeld om in meer Antilliaanse media aandacht voor de werkzaamheden van de Adviescommissie te genereren.

In totaal hebben 21 radioprogramma's, verspreid over het hele land, aan de campagne meegedaan. Dat de campagne effect heeft gehad, was te merken aan de reacties van de luisteraars tijdens de radioprogramma's, het aantal bezoekers van de *enkuentro's* en aan de bekendheid van de slogan. De slogan heeft er zelfs toe geleid dat een bekende Antilliaanse artiest een lied componeerde op dit thema.

² Zie bijlage 'Lijst van *Enkuentro's*'

3. Antillianen en criminaliteit

e Adviescommissie hecht eraan in dit adviesrapport steeds nadrukkelijk uit te gaan van de kijk op - en de beleving van de Antilliaanse gemeenschap in

Nederland op de criminaliteit binnen de eigen gelederen. De inbreng van de Antilliaanse gemeenschap is daarom steeds als uitgangspunt genomen voor zowel de definiëring van het probleem van de criminaliteit onder Antillianen, als voor de oplossingen die voor dit probleem worden aangedragen. In deze inbreng ziet de Adviescommissie de bijzondere meerwaarde van haar bijdrage aan het verhogen van de effectiviteit van de beleidsinspanningen gericht op het voorkomen en bestrijden van deze uitingen van criminaliteit. Temeer omdat deze inbreng het resultaat is van een grotere betrokkenheid en actiebereidheid van de Antilliaanse gemeenschap.

Door de enkuentro's heeft de Adviescommissie een goed beeld gekregen van de Antilliaanse beleving van het probleem van de criminaliteit onder Antillianen en inzicht in die zaken die in Antilliaanse kring in Nederland als oorzaak van deze problemen worden beschouwd. Deze beleving en de naar voren gebrachte oorzaken hebben betrekking op de eerste van de vier basisvragen. In het hiernavolgende wordt de verzamelde informatie met betrekking tot deze twee aspecten weergegeven. In paragraaf 3.3 wordt de informatie in een bredere, historisch-maatschappelijke, context geplaatst. De ook tijdens de enkuentro's aangereikte oplossingen voor het criminaliteitsprobleem onder Antillianen – zie de drie andere basisvragen – zijn verwerkt in hoofdstuk 4.

Tijdens de enkuentro's stonden vier vragen centraal:

1. Wat ziet u als oorzaak voor het feit dat zo veel Antillianen in de criminaliteit terechtkomen?
2. Wat kan de Antilliaanse gemeenschap zelf doen ter voorkoming dan wel ter oplossing van dit criminaliteitsprobleem?
3. Wat kunt u zelf doen ter voorkoming dan wel ter oplossing van dit criminaliteitsprobleem?
4. Wat kan de overheid en wat kunnen anderen doen ter voorkoming dan wel ter oplossing van dit criminaliteitsprobleem?

3.1 Hoe beleeft de Antilliaanse gemeenschap het probleem van de criminaliteit onder Antillianen?

3.1.1 Ergernis en ontkenning

De eerste reacties op veel bijeenkomsten waren gemengd en kenmerkten zich door ergernis, betrokkenheid, relativering en ontkenning. Ergernis over de aanhoudende negatieve publiciteit over criminaliteit onder Antillianen. "Het gaat om een relatief kleine groep", meende men. Door uitvergroting in de sensatiebeluste media en het opportunistische politieke debat zou een negatief, crimineel imago van de Antilliaanse bevolkingsgroep in haar geheel zijn ontstaan. Enkelens zagen zelfs in de campagne van de Adviescommissie een vorm van criminalisering en stigmatisering. Anderen uitten ernstige twijfels over de betrouwbaarheid van het gepresenteerde cijfermateriaal en neigden dan ook tot relativering van de omvang en de ernst van het probleem. In enkele gevallen ontkende men zelfs ronduit het bestaan van het probleem. Er was een sterke behoefte aan betrouwbare objectieve gegevens omtrent omvang en aard van de criminaliteit van Antillianen, in vergelijking met andere bevolkingsgroepen in Nederland.

3.1.2 Erkenning en schaamte

De aanvankelijke reserves en afstandelijke reacties maakten echter -mede door de open, interactieve benadering van de zijde van de gespreksleiders van de Adviescommissie - in de loop van een enkuentro vrij snel plaats voor uitingen van erkenning van, bezorgdheid om - en zelfs angst voor de toenemende criminaliteit. Naarmate de bijeenkomsten vorderden, en er een sfeer van vertrouwen groeide, werden eigen observaties of ervaringen met criminaliteit in de directe omgeving verrassend persoonlijk en openhartig besproken. De aanvankelijke ontkenningen en schroom om erover te praten verklaarde men uit schaamte voor het vaak zo dicht bij huis voorkomen van diverse vormen van criminaliteit.

3.1.3 Vermijdingsgedrag

Het door de criminaliteitsproblematiek ingegeven negatieve publieke imago van de Antilliaan in de Nederlandse samenleving drukt erg op het welbevinden van de Antillianen in Nederland en is een bron van ongemak en onzekerheid. Sommigen menen dat hieraan

weinig te veranderen valt en reageren gelaten op de problematiek. Andere tonen vermijdingsgedrag. Zij zeggen liever weg te blijven van Antilliaanse publieke bijeenkomsten en evenementen uit angst zelf betrokken te raken bij criminaliteit. Soms betekent dit dat men liever niet als Antilliaan geïdentificeerd wil worden.

3.1.4 Bewustwording en actiebereidheid

Toch hebben velen uiting gegeven aan hun grote bezorgdheid en velen gaven aan bereid te zijn mee te werken aan het helpen voorkomen van criminaliteit. Dit volgde veelal op de indringende bespreking van omvang en aard van de criminaliteit onder (jongere) Antillianen. De discussie over de mogelijke oorzaken en omstandigheden die leiden tot crimineel gedrag en over de aanpak ervan, droeg duidelijk bij aan een groter besef van de ernst van de problematiek.

3.1.5 Waardering en de vraag om continuering

Naarmate enkuentro's vorderden, groeide de erkenning van het probleem en van de bereidheid er over te praten. Behoeftte aan het praten over en het delen van zorgen was voor de meeste deelnemers ook de belangrijkste reden om naar een enkuentro te komen. Vaak werd nadrukkelijk waardering uitgesproken voor het feit dat de Adviescommissie het aandurfde dit gevoelige en moeilijke onderwerp zo open te bespreken. Er bleek een grote behoefte te bestaan om zorgen over de leefsituatie van Antillianen in Nederland te delen en die op een open en toch zakelijke manier te bespreken. Diverse malen is de Adviescommissie verzocht een vervolg op deze bijeenkomsten te organiseren.

3.1.6 Initiatieven en ondersteuningsbehoefte

Een aantal keren maakten aanwezigen tijdens de enkuentro melding van individuele, kleinere initiatieven op het gebied van de opvang van jonge kinderen en op sportgebied. Een enkele keer bleek zo'n initiatief, door erkenning van de waarde ervan door de lokale overheid, uit te zijn gegroeid tot iets groots met structurele steun. Niettemin bloeden andere dergelijke initiatieven vaak dood doordat het vaak dezelfde personen waren die met initiatieven kwamen, zij niet langer alleen de lasten konden dragen en de fakkel niet door een ander werd overgenomen. Vaak ook bloeden initiatieven dood door onverschilligheid en bureaucratie van instanties. Bij diverse bijeenkomsten werd de Adviescommissie een directe vraag om ondersteuning voorgelegd ten behoeve van reeds genomen of nog uit te voeren initiatieven.

3.1.7 Hoge verwachtingen en scepsis

Bij de afsluiting van de enkuentro's werd vaak uiting

gegeven aan de hoge verwachting die men heeft van de uitkomsten van het werk van de Adviescommissie. Tegelijkertijd gaf men uiting aan scepsis over de ernst waarmee op het advies van de Adviescommissie zal worden gereageerd door beleidsbepalers en uitvoeringsinstellingen. In het verleden zijn er immers ook al rapporten geschreven in opdracht van de regering, waarin een schrijnend beeld is geschetst van de alarmerende situatie waarin veel Antillianen in Nederland zich bevinden. Met deze rapporten is naar de mening van een groot aantal deelnemers aan de enkuentro's vervolgens te weinig gedaan.

3.2 Hoe komt het – volgens de Antilliaanse gemeenschap in Nederland – dat veel Antillianen in Nederland afglijden naar criminaliteit?

Antillianen die - gedwongen door de huidige economische malaise van de Antillen met name op Curaçao - naar Nederland komen, in de hoop op een betere toekomst, kampen met een veelheid aan problemen. Hoewel men Nederlander is heeft men het Papiamentu of Engels als moedertaal en schiet de beheersing van het Nederlands ernstig tekort. Velen verkeren vrij snel na aankomst in Nederland in financiële nood en andere problemen vanwege de lange duur van procedures van huisvesting, eventuele uitkeringstoekenning. Extra complicaties doen zich voor wanneer niet blijkt terug te kunnen vallen op familie of vrienden. Antillianen zijn Nederlanders, maar ervaren dat ze als vreemdeling gezien en behandeld worden. Anders dan veel vreemdelingen echter komen ze - juist vanwege hun Nederlanderschap- niet in aanmerking voor de speciaal voor vreemdelingen in het leven geroepen regelingen en voorzieningen. Door deze bijzondere positie geraken zij tussen wal en schip. De aanhoudend moeilijke situatie van veel Antilliaanse nieuwkomers (het te lang uitblijven van voldoende inkomen, geschikte huisvesting, betaald werk, enz.) na aankomst in Nederland -maar ook die van veel Antilliaanse "oudkomers"- kan ertoe bijdragen dat sommigen van hen afglijden naar crimineel gedrag. In de enkuentro's zijn de volgende specifieke omstandigheden genoemd die daartoe aanleiding kunnen geven.

3.2.1 Specifieke omstandigheden die kunnen leiden tot criminaliteit

- *Gebrekkige opvang, hulp en dienstverlening*
Er is in het algemeen onvoldoende of helemaal geen opvang voor Antillianen wanneer zij aankomen in Nederland. Zij worden niet begeleid om een goede entree

in de samenleving te maken. Een niet te verwaarlozen deel van Antilliaanse nieuwkomers (jongeren) vindt hun opvang voor een belangrijk deel op straat.

Studenten uit de Nederlandse Antillen worden bij aankomst in Nederland opgevangen. Met deze groep waren nagenoeg geen problemen. Vroeger, in de jaren '70, konden Antillianen uit de volksklasse die naar Nederland kwamen terecht in opvanghuizen. Veel opvangvoorzieningen uit de jaren '80, zoals inrichtingskosten en urgentie-huisvesting - toentertijd in het leven geroepen vanwege de massale toestroom, als gevolg van de Surinaamse onafhankelijkheid, van Surinamers naar Nederland - zijn echter inmiddels afgeschaft. De Antilliaanse instroom in die jaren – veroorzaakt door de wereldwijde economische recessie, eind jaren '70, begin jaren '80 - profiteerde daar nog van. Ook bij deze groep waren de problemen gering.

■ *Gebrek aan kennis van de Nederlandse wetgeving, plichten en rechten*

Antilliaanse verdachten zijn vaak niet op de hoogte zijn van hun recht op een advocaat en een tolk. Ook weet men vaak niet dat men als slachtoffer van criminaliteit aangifte kan doen bij de politie en een beroep kan doen op slachtofferhulp. En ook de mogelijkheid tot het indienen van een klacht vanwege onheuse bejegening door politie-ambtenaren is vaak onbekend.

■ *Gebrek aan huisvesting*

Als nieuw aangekomen Antilliaan is men vaak aangewezen op de welwillendheid van familieleden, of bij gebrek daaraan 'op die van de straat'. Overigens zijn familieleden niet altijd bereid nieuwkomers voor langere tijd op te vangen, vanwege spanningen die in huis ontstaan. Deze kunnen verband houdend met dreigende kortingen op sociale uitkeringen van het gastgezin. Zonder huisvesting en/of een postadres kunnen de nieuwkomers zich echter niet inschrijven in het bevolkingsregister en geen beroep doen op de sociale voorzieningen.

■ *Opvang vindt plaats op straat*

Een niet te verwaarlozen deel van Antilliaanse nieuwkomers (jongeren) vindt -als gevolg van het te lang uitblijven van maatschappelijke zekerheden als huisvesting, inkomen en werk- zijn opvang op straat in de periode direct na aankomst in Nederland. Vanaf het moment dat de straat ze opvangt, gaan ze deel uitmaken van de straat en komen ze daar moeilijk van los.

■ *Gebrek aan begeleiding*

Jongeren die bij aankomst in Nederland door een mentor worden begeleid naar huisvesting, werk en scholing en verder wegwijs worden gemaakt in de Nederlandse

samenleving, raken niet in de criminaliteit verzeild.³ Maar degenen die geen begeleiding ontvangen komen gemakkelijk in de verleiding voor de weg van de minste weerstand: ze zoeken naar een manier om snel aan (veel) geld te komen en vervallen daardoor tot (drugs)criminaliteit. Gesprekken met gedetineerde jonge Antillianen hebben duidelijk gemaakt dat het weinig moeite kost om in de drugshandel (koerier, handelaar) te stappen en zo over 'snel geld' te beschikken. Drugsdealers maken misbruik van de situatie en voeren gerichte wervingsacties onder de op straten en pleinen rondhangende jongeren.

■ *Gebrek aan kennis van de Nederlandse wetgeving, van plichten en rechten*

In dit kader is expliciet gewezen op het feit dat Antilliaanse verdachten vaak niet op de hoogte zijn van hun recht op een advocaat en een tolk. Ook weet men vaak niet dat men als slachtoffer van criminaliteit aangifte kan doen bij de politie en een beroep kan doen op slachtofferhulp. En ook de mogelijkheid tot het indienen van een klacht vanwege onheuse bejegening door politie-ambtenaren is vaak onbekend.

3.2.2 Het beleid en de beleidsuitvoering van overheidsinstellingen en maatschappelijke instellingen zijn onvoldoende ingesteld op (kansarme) Antillianen

■ *Inburgering niet op Antillianen toegesneden*

Inburgeringregelingen gaan uit van een situatie waarin huisvesting en inkomen geregeld zijn. Bij Antilliaanse nieuwkomers is dat vaak nog niet het geval. Tijdens de enkuentro's is daarnaast naar voren gekomen dat de inburgeringperiode voor Antillianen veel te kort is. Na het inburgeringtraject moet men bovendien vaak lang wachten op een scholingsaanbod en/of werkervaringsplaats. Men komt daardoor in een vacuüm te verkeren, met het risico van het afglijden naar criminaliteit.

■ *Nederlandse taal cursus voor nieuwkomers niet voor alle Antillianen toegankelijk*

De cursussen Nederlands zijn bestemd voor nieuwkomers die een uitkering krijgen. Veel van de hier besproken jongeren hebben echter geen uitkering. Vanwege hun "streetlife" zonder vaste verblijfplaats, een voorwaarde voor allerlei voorzieningen.

■ *(Gemeente)beleid niet op Antillianen toegesneden*
Beleid van gemeenten en de uitvoering ervan biedt

³ Stimuleringsprojecten Antilliaanse en Arubaanse jongeren 1994-2001, Ministerie van SZW/Gemeenten

voor recent aangekomen Antillianen in een achterstand-situatie geen aansluiting. Allerlei regelgeving ten aanzien van huisvesting, inburgering, werk en uitkeringen (zoals de ABW en de regels m.b.t. de I/D en WIW banen⁴) blijkt in hun uitvoering niet te werken voor Antillianen die pas naar Nederland zijn gekomen.

■ *Antillianen vaak in sociaal zwakke buurten gehuisvest*

Gemeenten creëren voor een deel zelf de criminaliteitsproblematiek door minderheden - waaronder Antillianen - zonder adequaat beleid bij elkaar in sociaal zwakkere buurten te huisvesten.

■ *Gebrek aan voorzieningen voor jongeren in de wijk*

Door het ontbreken van scholing, werk en goede vrijetijdsbesteding raakt een bepaalde groep op het verkeerde pad. In de kleinere gemeenten, en een relatief grote groep Antillianen woont daar, is het gebrek aan voorzieningen nog nijpender dan in de grote steden. Buurthuizen zijn niet of onvoldoende toegankelijk voor deze jongeren. Andere groepen migranten daarentegen beschikken veelal wel over eigen ontmoetingsruimten. Dit is één van de redenen voor spontane groepsvorming van Antilliaanse jongeren, onder bomen en op pleintjes, om domino te spelen. Deze vorm van recreatie en vrijetijdsbesteding wordt door autochtonen in de buurt als overlast ervaren en zij vinden er aanleiding in de politie in te schakelen.

■ *Het aanbod van overheids- en hulpverleningsinstellingen*

Het aanbod van hulpverleningsinstellingen sluit, door gebrek aan kennis van - en gevoel voor de culturele achtergrond, en door moeizame communicatie, niet aan bij de hulpvraag en behoefte van Antillianen. Door de moeizame communicatie en het gebrek aan kennis en invoeling van de culturele achtergrond van Antillianen sluit het aanbod van de hulpverleningsinstellingen niet aan bij de hulpvraag en behoefte van Antillianen. Verder lopen velen aan tegen vooroordeel of onverschilligheid van ambtenaren die "je van je rechten onthouden door je niet (goed) te wijzen op rechten waar je je voordeel mee kunt doen, die regels niet goed uitleggen of je de weg niet goed wijzen".

■ *Vooroordelen en discriminatie bij overheidsinstanties*

Uit de wijze waarop de politie en andere autoriteiten omgaan met Antilliaanse jongeren en hun problematiek blijkt dat zij de jongeren vaak niet begrijpen en hen bevooroordeeld en discriminerend tegemoet treden. Zo zijn er voorbeelden bekend van agenten die groepjes samen-

scholende jongeren voor apen uitmaken en er bij voorbaat van uitgaan dat zij iets verkeerd in de zin hebben en hen zonder goede gronden de schuld geven van zaken die plaats hebben gevonden. Op de enkuentro's meldden sprekers dat zij veel vooroordelen ervaren in de Nederlandse samenleving. Samenscholingen van donkere mensen zijn per definitie verdacht. De autoriteiten zouden Antillianen niet respecteren vanwege hun huidskleur. Dit is een bron van woede voor sommige Antillianen, woede die zich richt op de autoriteiten.

■ *Falende zorg voor reïntegratie en begeleiding van ex-gedetineerden*

Ex-gedetineerden of familieleden daarvan die bij sommige enkuentro's aanwezig waren brachten naar voren dat de reïntegratie in de samenleving van een Antilliaanse ex-gedetineerde vaak mislukt als gevolg van het ontbreken van voldoende begeleiding bij het zoeken van een onderkomen, baan of opleiding. Zij komen daardoor weer zonder inkomen en opvang te zitten en plegen snel een delict om in de gevangenis terug te keren, waar ze zijn verzekerd van eten, verzorging en onderdak. Overigens werd tijdens een enkuentro gesteld dat men de kansen en de mogelijkheden voor een geslaagde terugkeer in de samenleving voor Antilliaanse ex-gedetineerden uiterst gering acht.

3.2.3 Maatschappelijke participatie

■ *Werkeloosheid*

Veel Antillianen komen naar Nederland vanwege de huidige werkloosheid op de Antillen. Voor degenen die op de Antillen reeds werkloos waren, kan het ook in Nederland werkloos zijn extra frustraties oproepen.

■ *Toeleiding naar scholing en arbeid*

Arbeidsbureaus en sociale diensten houden onvoldoende rekening met de wensen en de opgedane werkervaring van Antillianen. Gesubsidieerde laagbetaalde arbeidsplaatsen en daaraan gerelateerde scholings-trajecten worden 'gedicteerd'. Deze zijn veelal meer in het voordeel van werkgevers dan van de Antilliaanse werknemer. Dit wordt ervaren als een nieuwe vorm van uitbuiting.

■ *Problemen van alleenstaande moeders*

De meeste alleenstaande moeders willen werken. Maar zij krijgen te maken met de lange wachtlijsten voor kinderopvang. Daarnaast vormen de hoge kosten van kinderopvang een drempel voor deze, veelal jonge, moeders.

⁴ ibid

■ *Armoede*

Een deel van de Antilliaanse nieuwkomers had op de Antillen geldgebrek en daar moeite rond te komen van de toegekende uitkering. Wanneer zij bij aankomst in Nederland wederom vervallen in uitkeringen, geldgebrek en problemen om rond te komen, is dat een moeilijk te verdragen situatie. Vaak kan men hierdoor in Nederland bijvoorbeeld het lidmaatschap van een club niet betalen. Noch voor zichzelf, noch voor de kinderen. Het gevolg is frustraties. Iets deze mensen gevoelig maakt voor crimineel gedrag, om toch aan deze behoeften te voldoen, en mee te tellen bij vrienden. Helaas komen sommige moeders er in die omstandigheden toe winkeldiefstal te plegen.

3.2.4 Gebrekkige aansluiting bij en acceptatie door de sociale omgeving

■ *Botsing van levensstijlen*

De autochtone omgeving heeft moeite met de Antilliaanse levensstijl. In de zomer leeft men buiten, vormt spontaan groepjes op straten en pleinen en organiseert ter plekke "Antilliaanse activiteiten" zoals Domino, Bon ku né⁵. De Nederlandse gemeenschap ervaart dit als overlast. Het is niet ongebruikelijk dat bij Antilliaanse feesten aan huis, ondanks alle voorzorgsmaatregelen die men treft (buren van tevoren waarschuwen en het volume niet al te hoog na 22.00 uur, deze buren toch de politie inschakelen).

■ *Discriminatie op basis van huidkleur*

De slechte naam die "de Antilliaan" in de loop van tijd in Nederland heeft gekregen wordt versterkt door discriminatie door de Nederlandse samenleving op grond van huidkleur. De positieve zaken die Antillianen ook doen en laten zien wegen daar niet tegenop.

■ *Uitblijven van aansluiting en aanpassing*

Wanneer Antillianen ervaren dat zij geen aansluiting vinden bij de Nederlandse samenleving proberen velen van hen, vanwege dit gebrek aan aansluiting, zoveel mogelijk te leven op de wijze die zij gewend zijn op de Antillen.

3.2.5 Aansluiting bij en acceptatie door de maatschappelijke omgeving

■ *Ongelijke behandeling*

Antillianen vinden dat ze behandeld worden als tweederangsburgers. In gelijke situaties krijgen autochtonen de betere banen, worden zij beter betaald en hebben zij betere arbeidsomstandigheden. Vaak alleen al doordat autochtonen beter voorgelicht zijn. Autochtonen

moeten gaan beseffen dat Antillianen gelijkwaardige burgers zijn.

■ *Vooroordeel, discriminatie en criminalisering*

Velen ondervinden in het sociale en maatschappelijke verkeer onbegrip en vormen van bevooroordeeld gedrag en discriminatie. Dit doet zich voor op de werkvloer, in de behandeling aan openbare loketten en bij veel politietoedredens. Dit laatste bevordert onnodig en onterecht de criminalisering van Antillianen.

3.2.6 Sociale en maatschappelijke weerbaarheid

■ *Desoriëntatie in doolhof van regels en procedures*

De Nederlandse samenleving wordt ervaren als complex. De belangrijkste klachten betreffen ingewikkelde en lange procedures, en een bureaucratie met een veelheid aan regels die onbekend zijn en waarvan het nut soms wordt betwijfeld. Mensen voelen zich verstrikt raken in de regelgeving en ontmoediging slaat toe. Velen 'kiezen' ervoor het er maar bij te laten zitten. Met als voorspelbaar gevolg moeilijkheden om in het levensonderhoud te voorzien en daardoor ontvankelijkheid voor crimineel gedrag.

■ *Taalbeheersing en Communicatie*

Door de slechte beheersing van de Nederlandse taal kunnen Antillianen zich vaak moeilijk verstaanbaar maken. Ook zijn zij daardoor onvoldoende weerbaar in de Nederlandse samenleving. Het beperkt de kansen van Antillianen op een baan en een inkomen dat voldoende is voor het levensonderhoud.

Stroeve communicatie met de omgeving en daaruit voortkomende misverstanden leiden soms tot frustratie en agressie bij Antillianen. Dit heeft niet alleen averechtse gevolgen in het normale sociaal-maatschappelijk verkeer, maar ook bij contacten met de politie en tijdens justitiële procedures. Een enkeling meent dat het overgrote deel van de politiecontacten van Antillianen op misverstanden berust die te herleiden zijn tot hun gebrekkige beheersing van de Nederlandse taal.

■ *Communicatie en cultuur*

Veel Antilliaanse hulpvragers voelen zich minderwaardig behandeld door instellingen. De dwingende richtlijnen en het gebiedende taalgebruik van instellingen worden als onvriendelijk en afwijzend ervaren. Dit wekt agressie op bij een doelgroep die onbekend is met zo'n communicatiecultuur.

■ *Afgunst en schaamte*

Het leven in een omgeving waarin veel luxeartikelen

⁵ variant op bingspel, gespeeld met kaarten

voor handen zijn, legt een druk op mensen. Schaamte om het in materieel opzicht 'achterblijven' bij familie, vrienden en burens drijft mensen tot het zoeken naar alternatieve wegen om statusgebrek en ervaren materiële achterstand te compenseren.

Afgunst is op een van de enkuentro's de nationale ziekte van Antillianen genoemd. Niet kunnen rondkomen van het eigen inkomen en een zich opeenstapelende schuldenlast leiden bij velen tot de keuze voor criminele alternatieven: winkeldiefstal, heling (een 'ganga'=koopje aanbieden), beroving of zich beschikbaar stellen als "mula" (= drugskoerier).

■ *Verleiding van de luxe*

Er zijn ook Antillianen die werken maar daarnaast toch ook aan criminele activiteiten deelnemen. Ze laten zich daartoe verleiden door de aantrekkelijkheid van het snelle geld en van de luxegoederen die in de samenleving zo rijkelijk vertegenwoordigd zijn.

■ *Drugs*

Met het verkopen en transporteren van drugs valt veel geld te verdienen. Velen bezwijken voor die verleiding en komen in het drugscircuit terecht. Ruzie in de drugs-scene en het gebruik van drugs zijn factoren die duidelijk een rol spelen bij vermogens- en geweldsdelicten door Antillianen.

Verslaving aan drugs vormt een andere bron voor crimineel gedrag. Maar het aantal verslaafden onder Antillianen wordt als gering geschat.

■ *Overlevingsstrategie jongeren*

Men wijst erop dat voor veel jongeren criminaliteit een 'normaal' alternatief is geworden om te overleven. Zij zien weinig andere mogelijkheden om zich te redden of het te maken in de Nederlandse samenleving. Gebrek aan eigen initiatief en doorzettingsvermogen, gemakzucht en het niet willen werken voor de kost werden ook genoemd als redenen voor het afglijden van jongeren naar criminele activiteiten.

3.2.7 Opvoeding

■ *De Antilliaanse opvoedingscultuur*

Antillianen geven zelf aan dat zij vinden dat een belangrijke oorzaak van de criminaliteit onder Antilliaanse jongeren ligt bij de ouders en de gebrekkige opvoeding die zij hun kinderen geven. Kinderen bemerken het belang dat in hun omgeving wordt gehecht aan luxe en trendy goederen (merkkleding, sportartikelen). Om mee te tellen willen zij, naar het voorbeeld van anderen, ook zulke spullen bezitten. Wanneer het materiële ideaal niet haalbaar blijkt,

zoeken jongeren eigen manieren om aan de luxe goederen te komen.

In een gedegen opvoedingssituatie is aansturen mogelijk. Maar daar ontbreekt het dikwijls aan. De bedoelingen (en de gedachten over hoe het zou moeten) van ouders zijn vaak wel goed maar hun handelen verkeerd en inconsequent. Een voorbeeld: "Veel ouders verbieden jongeren onder de 14 te roken. Maar bij hun 14^e verjaardag geven ze hun een pakje sigaretten cadeau. Dat kan eigenlijk niet."

Een belangrijke pijler in de Antilliaanse opvoeding is gêne en schaamte. Deze pijler wordt ondergraven door de "schaamteloosheid" die in de Nederlandse samenleving wordt ervaren, en door de mondigheid en vrijheid waarmee kinderen hier worden opgevoed. Antilliaanse kinderen zeggen gerust: "We wonen nu in Nederland: hier is schaamte dood".

Het gevoel en het belang van schaamte wordt bij jongeren ook verminderd door zaken uit de sociale omgeving: de anonimiteit van de samenleving, de kleine pakkans bij overtredingen en misdadige activiteiten, de als mild ervaren straffen en -aan de andere kant- het beter georganiseerde, fijnmazige en geraffineerde criminele netwerk. Het sociale vangnet zoals we dat op de Antillen kennen, in familie of buurtverband, ontbreekt in de Antilliaanse gemeenschap in Nederland, met name vanwege het gebrek aan (mogelijkheden tot) onderlinge contacten en communicatie. Hier zien we sporen van de anonimiteit van de samenleving en het praktische probleem van de afstanden tussen de woonplaatsen in Nederland van Antilliaanse families en kennissen.

Een deel van de Antilliaanse ouders houdt jongeren tot hun 15^e jaar regels en wetten strak voor. Tot die leeftijd worden vooral de jongens streng in het gareel gehouden. Maar na hun 15^e worden ze als volwassen beschouwd en worden ze vrij gelaten in hun doen en laten. De invloed van leeftijdgenoten doet zich hier ook gelden.

Sommige Antilliaanse jongeren groeien (ook) in Nederland op in een crimineel milieu en hebben criminele volwassenen als voorbeeldfiguren. Deze categorie 'kiest' veelal bewust voor een criminele carrière.

■ *De Nederlandse opvoedingscultuur- en omgeving*

De moderne opvoeding in Nederland staat vaak haaks op de meer traditionele opvoedingscultuur op de Antillen. De Antilliaanse opvoeding is nogal Spartaans en gaat gepaard met lijfstraffen. Dit wordt niet getolereerd binnen het Nederlandse systeem van normen en waarden. Veel Antillianen verlaten, geconfronteerd met de Nederlandse normen en waarden, de traditionele opvoedingspatronen, zonder dat er iets voor in de plaats komt.

Via de Nederlandse publieke opinie krijgen Antilliaanse jongeren, naar Antilliaanse begrippen, "slechte" opvoedingsnormen en waarden aangereikt. Ook groeit bij velen het idee dat criminaliteit loont. Dit beeld wordt gevoed door het cellentekort, de luxe gevangenisinrichting en -faciliteiten, de soepele detentie-regels en de verkrijgbaarheid van drugs en ander verboden middelen en zaken in de gevangenis. Om niet te spreken van de "laagte" van de strafmaat, die alle Antilliaanse logica te boven gaat. Veel instanties, zoals de Kinderbescherming, bemoeien zich wel met de opvoeding maar communiceren slecht met Antilliaanse ouders.

- *Vraag/noodzaak naar opvoedingsondersteuning*
Antilliaanse moeders, die vaak alleenstaand zijn, hebben grote behoefte aan hulp bij de opvoeding en aansturing van hun kinderen. Zij benaderen soms sleutel-figures binnen de eigen gemeenschap of zelforganisaties met deze hulpvraag. Vaak is bij hen echter de noodzakelijke deskundigheid niet aanwezig, waardoor hun vragen niet afdoende of effectief opgepakt worden. Bij doorverwijzing vormt de communicatie nogal eens een probleem.

Velen zijn van mening dat Antilliaanse ouders moeten leren om meer en beter te communiceren met hun kinderen.

Behalve de huiselijke omgeving voedt ook "de straat" mee op. Vaak nemen jongeren/kinderen het gedrag van slechte voorbeelden op straat over. Je kunt kinderen echter niet altijd binnen houden en van invloeden van de buitenwereld afsluiten.

- *Falende opvoeding, verval van normen en waarden*
Ouders brengen kinderen volgens Antilliaanse normen regels bij. Maar de ouders zelf krijgen geen opvang en ondersteuning bij hun inburgering in Nederland. Zij moeten het allemaal zelf uitzoeken. Ouders raken hierdoor gefrustreerd. Ze zijn hier gekomen voor een betere toekomst, maar Nederland blijkt een land van papierwerk en vele tijdrovende stappen. Ze bevinden zich in een tegenvallende situatie. Hadden ze op de Antillen net genoeg geld om de tickets te betalen, moeten ze nu aan geld zien te komen terwijl zij bij mensen inwonen. Soms wonen ze zelfs bij criminelen in huis, die hen ronselen voor vuile zaakjes.

Sommige ouders vervallen gaandeweg tot onverantwoord gedrag. De Antilliaanse normen en waarden vervagen. Bijvoorbeeld: "Een kind komt thuis met iets dat hij normalerwijs niet kan bezitten maar ze vragen niet waar hij het vandaan heeft. Zolang het in het voordeel van het gezin is laten zij oogluikend, uit financiële noodzaak, kleine strafbare feiten toe." Deze 'nieuwe normen' worden

soms bovendien open en breed besproken in het bijzijn van kinderen en jongeren.

3.2.8 Sociale cohesie en gevoel van eigen waarde binnen de Antilliaanse gemeenschap

- *Integratie en eigen identiteit*

Velen menen dat de bereidheid tot integratie en participatie er is maar dat integratie in de Nederlandse samenleving gepaard moet gaan met behoud van de eigen identiteit.

- *Onderlinge acceptatie*

Opgemerkt wordt dat Antillianen eigen mensen moeilijk accepteren en waarderen. Gesteld werd dan ook dat, wanneer Antillianen geaccepteerd willen worden door de Nederlandse samenleving, zij eerst moeten beginnen elkaar onderling te accepteren en waarderen.

- *Solidariteit*

Onderlinge solidariteit is bij Antillianen zwak ontwikkeld. Daardoor belemmeren zij elkaar vaak. Bij velen heeft een zekere vorm van vernederlandsing (*makambiá*) plaatsgevonden: bepaalde Nederlandse waarden en normen hebben zij overgenomen en andere weer niet. Bij Nederlanders is het bijvoorbeeld heel gewoon elkaar direct op zaken aan te spreken. Bij Antillianen is het daarentegen cultureel niet gebruikelijk elkaar en anderen direct aan te spreken op hun doen en laten. Men probeert zoveel mogelijk de ander te ontzien en niet te kwetsen.

- *Sociaal vertrouwen*

Er leeft over het algemeen weinig onderling sociaal vertrouwen onder Antillianen en er bestaan over en weer veel vooroordelen. Initiatiefnemers in de Antilliaanse gemeenschap kampen bij het organiseren van activiteiten dikwijls met de onterechte bejegening uit te zijn op persoonlijk financiële belang. Vanwege die verdenking worden initiatieven en activiteiten, die niet voortkomen uit de eigen vrienden-, kennis- en familiekring, vaak geboycot.

- *Gevoel van eigen waarde*

Antillianen accepteren geen kritiek of commentaar van eigen mensen. Vanuit de koloniale context is de Antilliaan geleerd elkaar te discrimineren op grond van kleur, afkomst, eiland, somatische en andere kenmerken. Antillianen stigmatiseren zelf de eigen groep door zich negatief te uiten over de eigen groep, er afstand van te nemen, zich te onthouden van commentaar, of te lachen en praten naar de mond van anderen wanneer de eigen groep in opspraak is.

■ *Vaderlandsliefde*

De Antilliaanse gemeenschap geeft aan weinig gevoel van vaderlandsliefde te kennen. Alles wat van eigen bodem afkomstig is, wordt in eerste instantie gebagatelliseerd, geridiculiseerd en vergeleken met andere, superieur geachte kaders - voordat de eigenlijke waarde van iets wordt beoordeeld.

■ *Onderlinge ondersteuning*

In diverse plaatsen zijn individuele Antillianen of Antilliaanse (zelf)organisaties bereid activiteiten te organiseren voor Antillianen, en in het bijzonder voor de problematische groep. Deze individuen en organisaties uitten een grote behoefte aan begeleiding bij deze activiteiten. Er zijn Antillianen die in eigen vrienden- en kennissenkring bij elkaar komen en binnenskamers activiteiten met - en voor elkaar organiseren, zoals kinderbijelgroepen, handwerkgroepen en huis- en tuinfestjes.

■ *Onderlinge communicatie*

Op de "enkuentro's" bleek dat er weinig onderlinge communicatie bestaat tussen de Antillianen die opereren in eigen kleine verbanden. Zij zijn niet op de hoogte van elkaars activiteiten, en horen voor het eerst tijdens een enkuentro van dit soort activiteiten van elkaar. Vooral buiten de randstad worden de regionale Antilliaanse welzijnsorganisaties van vóór de decategorisatie, met hun regionale infobladen die voor de onderlinge communicatie tussen Antilliaanse groeperingen zorgden, node gemist.

3.2.9 Omstandigheden in de Nederlandse Antillen, in het bijzonder op Curaçao, die in de context van de beantwoording van de vraag relevant zijn

Strikt genomen beperkt de taakstelling van de Adviescommissie zich tot die zaken die relevant zijn in de Nederlandse situatie voor de aanpak van het probleem van de hoge criminaliteit onder Antillianen in Nederland. De adviezen dienen hun grond, draagvlak en uitwerking te hebben in de Nederlandse situatie. Daarom richt de Adviescommissie zich in haar advies primair tot de maatschappelijk verantwoordelijke partijen in Nederland: de individuele Antilliaan en de Antilliaanse gemeenschap, de Nederlandse overheden en algemene instellingen.

Het is echter evident dat een groot deel van de oorzaken van het afglijden van Antillianen, en in het bijzonder van jongeren, naar criminele activiteiten, een duidelijke relatie heeft met de voorgeschiedenis van Antilliaanse nieuwkomers in Nederland. Naar de beleving van de Antilliaanse gemeenschap in Nederland zijn een aantal belangrijke factoren verbonden met de sociale, economische en maat-

schappelijke omstandigheden op de Nederlandse Antillen, en in het bijzonder die op Curaçao.

■ *Doorwerking van het verleden in het heden*

Veel Antillianen menen dat het huidige criminaliteitsprobleem in de Antilliaanse gemeenschap (mede) verklaard kan worden vanuit de geschiedenis van de Antillianen en de Antillen, en in het bijzonder uit de relatie tussen de Antillen en Nederland. De koloniale erfenis en de gevoerde verdeel- en heerspolitiek, het patronagesysteem en het systematisch uitbuiten van land en bevolking (zowel van buitenaf als intern door de eigen leiders) hebben invloed uitgeoefend op de socialisatie, de ontwikkeling van normen en waarden en de positionering in de samenleving van de groep die zich in criminele richting heeft ontwikkeld.

■ *Vershil in kwaliteit van bestaan*

Veel Antillianen ervaren de relatie met Nederland -en daarmee ook de relatie met Nederlanders- nog steeds als een van uitbuiting. Zij voelen dat hun rijkdommen en mogelijkheden om in de eigen basisbehoeften te voorzien hen zijn ontnomen: "Ze pikken onze stranden in, onze commercie, onze huizen, drijven ongunstige handel met ons en lenen ons geld onder ongunstige voorwaarden en omstandigheden".

Opvallend zijn natuurlijk ook de verschillen in welvaart en kwaliteit van leven binnen één koninkrijk. Zolang die verschillen niet worden opgeheven, zullen Antillianen, in het nauw gedreven door de slechte situatie op de Antillen, de aantrekkingskracht blijven voelen van 'de belofte' van een beter bestaan in Nederland. Dat is één van de grootste redenen waarom Antillianen massaal naar Nederland komen en zullen blijven komen.

In dit kader -gerelateerd aan oorzaken en gevolgen van de criminaliteit onder Antilliaanse jongeren- zijn op de "enkuentro's" de volgende zaken genoemd:

- De slechte economische situatie, de werkloosheid en het ontbreken van perspectief op verbeteringen, met name op Curaçao, brengen mensen tot criminaliteit.
- Armoede: voor velen is er op de Antillen geen bestaanszekerheid meer.
- Drugs: de handel in drugs levert veel geld op. Drugsverslaafden plegen veel delicten.
- Slecht onderwijs, een slechte beheersing van het Nederlands en dus een slechte startpositie op de arbeidsmarkt.
- Door de sluiting van de opvoedingsinstellingen, zoals Scherpenheuvel, en internaten op Curaçao, hebben ouders van moeilijk opvoedbare kinderen (= moeilijk opvoedbare jongens) geen alternatief meer voor deze kinderen wanneer zij zelf de situatie

niet meer aankunnen. Kinderen raken zo al op zeer jonge leeftijd op het criminele pad.

- Veel Antillianen die in Nederland crimineel gedrag vertonen, waren op de Antillen al betrokken in het criminele circuit.
- Kansarme Antillianen op de Antillen hebben een grotere kans om ook kansarme Antillianen in Nederland te worden, met als mogelijk gevolg een grotere kans om af te glijden naar criminaliteit.
- De koloniale erfenis, gevoerde verdeel en heerspolitiek, het patronagesysteem en uitbuiting van buitenaf en door eigen leiders maken dat er een sterk gevoel van verwaarlozing en discriminatie leeft onder de zwarte bevolking. Gesteld wordt ook dat de scherpe agressie waarmee veel Antillianen hun delicten plegen jegens Nederlanders, is terug te voeren tot overgeleverde ressentimenten gerelateerd aan de slaventijd op de Antillen.

3.3 Context en betekenis kader

In het voorgaande is in hoofdlijnen – zoals gezegd ongecensureerd - weergegeven hoe in de Antilliaanse gemeenschap wordt gedacht over de situatie van Antillianen in Nederland en met name wat betreft het Antilliaanse criminaliteitsprobleem. Voor een beter begrip van wat tijdens de enkuentro's naar voren is gebracht, schetsen wij in het hiernavolgende de historisch-maatschappelijke context en het betekenis kader waarbinnen deze uitspraken hun verklaringsgrond vinden.

3.3.1 Wie zijn Antillianen - om wie gaat het?

De Nederlandse Antillen bestaan uit vijf eilanden en elk eiland heeft een eigen bevolkingssamenstelling en cultuur. In Nederland, en met name in het beleidsjargon, is iedere persoon die afkomstig is van één van de eilanden van de Nederlandse Antillen een 'Antilliaan'. De betrokkenen zelf voelen zich echter gewoonlijk in de eerste plaats verbonden met hun eiland van afkomst, en pas in de tweede plaats Antilliaan. Men is dus meer Curaçaoënaar, Bonaireaan of Sabaan dan Antilliaan. Hoewel Curaçaoënaars de minste moeite lijken te hebben met de aanduiding 'Antilliaan'.

In grote lijnen kunnen we onderscheid maken tussen de Benedenwindse eilanden Curaçao en Bonaire en de Bovenwindse eilanden St. Maarten, Saba en St. Eustatius. De eigen taal Papiamentu is voornamelijk van het Portugees of Spaans afkomstig. Op de Bovenwinden spreekt men Caribisch Engels.

Wat in Nederlandse beleids- en publieke discussies de *Antilliaanse* criminaliteitsproblematiek wordt genoemd

is vooral -maar niet uitsluitend- een *Curaçaoose* problematiek.

Het zijn vooral de ontwikkelingen op Curaçao geweest die bepalend zijn voor de ernstige sociale nood bij de lagere volksklasse, die het perspectief op lotsverbetering vrijwel geheel verloren heeft. Erfenissen van met name het koloniaal verleden, de slaventijd gekoppeld aan ontwikkelingen van de laatste vijftig jaar (en vooral die na de opstand van 30 mei 1969) vormen de verklaringsgrond voor het verlies van hoop op lotsverbetering op hun Antilliaanse eiland. Duizenden van hen hebben inmiddels besloten hun heil elders te zoeken, met name in Nederland en brachten zo een nieuwe dimensie aan in de migratie van Antillianen naar Nederland. Voorheen bestond deze migratie met name uit studenten, gepensioneerden en gastarbeiders

De opstand van 30 mei 1969 op Curaçao was een massaal sociaal protest tegen de systematische achterstelling van de volksklasse. Het zicht op een emancipatorische doorbraak van deze bevolkingslaag die zich oorspronkelijk aftekende in de politieke en maatschappelijke reacties op de sociale uitbarsting van 1969, verwerd al spoedig tot een wrange desillusie.

De zwaarste klappen werden geïncasseerd door de, reeds decennialang structureel kansarme en misdeelde, volksklasse. Grote delen van deze groep vervielen in een cultuur van armoede, waarbinnen burgerlijke normen en waarden steeds minder opgeld deden. En naarmate de tijd vorderde en de situatie op de Antillen in de jaren 80 en 90 verder verslechterde, verloren niet alleen de kansarmen maar ook steeds meer de kansrijken de hoop op vooruitgang. Zeker in de periode na 1994, toen de wal het schip keerde, en de een na de andere vergeefse bestuursmaatregel werd genomen om de ontstane crisissituatie in de overheidsfinanciën het hoofd te bieden.

De "push" om elders meer bestaanszekerheid te zoeken, zette velen ertoe aan de sprong naar Nederland te wagen. De, voor de hand liggende, pullfactor is voor de Antilliaanse Nederlander: het welvarende Nederland. De migratiestroom migratiestroom intensiveert en wordt steeds meer gekarakteriseerd als een vlucht voor de perspectiefloze situatie op de Antillen. Naast potentiële behoren nu ook grote groepen uit de kansarme bevolkingsgroep tot de migrerende, op zoek naar meer bestaanszekerheid en kans op lotsverbetering. Het is de problematiek van deze sociaallyk zwakkere groep die binnen de taakopdracht van onze Adviescommissie bijzondere aandacht vraagt. Want het is deze groep -die al in de Antillen, met name op Curaçao, zoveel ontwikkelingskansen heeft moeten ontberen- die in Nederland, juist als gevolg van achterstand,

er onvoldoende in slaagt de kansen op bestaansverbetering te benutten. En dat schept weer de risicovolle omstandigheid waarin onkunde of frustratie het afglijden naar alternatieve, met name criminele, vormen van overleving in de hand werken.

■ *Komst en verblijf in Nederland*

Al zeker sinds de jaren vijftig van de vorige eeuw vestigen Antillianen zich in Nederland. Tot de jaren tachtig kwamen er voornamelijk studenten en mensen die geworven werden voor werk. Deze groepen konden zich redelijk snel aanpassen aan de Nederlandse samenleving, beheersten het Nederlands redelijk goed, veroorzaakten weinig overlast hadden een goede naam.

Vanaf de jaren zestig, maar vooral vanaf de tweede helft van de jaren tachtig,⁶ kwamen er steeds meer sociaal en economisch zwakkere Antillianen (Curaçaoënaars) naar Nederland. Zij hadden een geringe opleiding, waren weinig vertrouwd met de Europese en Nederlandse cultuur en beheersten het Nederlands nauwelijks. De oorzaak van de Antilliaanse migratie vanaf 1985 lag in ingrijpende ontwikkelingen in de Antilliaanse economie, waarbij de economische levensadapters van de Antillen, de olieraffinaderijen Shell op Curaçao en de Exxon op Aruba hun poorten sloten en duizenden werkloos werden.

Deze Antillianen kwamen in Nederland aan in een periode waarin de herstructurering van de Nederlandse economie in volle gang was, welke gepaard ging met een grote uitstoot van laaggeschoolde arbeid. Dit leidde tot grote werkloosheid en beginnende marginalisering onder leden van de toen al aanwezige Antilliaanse bevolkingsgroep in Nederland. En de pas aangekomen, laagopgeleide Antillianen vonden geen werk en kwamen direct in een marginale positie binnen de Nederlandse samenleving. Door hun komst werd het beginnende marginaliseringproces onder de eerder in Nederland gevestigde Antillianen versterkt. Dit leidde tot een spiraal van afnemende opvangcapaciteit en afnemende sociale cohesie binnen de Antilliaanse bevolkingsgroep.

De penibele situatie van de kansarme Antilliaan werd door drie factoren in stand gehouden.

In de eerste plaats door de decategorisering van het Nederlandse welzijnswerk. Langzaam maar zeker werden vanaf het midden van de jaren '80 alle welzijnsvoorzienin-

gen veralgemeniseerd en werden doelgroepgerichte of categoriale arrangementen afgebroken. Op basis van de toen noodzakelijk geachte bezuinigingen vond ook een afbraak van talloze verzorgingsinstellingen plaats. Daarnaast decentraliseerde het Rijk talloze voorzieningen en uitvoeringsregelingen, waardoor gemeenten onderling sterk van elkaar konden verschillen wat betreft het aanbod van voorzieningen en diensten. Dit alles leidde tot grotere hiaten dan er al waren in de opvang- en ondersteuningscapaciteit van Antilliaanse en Nederlandse instellingen. Een ontwikkeling die plaatsvond op het moment dat de behoefte aan opvang en ondersteuning bij zowel de eerder gevestigde als de nieuw aangekomen Antillianen groter was dan voorheen, om de redenen die hierboven zijn beschreven.

In de tweede plaats werden de problemen erger door de samenstelling van de Antilliaanse migratie: veel alleenstaande moeders met kinderen en veel alleenstaande jongeren. Jeugdige Antilliaanse migranten en hier geboren jonge kinderen moesten hun start maken vanuit een marginale positie.

Ten derde het beleid van de Nederlandse overheid vanaf de jaren '60 tot de periode 1990 kenmerkte zich door gebrek aan daadwerkelijke belangstelling voor de groeiende sociale problematiek binnen de Antilliaanse bevolkingsgroep in Nederland⁷. Tot 1990 bepaalde voor de Nederlandse politiek het onafhankelijksperspectief de beleidsoptelling in de relatie met de Nederlandse Antillen, hetgeen ook het uitblijven van de daadwerkelijke en noodzakelijke beleidsaandacht voor de Antilliaanse bevolkingsgroep en de manifeste problemen daarbinnen kan verklaren. Pas na afvoering van de politieke agenda van de onafhankelijkheid als eindstation voor het Caribisch koninkrijksdeel, leek ruimte te ontstaan voor beleid gericht op de Antillianen in Nederland.

Helaas werden de inmiddels heftige problemen rond criminaliteit onder Antillianen de voornaamste katalysator voor het ontwikkelen van dat beleid. Een beleid dat daardoor zijn grootste drijfveer leek te hebben in het zoveel mogelijk tegenhouden en ontmoedigen van de overkomst van Antillianen naar Nederland. Keerzijde van dit beleid was (en is vaak nog steeds) het angstvallig vermijden van specifieke maatregelen in de sfeer van allerlei basale voorzieningen die de sociale nood zouden kunnen lenigen, omdat dat zou kunnen bijdragen tot scheppen van een uitnodigend klimaat voor Antillianen.

3.3.3 Antilliaanse Criminaliteit en de Positie van Antillianen in Nederland

Met het overgrote deel van de 117.000 Antillianen die nu in Nederland leven gaat het goed. Er bestaan echter grote verschillen binnen de Antilliaanse bevolkingsgroep in

⁶ Zie Hans van Hulst "Morgen bloeit het diabaas: de Antilliaanse volksklasse in de Nederlandse samenleving", Het Spinhuis 1997, blz. 30-31.

⁷ Ibid. blz 30

Nederland. De kansrijke Antillianen, met doorgaans een mbo-niveau of hoger, redden zich uitstekend in Nederland. De bestaande regels, voorschriften en voorzieningen kunnen zonder problemen op hen van toepassing zijn. Dit geldt echter niet voor de kansarmen. Een groeiend deel van de Antilliaanse gemeenschap slaagt er - zonder juiste opvang en begeleiding - nauwelijks of niet in zich te redden in de Nederlandse samenleving.

In tal van rapporten en wetenschappelijke studies is er, vanaf de jaren tachtig, op gewezen dat de Antilliaanse (Curaçaose) kansarmen in Nederland er bijzonder slecht voor stonden. Armoede, een hoge schooluitval, een hoge werkloosheid, veel schulden en een hoge criminaliteit worden genoemd. De omstandigheden die deze groep had gehoopt te kunnen achterlaten, zetten zich feitelijk voort. Ook hier becroop hen het gevoel van er niet bij te horen ("jullie zijn allochtonen") en vaak zelfs het gevoel van ongewenst te zijn. Ook hier de ervaring van een overheid en van overheidsinstellingen met weinig of geen aandacht voor je noden. Ook hier wonen in wijken boordevol maatschappelijke problemen. Ook hier geen eigen gemeenschap waarbinnen kansrijken kansarmen een helpende hand bieden.

Bovendien bleek het leven hier op verschillende punten veel moeilijker omdat men terecht kwam in een 'sociale leegte' vanwege de afwezigheid van het vertrouwde sociale netwerk aan familie en vrienden, moeite had met de communicatie door een gebrekkige Nederlandse taalbeheersing en de zakelijke sociale en culturele omgangs- en levensstijl en door het niet vertrouwd zijn met zovele regels en voorschriften moeite heeft met de toegankelijkheid van bureaucratisch gereguleerde maatschappelijke voorzieningen. De soepelheid van afbetalings- en kredietregelingen in Nederland en het opbouwen van een schuldenlast vormden andere aanleidingen voor het sociaal en maatschappelijk vastlopen.

In de diverse rapporten en studies is ook keer op keer gewezen op het gebrek aan aandacht van overheden voor deze groep en op het gebrek aan kennis van de Antilliaanse problematiek. Wanneer die aandacht er wel was dan kreeg die de vorm van kortlopende projecten, meestal gekenmerkt door een sectorale aanpak en het nauwelijks of niet benutten van Antilliaanse expertise bij de voorbereiding en/of de uitvoering. Zelden wist men de doelgroep daadwerkelijk te bereiken. Gelet op de hoge uitval bij projecten, wist men blijkbaar de groep ook niet goed te bedienen. Het te lang uitblijven van structurele aandacht voor de acuut geworden sociale problematiek onder kansarme Antillianen in Nederland heeft teveel ruimte gelaten voor het ontstaan van een sociale leef-situatie waarin criminele besmetting plaats kon vinden en

criminele gedragpatronen als overlevingsstrategie wortel hebben kunnen schieten.

De criminaliteitsproblematiek tast zowel de Nederlandse als de Antilliaanse gemeenschap sterk aan. Om met adequaat beleid te kunnen reageren en de criminaliteitsproblematiek onder Antillianen effectief en doelgericht, zowel preventief als correctief aan te kunnen pakken, is het van essentieel belang om een genuanceerd beeld te hebben van de verschillende subcategorieën die binnen de Antilliaanse gemeenschap voorkomen of kunnen voorkomen.

Een grof onderscheid van deze subcategorieën⁸ is de verdeling van de Antilliaanse bevolkingsgroep in 2 hoofdcategorieën namelijk:

- Een kansarme categorie.
- Een kansrijke categorie.

Binnen deze hoofdcategorieën kunnen we een onderscheid maken tussen de *crimineel actieve* en de *niet crimineel actieve* Antillianen in de leeftijdscategorie van 10 tot en met 65 jaar.

De crimineel actieven onder de kansarme Antillianen zijn weer onder te verdelen in vier subcategorieën:

- De preventie categorie.
- De risicocategorie.
- De categorie 'gericht programma noodzakelijk'.
- De harde kern categorie.

- *De Preventie categorie*

Onder de preventie categorie verstaan wij jongeren tussen de 10 en 16 jaar die uit de Antillen naar Nederland zijn gekomen of in Nederland zijn geboren uit Antilliaanse ouders. Deze jongeren zitten vaak nog wel op school, zijn minderjarig, willen hun eigen beslissingen nemen, komen voor het eerst in aanraking met het roken van zowel sigaretten als softdrugs, met alcoholgebruik, seks en met vormen van kleine criminaliteit zoals winkeldiefstal, vandalisme, of zwartrijden in trein, tram en metro. Ouders en verzorgers kunnen vaak niet voldoende gezag over hen uitoefenen. De situatie thuis is gespannen, soms zelfs explosief en onhoudbaar.

Het is belangrijk om deze groep goed in beeld te hebben en vooral op het preventieve vlak actief te zijn. Hulpverleners moeten snel kunnen reageren en gelijk actie ondernemen als er problemen zijn en contact opnemen met de ouders of verzorgers en met school. Het is van belang een sluitend netwerk rond hen op te bouwen met

⁸ Naar G. Bonevacía in 'Zonder Berouw', "Drugscriminaliteit onder Antilliaanse en Arubaanse jongeren", juni 1999

wijkagenten, sportverenigingen, buurthuizen en jongeren-centra, om gezamenlijk een programmatische aanpak te ontwikkelen die flexibel genoeg is om adequaat en effectief te reageren op problemen die zich bij de preventie-categorie voordoen.

■ *De Risicocategorie*

De risicocategorie omvat Antilliaanse jongeren tussen de 16 en 25 jaar die door allerlei omstandigheden niet meer in het reguliere onderwijssysteem zitten en ook geen werk hebben. Ze zijn vroegtijdig van school gegaan en hebben weinig of geen contact met hun ouders of verzorgers, vaak door allerlei relationele problemen. Vaak zijn ze al in aanraking geweest met justitie. Ze zijn kwetsbaar en laten zich gemakkelijk verleiden door de lok van criminaliteit. Veel Antilliaanse nieuwkomers behoren tot deze categorie. Het gaat om jongeren die zich in snel tempo in negatieve richting ontwikkelen. Deze groep behoeft een sluitende aanpak en intensieve begeleiding. Voor deze groep is het noodzakelijk dat de nadruk ligt op het voorkomen van verder crimineel gedrag.

■ *De Categorie 'Gericht Programma Noodzakelijk'*

Bij de categorie 'gericht programma noodzakelijk' gaat het om Antilliaanse jongvolwassenen vanaf 25 jaar die al van alles hebben meegemaakt. Veel alleenstaande moeders die met moeite het hoofd boven water proberen te houden, langdurig werklozen, mensen met een gebrekkige opleiding en veel psychosociale problemen. Antillianen uit deze categorie brengen vaak een negatieve bagage met zich mee als ze in Nederland aankomen: ze hebben een enorm pakket aan negatieve herinneringen, en ook al hopen ze dat het hen in Nederland beter zal vergaan, ze blijven die negatieve herinneringen en gebeurtenissen met zich meedragen.

Via een programma dat goed aansluit bij de kenmerken en behoeften van deze jongvolwassenen dient geïnvesteerd te worden in het ombuigen van die negatieve beelden, gewoontes, gevoelens en handelingen. Het gaat erom dat zij weer in zich zelf gaan geloven in plaats van voortdurend te denken dat ze gefaald hebben en niet de moeite waard zijn. Hun negatieve zelfbeeld komt voort uit het gevoel dat alles is misgegaan, op school, in hun relaties en zelfs in de criminaliteit. Deze groep Antillianen wordt vaak verteerd door machteloze woede en draagt een enorm wantrouwen met zich mee tegen welke vorm van hulp dan ook. Omdat ze er niet in geloven, bemoeilijken ze zelf, onbedoeld, het hulpverleningsproces.

■ *De Harde Kern*

De harde kern van crimineel actieve Antillianen kent vaak maar één doel en dat is carrière maken binnen het

criminele circuit. Velen hebben de keuze voor een criminele carrière al op de Antillen gemaakt en zetten die in Nederland voort. Het gaat hier om Antillianen vanaf 16 jaar die bewust hebben gekozen voor criminaliteit als hun belangrijkste bezigheid. Ze komen vaak uit families die zowel op de Antillen als in Nederland diep in de criminaliteit zitten en ze zien andere beruchte criminelen als hun voorbeeld. Onder deze categorie zijn vaak de leiders te vinden van georganiseerde groepsriminaliteit of bende-criminaliteit, hoewel de organisatiegraad laag is. Doorgaans is slechts sprake van gelegenheidsbende-vorming en impulsief gedrag, zoals het ongepland en vanwege 'acuut geldgebrek' besluiten om een overval op een bank plegen.

De aanpak van deze categorie is een zuivere aanpak voor politie en justitie. Vindplaats gericht werken, d.w.z. actief benaderen en internaatsaanpak zijn aangewezen benaderingen bij de jeugdiger harde kernen. Voor notoire criminelen in deze subcategorie, bij wie sprake is van grote mobiliteit binnen Nederland, tussen de koninkrijksdelen, maar ook transnationaal, is een intensieve samenwerking tussen politie en justitie van de koninkrijkslanden een primaire vereiste om de pakkans te vergroten.

■ *Kenmerken van Crimineel Actieve Antillianen onder de Kansrijke Groep*

De kenmerken van crimineel actieve Antillianen onder de kansrijke groep komen over het algemeen overeen met die van de kansarme groep. Ook bij de kansrijke groep komen de vier categorieën preventie, risico, 'gericht programma noodzakelijk' en harde kern voor. Een verschil is dat de crimineel actieve Antilliaan uit de kansrijke groep vaak een afgeronde LBO of MBO opleiding of hoger heeft genoten, (veel) minder moeite heeft met de Nederlandse taal en ondanks zijn criminele activiteiten regelmatig actief deelneemt aan de arbeidsmarkt. Verder vindt binnen deze groep ook witteboordencriminaliteit plaats.

Personen die het criminele pad inslaan, moeten strafrechtelijk vervolgd worden. Dat is doorgaans wat moet gebeuren. Doorgaans, maar niet altijd. Zeker waar het jeugdigen betreft kunnen ook alternatieve wegen bewandeld worden. Bijvoorbeeld om te voorkomen dat zij in gevangenissen in aanraking komen met zware criminelen. Er zijn goede ervaringen opgedaan met bijvoorbeeld de zogenaamde Glen Mill-scholen. Op verschillende plaatsen in Nederland, zoals in Hoogvliet en Charlois in Rotterdam, zijn succesvolle case management-projecten uitgevoerd.

3.3.4 De Antilliaanse Gemeenschap in Nederland in Beweging

Door de toestroom van kansarme Antillianen vanaf de jaren tachtig is de Antilliaanse gemeenschap in Nederland wat betreft de bevolkingssamenstelling vergelijkbaar geworden met een doorsnede van de bevolking op de Antillen. De gemeenschap kent nu een heterogene bevolkingsgroep met diverse sociale lagen. Het grootste deel van deze groep (90%) vindt dankzij opleiding en werkervaring gemakkelijk haar plek in de samenleving. In deze groep treft men artiesten, wetenschappers, politieke bestuurders en professionals aan die veel bijdragen aan de gehele Nederlandse samenleving. Het andere deel, bestaande uit kansarmen in allerlei nuances, heeft meer of minder moeite om in Nederland goed aan te sluiten.

De overgrote meerderheid van de Antilliaanse gemeenschap in Nederland bestaat thans uit eerste generatie Antillianen. Begrijpelijk is dat in een bevolkingsgroep dat grotendeels uit personen bestaat met zo'n recent migratieverleden de sociale verhoudingen en de sociale afstand tussen de bevolkingsklassen uit het (ei)land van herkomst zich ook in Nederland manifesteren. Nog versterkt door de geografische afstand van plaats en wijk van vestiging. De interactie tussen personen uit deze lagen zal zich doorgaans beperken tot beroepsmatige contacten, voorzover die er zijn. Begrijpelijk is ook dat het civiele gehalte van de Antilliaanse gemeenschap in Nederland, in de zin van een netwerk van sociale relaties tussen Antillianen van diverse sociale lagen en tussen Antilliaanse (zelf)organisaties zich slechts in heel beperkte mate manifesteert. Ook de participatiegraad in de Nederlandse politiek van Antillianen is nog bijzonder laag. Er wordt door Antillianen weinig gebruik gemaakt van zowel het passief - als het actief kiesrecht. De terugkeer wens van vele Antillianen lijkt de rem te zijn op de drang om vergaande inspanningen te verrichten om in Nederland nieuwe en betere wegen in te slaan, de eigen gemeenschap te versterken.

Ook geldt dat voor vele eerste generatie Antillianen dat men nog bezig is zich een plek te verwerven en/of deze te consolideren.

Toch is de laatste jaren duidelijk sprake van een groeiend gemeenschapsbewustzijn en gemeenschapsleven. Er is een groeiend kader dat hiervoor de basis vormt. Er bestaan nu meerdere Papiamentstalige media (kranten, radio en televisie). Grote evenementen worden georganiseerd, zoals het Rotterdamse Zomer Carnaval of een Dia di Boneiru. Tal van religieuze groeperingen verrichten goed maatschappelijk werk, bijvoorbeeld door zich te ontfemen over minderbedeelden en ook over kansarme jongeren die zich met criminaliteit hebben ingelaten. De Adviescommissie

heeft dan ook tijdens de *enkuentro's* mogen ervaren dat er wel degelijk behoefte is om elkaar als Antilliaan te ontmoeten en ernstige zaken, zoals de criminaliteit en sociale nood in eigen gelederen, te bespreken. De bewustwording van de noodzaak van meer sociaal engagement, en de bereidheid betrokken te zijn bij de lotsverbetering van de eigen bevolkingsgroep, heeft zich dwars door de verschillende sociale lagen gemanifesteerd. De meest overtuigende manifestatie van engagement bleek uit de massale deelname aan de Terugkoppelingsconferentie, waarop honderden Antillianen enthousiast en met bewogenheid uiting gaven aan hun motivatie hun aandeel te leveren in het keren van de negatieve spiraal waarin een deel van hun Antilliaanse medeburgers terecht zijn gekomen of dreigen te komen.

Deze groeiende gemeenschapszin onder de Antillianen in Nederland moet benut worden. Veel waarde moet gehecht worden aan de actieve betrokkenheid van veel Antillianen in de opvang en begeleiding van degenen die niet in een keer, op eigen kracht de kansen voor bestaansverbetering in Nederland kunnen benutten. Het is nu tijd om de mobilisatie van positieve krachten in de Antilliaanse gemeenschap uit te bouwen en te versterken. De verdere ontwikkeling en versterking van de civiele gemeenschapsverbanden en -dynamieken moeten ondersteund en gefaciliteerd worden. Hier biedt zich in de Antilliaanse gemeenschap een potentieel aan kennis en positieve energie aan dat met beide handen aangegrepen moet worden om de wortels van de sociale problematiek en de daarmee samenhangende criminaliseringstendensen te bereiken en een daadwerkelijke omslag in de sociale ontwikkeling onder Antillianen in Nederland te bewerkstelligen.

4. Ontbrekende schakels

De veelheid en complexiteit van problemen die vooral kansarme Antillianen in Nederland ondervinden bij hun inspanningen om aansluiting te vinden

bij en te participeren in de Nederlandse samenleving zijn omvangrijk. De negatieve uitwerking van deze problemen op de leefomstandigheden van veel jongeren en (jonge) moeders verdraagt geen oppervlakkige en incidentele beleidsbenadering. Te vaak is een slechte maatschappelijke situatie de voedingsbodem gebleken voor de keuze voor maatschappelijk onaanvaardbaar en crimineel gedrag, als overlevingsstrategie.

Op deze groepen gericht beleid mag zich niet beperken tot tijdelijke projecten met een geïsoleerde aanpak van bepaalde aspecten van de problematiek. Er is een radicale omslag nodig in de kijk op en de aanpak van marginaliserende en criminaliserende ontwikkelingen binnen een deel van de Antilliaanse gemeenschap in Nederland.

De Adviescommissie heeft, bij de zoektocht naar een passend antwoord op de in de *enkuentro's* gesignaleerde noden en wensen, zich ingespannen om zoveel mogelijk aanknopingspunten te vinden. Binnen de Antilliaanse gemeenschap zelf en binnen de beleidspraktijk van overheden en instellingen. Doel is een bundeling van krachten om de gewenste radicale omslag te realiseren, in de kijk op en de aanpak van de genoemde problematiek. Gesteld kan worden dat goede aanknopingspunten voor een betere aanpak gevonden zijn. Dat stemt hoopvol.

Tijdens de *enkuentro's* bleek de bereidheid in de Antilliaanse gemeenschap groot om betrokken te worden bij de bestrijding van de oorzaken van het afglijden naar crimineel gedrag door zoveel (jonge) Antilliaanse mannen en vrouwen. Het rijksbeleid, zowel in CRIEM-verband, als in het kader van het GSI-beleid, stimuleert gerichte aandacht voor de Antilliaanse bevolkingsgroep op gemeentelijk niveau. De zeven zogenoemde Antillianengemeenten spannen zich in om te komen tot een gerichte en samenhangende aanpak. Ook politie en justitiële instellingen ontwikkelen samenwerkingsvormen om te komen tot effectievere werkwijzen voor hun aandeel in het voorkomen en beheersen van de problemen.

Kern van dit rapport is een analyse van de oorzaken van de

criminaliteitsproblematiek onder Antilliaanse jongeren, gepaard gaande met voorstellen tot verbetering van de aanpak van deze problemen.

Leden van de Antilliaanse gemeenschap en Nederlandse overheidsinstellingen spannen zich in om de problemen beheersbaar te maken. Deze inspanningen hebben tot nu toe onvoldoende effect gehad vooral omdat een programmatische aanpak ontbreekt. In de aanpak ontbreken, bij een beschouwing van het geheel, essentiële schakels.

In het navolgende wordt een programmatische aanpak voorgesteld. Belangrijke peilers van dit programma zijn de intensivering van de opvang van nieuwkomers, een grotere betrokkenheid en medeverantwoordelijkheid van de Antilliaanse gemeenschap en bereidheid van de Nederlandse overheid tot het leveren van maatwerk voor de Antilliaanse medeburger. Uitdrukkelijk wordt erop gewezen dat in dit advies slechts een eerste aanzet tot een verbeterde aanpak wordt gegeven. Daartegenover staat wel dat hier, naar de mening van Adviescommissie, een duidelijk kader voor nieuw beleid wordt geschapen.

Na besluitvorming over de aanbevelingen en voorstellen van de Adviescommissie zullen de voorstellen in een volgende fase moeten worden uitgewerkt.

De Adviescommissie is van mening dat de bedoelde omslag maximaal moet aansluiten op de geconstateerde vraag en de geconstateerde noden binnen de Antilliaanse gemeenschap. Vanuit een begrippenkader en met een visie die daarop gericht zijn. De maatregelen die de komende tijd noodzakelijk zijn, zijn gebaat bij een consistente aanpak en moeten worden geselecteerd op basis van de verwachte duurzaamheid van de effecten van de maatregelen.

Om de maatregelen en het doel van het gehele pakket aan maatregelen onder één noemer te brengen, heeft de Commissie in dit advies het concept '**vitalisering**' toegepast en nader uitgewerkt. Om het concept vitalisering, en de invulling daarvan in dit advies, toe te lichten komen onderstaand de volgende punten aan de orde:

- Het vitaliseringprogramma: bouwstenen van een programmatische aanpak.
- De Antilliaanse gemeenschap: betrokkenheid en verantwoordelijkheid.

- Medeverantwoordelijkheid: bundeling van krachten.

4.1. Het concept: 'Vitalisering'

Kern van het vitaliseringsdenken is het uitgangspunt dat ieder mens - ook de zogenoemde kansarme Antilliaan - een bron van vitaliteit is. Een vitaliteit die het individu aandrijft tot het bepalen van een eigen levensweg en het trachten daarbij zo succesvol mogelijk te zijn. De komst naar en vestiging in Nederland is één van de keuzes op die weg. De vestiging in Nederland betekende de start van een nieuw vitaliseringsproces, namelijk die van de vitalisering van Antillianen voor het leven in Nederland.

Leven is slechts mogelijk wanneer er een voortdurend voedende en sterk makende wisselwerking is tussen het leven van een individu en zijn leefomgeving. Mogelijkheden tot 'voeding en versterking' van het individu dienen niet alleen aanwezig te zijn maar ook bereikbaar en toegankelijk. Vandaar dat in het vitaliseringsdenken ook de vitaliserende leefomgeving besloten is.

- **Vanuit het individu gedacht** verwijst *vitalisering* naar de aanwending door Antillianen van de persoonlijke levenskracht om, onder eigen verantwoordelijkheid en met behoud van de eigen identiteit, een wisselwerking aan te gaan met zijn sociale en maatschappelijke omgeving waarin bevestiging en voeding van de eigen levenskracht en mogelijkheden te vinden zijn. Groei, ontwikkeling en een grotere bestaanszekerheid zijn het resultaat, wanneer er sprake is van een geslaagde aansluiting bij en een gezonde wisselwerking met die omgeving. Een maatschappelijke leefomgeving waarin die wisselwerking voor de zich vitaliserende Antilliaan niet tot stand komt, brengt geen positieve maar negatieve resultaten voort. De persoonlijke vitaliteit wordt dan gefrustreerd. De opeengehoopte individuele levenskracht wordt niet op een positieve, effectieve wijze in de samenleving benut, maar kan zich dan doen gelden op maatschappelijk ongewenste, soms explosieve, manieren.
- **Vanuit de leefomgeving gedacht** verwijst het begrip vitalisering naar het Antilliaanse gemeenschapsleven en naar de Nederlandse samenleving als geheel. In de eigen Antilliaanse gemeenschap moet de vitaliserende Antilliaan onder meer oriëntatie, stimulans en vergroting van zijn veerkracht op kunnen doen. Overheden en maatschappelijke instellingen hebben voor alle burgers, dus ook voor de Antilliaanse medeburgers, een speciale 'vitaliseringsverantwoordelijkheid'. Een passend aanbod, dat aansluit bij de daadwerkelijke levensbehoefte van

de, in dit geval Antilliaanse, burger maakt een vitaliserende wisselwerking met die burger mogelijk. Het ontbreken van dat soort maatwerk komt neer op maatschappelijke verwaarlozing met alle sociale en maatschappelijke gevolgen van dien.

Een vitaliseringaanpak zal de volgende concrete uitwerkingen moeten hebben:

- **Voor het Antilliaanse individu:** het oppakken van de eigen verantwoordelijkheid; het nemen van initiatief en de eigen vitaliteit aanwenden om elk aanbod te benutten dat aansluiting bij en participatie in het leven in Nederland mogelijk maakt.
- **Voor de Antilliaanse gemeenschap:** het mobiliseren van bindende krachten binnen de Antilliaanse civiele gemeenschap in Nederland teneinde het vitaliseringsproces van Antillianen te versterken en te ondersteunen.
- **Voor de Nederlandse diensten en instellingen:** vanuit een positieve grondhouding jegens de Antilliaan verantwoordelijkheid nemen voor een effectieve vitaliserende aanpak van de problemen van de Antilliaan.
- **Voor de Nederlandse overheden:** vanuit een positieve grondhouding jegens Antillianen overgaan tot een meer kanaliserende, faciliterende en regulerende beleidsaanpak die daadwerkelijk aansluit bij de vitaliseringsbehoefte van het Antilliaanse individu en hierbij samenwerken met de Antilliaanse gemeenschap.

Vitalisering wordt hier als containerbegrip gebruikt voor veel zaken die nauw aan elkaar gerelateerd zijn. Slechts door deze coherentie als structurele leidraad in het denken en handelen te aanvaarden, ontstaat de mogelijkheid om greep te krijgen op de vele oorzaken van criminaliteit onder Antillianen in Nederland en de criminaliteitsproblematiek te reduceren tot normale maatschappelijke proporties.

4.1.1 Een omslag in de grondhouding van overheden en instellingen tegenover de komst en aanwezigheid van Antillianen in Nederland is noodzakelijk.

In hoofdstuk 3.2 hebben we gesproken over de periode van beleidsverwaarlozing door de Nederlandse overheid en de Nederlandse instellingen ten aanzien van de Antilliaanse bevolkingsgroep in Nederland. Een beleidsperiode dat, volgens de al eerder genoemde studie van Hans van Hulst, zich in de jaren '60 tot '90 kenmerkte door gebrek aan belangstelling voor de sociale noden van een deel van de Antilliaanse bevolkingsgroep. Een beleidsmati-

ge verwaarlozing die zich op diverse bestuurlijke niveaus manifesteerde.

Vanaf de jaren negentig wezen politie en justitie steeds vaker op de toenemende criminaliteit onder Antillianen. De primaire reactie hierop in politieke kringen kenmerkte zich - zoals eerder opgemerkt - door een houding van afweer en ontmoediging van de komst van (criminele) Antillianen naar Nederland. Jarenlang beheerste de discussie over een toelatingsregeling en/of een visumplicht het beleidsdenken rond de komst naar Nederland van Antillianen. Daarnaast vroeg en kreeg de politie beleidsaandacht voor de bestrijding van de toenemende criminaliteit onder Antillianen. Andere overheidssectoren, die hadden moeten inspelen op de groeiende sociale problematiek onder een deel van de Antilliaanse gemeenschap, zoals de sectoren welzijn, onderwijs en huisvesting, bleven echter voornamelijk met lege handen staan wanneer zij om specifieke aandacht vroegen voor de aanpak van deze problemen. Slechts met grote moeite en na veel aandringen van Antilliaanse welzijnsinstellingen kwamen een aantal projecten gericht op Antilliaanse kansarme jongeren op gang. Maar deze projecten waren kortlopend en zonder enige samenhang.

Het roer moet echter om. De marginalisering van een deel van de Antilliaanse bevolkingsgroep in Nederland en de daarmee samenhangende criminaliteitsproblemen zijn dermate ernstig dat een gerichte, consistente en integrale beleidsaandacht op meerdere bestuurlijke niveaus niet langer uit mag blijven. Een programmatische aanpak en maatwerk van overheden en instellingen zijn geboden om, samen met de Antilliaanse gemeenschap, de problemen naar behoren aan te pakken.

Een omslag in de grondhouding van de Nederlandse overheid en Nederlandse instellingen, alsook van de Antilliaanse gemeenschap in Nederland is daarvoor noodzakelijk. Een omslag van een beleidshouding en handwijze die zich kenmerkt door afweer en ontmoediging, naar een meer kanaliserende, faciliterende en regulerende werkwijze, die consequent en consistent gericht is op vitalisering van de Antillianen voor het leven in Nederland.

Een effectievere aanpak van de criminaliteit onder Antillianen, kan hier niet los van gezien worden. Deze omslag veronderstelt handelen vanuit *een gezamenlijke verantwoordelijkheid* van de Antilliaanse medeburger, van de Antilliaanse gemeenschap in Nederland, van de Nederlandse overheid en van de Nederlandse instellingen.

Het recentelijk genomen regeringsbesluit om zaken als toelatingsregelingen en een visumplicht voor Antillianen

van de politieke agenda af te voeren, schept de mogelijkheid tot het verleggen van het politieke debat en de gedachtevorming over beleid van een vernauwde gerichtheid op afweer en ontmoediging, naar een daadwerkelijke aandacht voor een vitaliseringbeleid voor Antillianen in Nederland. Deze omslag zal zijn doorwerking moeten vinden op alle beleidsniveaus en binnen alle beleidssectoren van de Nederlandse overheden en instellingen.

Het afgelopen jaar is gebleken dat het probleem van de criminaliteit onder Antillianen in Nederland niet alleen bespreekbaar is geworden binnen de Antilliaanse gemeenschap in Nederland, maar vooral ook dat er onder Antillianen bereidheid bestaat om bij te dragen aan het verminderen van deze criminaliteit. De brede weerklank die de Adviescommissie - zelf voortgekomen uit een initiatief uit de Antilliaanse gemeenschap - heeft ondervonden voor de oproep tot grotere betrokkenheid bij de aanpak van de problematiek, bevestigt dat er ook onder Antillianen sprake is van een omslag in de grondhouding.

Tezamen met de eigen inspanningen van Antilliaanse individuen, zal dat ertoe moeten bijdragen dat Antillianen de vitaliseringmogelijkheden voor hun leven in Nederland optimaal gaan benutten.

4.1.2 Een programmatische aanpak

De Adviescommissie is van oordeel dat een programmatische aanpak door middel van beleidsprogramma's die integraal opereren om daarmee een sluitende aanpak te bewerkstelligen een absolute vereiste is. Deze programmatische aanpak wordt bepleit tegen de achtergrond van de meervoudigheid en cumulatie van factoren die een rol spelen bij de aansluiting en participatieproblemen van vooral kansarme Antillianen in Nederland. Vanuit het door de Adviescommissie voorgestane vitaliseringsdenken moeten structurele oplossingen voor de sociale problematiek onder Antillianen mogelijk worden. Het gemis van een dergelijke beleidsbenadering liet zich vooral op lokaal bestuursniveau voelen.

4.1.3 Een vitaliseringprogramma: eisen en voorwaarden

Vitalisering impliceert consistent handelen, rekeninghoudend met diverse dimensies en invalshoeken. De vitaliseringaanpak dient te zijn:

- *Integraal*: omdat het gaat om de aanpak van een meervoudige problematiek, die pas effectief is als de elkaar sterk beïnvloedende deelproblemen en oorzaken in elkaars verband worden begrepen en benaderd.
- *Programmatisch*: omdat het gaat om werkzaamheden die binnen meerdere trajecten tegelijkertijd,

volgens een bepaald plan, samenhangend moeten worden uitgevoerd.

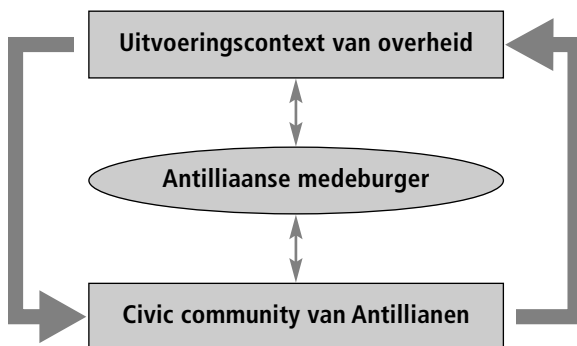
- *Proces*: omdat het gaat om het stimuleren en begeleiden van een proces betrokken op meerdere levensterreinen en dat consistent gericht moet blijven op bewust nagestreefde doelen.

■ *Een Gezamenlijke Inspanning*

Het beste perspectief op een adequate aanpak van het probleem van de criminaliteit onder Antillianen biedt een gezamenlijke inspanning van de Antilliaanse medeburger, van de Antilliaanse gemeenschap in Nederland en de betrokken overheid en instellingen om het integraal vitaliseringprogramma te realiseren. De vitalisering zal slechts adequaat zijn:

Wanneer de ontwikkeling tot volwaardige Antilliaanse medeburgers een gezonde en voedzame kweekbodem kan vinden in een "civic community" van Antillianen in Nederland en

Wanneer de ontwikkeling van de Antilliaan tot Antilliaans medeburger in Nederland wordt gevoed door een overheidsbeleid en een coherente institutionele uitvoeringscontext gericht op de stimulering van een persoonlijke groei toegesneden op Antilliaanse maat.

■ *Toegesneden op de Antilliaanse Maat*

De Adviescommissie bepleit geenszins een categoriale benadering, maar een toespitsing van het algemeen beleid op Antilliaanse maat. Dat wil zeggen dat het beleid en aanbod van overheid en andere institutionele voorzieningen de Antilliaanse medeburger moet bereiken, en voor hem of haar effectief moet zijn. Dit is niet meer dan een algemene eis van bestuurlijke en uitvoerende kwaliteit die aan ieder aanbod aan burgers gesteld kan worden.

Realisering van die Antilliaanse maat, en dus van de effectiviteit van beleid en diensten voor de Antilliaanse medeburgers, is afhankelijk van de mate waarin men beschikt over kennis en inzicht in de werkelijke aard van de vraag en van de uitwerking van interventies op individuele Antillianen. De ontwikkeling van deze vormen van kennis en inzicht zijn rechtsevenredig verbonden aan de mate van

betrokkenheid van de Antilliaanse gemeenschap bij de ontwikkeling en uitvoering van het vitaliseringbeleid en -aanbod.

■ *De Antilliaanse Mens Centraal*

Binnen het vitaliseringsdenken staat de Antilliaanse mens in Nederland centraal. Het eindpunt van het op Antilliaanse maat toegespitste beleid en aanbod is bereikt wanneer de Antilliaan ervaart dat hij toegerust is op het leven in Nederland. Dit streefpunt is bereikt, zo is het uitgangspunt, wanneer hij zodanig maatschappelijk weerbaar, maatschappelijk inzetbaar en zelfredzaam is dat hij, net als andere medeburgers, zijn burgerschap op waardige wijze, met inachtneming van de daarbij behorende rechten en plichten, kan uitoefenen. Dit betekent dat hij zich een maatschappelijk geaccepteerde en welkom geachte burger voelt en dat hij vanuit een gesterkt gevoel van eigenwaarde in alle sectoren van de Nederlandse samenleving kan participeren en van de daarvoor benodigde faciliteiten en voorzieningen gebruik kan maken.

Op macroniveau betekent dit eindpunt van het vitaliseringprogramma dat het relatieve aandeel van de Antilliaan in de maatschappelijke achterstandpopulatie en in de criminaliteit gereduceerd is tot verhoudingsgewijs maatschappelijke acceptabele omvang.

4.1.4 Vitaliseringprogramma: een integraal concept

Het integraal vitaliseringprogramma is een concept. Om dit concept goed te begrijpen is inzicht nodig in het karakter, de werkvelden, de doelen en de invulling van diverse invalshoeken.

■ *Een integrale benadering*

Het vitaliseringprogramma staat voor een integraal programma van activiteiten, handelwijzen, inzichten en activiteiten voor het proces van vitalisering van Antillianen in Nederland. Dit proces moet leiden tot de ontwikkeling van de voor de maatschappelijke weerbaarheid en maatschappelijke inzetbaarheid van de individuele Antilliaan benodigde competenties, levenskracht, bezieling en energie met als oogmerk dat de Antilliaan toegerust wordt op het leven in de Nederlandse samenleving.

■ *Het karakter*

Het karakter van het integraal vitaliseringprogramma is dual, faciliterend, verrijkend en sanctionerend.

- **Verrijkend** in de zin van het versterken en weerbaarder maken van de Antilliaanse mens, het versterken van de Antilliaanse gemeenschap voor wat betreft haar civiele grondslag en het toevoegen

van nieuwe en nog ontbrekende dimensies in zienswijzen en handelswijzen binnen de Nederlandse institutionele context.

- **Duaal** in de zin van dat het zowel Antillianen als autochtone Nederlanders betreft, zowel de overheid als de burger, zowel de goeode Antilliaan als de gemarginaliseerde, zowel de eigen verantwoordelijkheid als de collectieve verantwoordelijkheid, zowel preventie als handhaving.
- **Faciliterend** in de zin van het creëren van noodzakelijke, ondersteunende en stimulerende, toegankelijke voorzieningen.
- **Sanctionerend** ten aanzien van hen (individuen én instellingen/diensten) die zich niet aan de spelregels houden.

■ *De aandachtsvelden en actoren*

De aandachtsvelden en actoren binnen het vitaliseringsprogramma zijn het Antilliaanse individu, de Antilliaanse gemeenschap in Nederland, het Nederlandse overheidsbeleid, de uitvoeringsinstellingen uit zowel de strafrechten als de preventie- en integratieketen van Nederland.

■ *De doelen*

De vitaliseringsdoelen zijn:

- **Maatschappelijke participatie:** werk, inkomen, sociaal en maatschappelijk actief medeburgerschap
- **Maatschappelijke acceptatie:** volwaardig en gewaardeerd medeburgerschap
- **Maatschappelijke zekerheid:** kunnen rekenen op maatwerk en sluitend aanbod bestuurlijk en maatschappelijk voorzieningenaanbod

■ *De invalshoeken*

Dit zijn de aangrijpingspunten voor de invulling van het vitaliseringsprogramma. Zij vormen het 'kritieke pad van keuzemomenten' voor de Antilliaan. Keuzemomenten die zich voordoen tussen het moment van binnenkomst tot en met volwaardige integratie in het sociale en maatschappelijk leven in Nederland

■ *Kritieke Pad*

Bij zijn inspanningen tot vitalisering voor het leven in Nederland komt de Antilliaan op diverse momenten op een soort knooppunt van wegen waar hij moet beslissen welke richting in te slaan. Een verkeerde keuze is er een die het gevaar inhoudt op den duur of vrij snel op 'het verkeerde pad' te geraken. Op die knooppunt- of obstakelmomenten, op het kritieke pad richting participatie en integratie, dient binnen het vitaliseringsprogramma een herkenbaar en toegankelijk aanbod beschikbaar te zijn die het maken van de 'juiste' keuze mogelijk maakt.

■ *Ingangen*

Wij kunnen twee ingangen onderscheiden naar de Nederlandse samenleving, oftewel posities van waaruit en routes waarlangs de sociale en maatschappelijke intrede in de Nederlandse samenleving van de Antilliaan zich kan voltrekken:

- De ingang als Antilliaanse nieuwkomer.
- De ingang als Antilliaanse oudkomer.

Nieuwkomer is de Antilliaan die voor het eerst in Nederland is aangekomen en zich nog moet aanmelden bij de gemeente of die het inburgeringstraject nog moet afronden.

Antilliaanse Nieuwkomer		Antilliaanse Oudkomer	
Regulier	Niet-regulier	Regulier	Niet-regulier
↓	↓	↓	↓
Eerste opvang in Nederland	Bijzondere eerste opvang in detentie		Bijzondere eerste opvang in detentie
↓	↓	↓	↓
Inburgering & vitalisering	Inburgering vanuit detentie	Vitalisering	Vitalisering/resocialisatie
↓	↓	↓	↓
Integratie/vitalisering	Integratie/ vitalisering resocialisatie	Integratie/vitalisering	Integratie/ vitalisering resocialisatie
↓	↓	↓	↓
Actief medeburgerschap	Actief medeburgerschap	Actief medeburgerschap	Actief medeburgerschap
↓	↓	↓	↓

Oudkomer is, in het kader van het vitaliseringsdenken, iedere Antilliaan die buiten de voorgaande definitie valt, en die vanwege beperkingen of achterstand op bepaalde levensterreinen een vitaliseringbehoefte heeft.

Binnen elk van deze twee ingangsroutes kunnen wij onderscheid maken tussen een reguliere instroom en een niet-reguliere instroom. De niet-reguliere instromers zijn Antillianen die hun vitaliseringproces onderbroken hebben of er zelfs niet mee gestart zijn. Zij hebben op een bepaald moment gekozen afslag op de weg naar en een vorm van deelname aan het maatschappelijk leven in Nederland die afgewezen en bestraft wordt. Zij starten of hervatten hun vitaliseringproces vanuit een penitentiaire instelling.

4.1.5 Vitalisering: beleidspunten geïnventariseerd

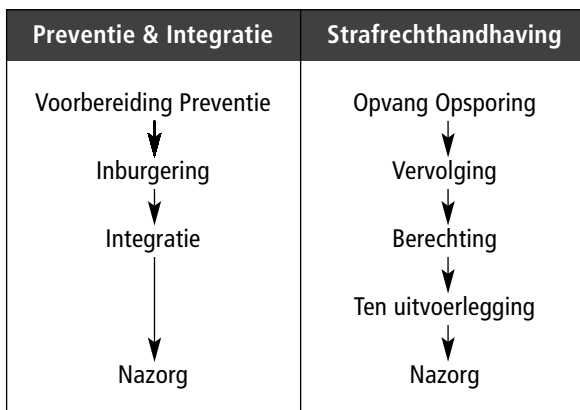
De term vitalisering is de paraplu waaronder de Adviescommissie de activiteiten plaatst die de Antilliaanse gemeenschap, Nederlandse instellingen en de Nederlandse overheid de komende tijd moeten uitvoeren om de situatie te verbeteren van Antillianen die sociaal-maatschappelijk dreigen te ontsporen. Een 'paraplubegrip' dat optimisme en hernieuwde levenskracht uitstraalt. Zonder vertaling in beleid blijft vitalisering echter een holle kreet, en dat is uiteraard niet gewenst. De sociale problemen en het probleem van de criminaliteit moeten worden aangepakt.

Hieronder een beschrijving van een aantal hoofdonderdelen van het door de Adviescommissie beoogde vitaliseringprogramma. De uitvoering van dit programma kent per hoofdrolspeler - zoals onderscheiden in paragraaf 4.1.3 - diverse partners en partijen die op de verschillende bestuursniveaus, beleids- en samenlevingssectoren verantwoordelijk zullen zijn voor een deel van de voorgestane aanpak. Het is evident dat in het kader van de taakstelling van de Adviescommissie geen uitputtende en gedetailleerde uitwerking van de implicaties van het vitaliseringsdenken/programma verwacht kan worden. De beschrijving van voorstellen in het hiernavolgende op een aantal onderdelen van het vitaliseringprogramma dient als aanzet voor nadere uitwerking. De uiteindelijke uitwerking is een zaak van de samenwerkende specialisten van de diverse betrokken partijen.

■ Twee Ingangen naar de Samenleving

Aansluitend bij het onderscheid in paragraaf 4.1.4 van kritieke paden die iemand van binnenkomst tot en met volwaardige integratie in de Nederlandse samenleving kan volgen, hanteert de Adviescommissie het onderscheid in een 'Preventie & Integratie' en het 'Strafrechthandvingspad'. Nieuwkomers en oudkomers kunnen langs een

reguliere of een niet-reguliere weg de Nederlandse samenleving 'ingaan'. De gedachte is dat op belangrijke kruispunten van deze twee ingangswegen een adequaat vitaliseringaanbod beschikbaar moet zijn. Voorkomen moet worden dat Antillianen op die kruispunten keuzes maken die een ontwikkeling in negatieve richting bevorderen.

■ De 'Eerste Opvang en Begeleiding'

Het meest kritieke moment in het proces van het vinden van een goede plek in de Nederlandse samenleving is de fase direct na aankomst in Nederland. Die fase kan geruime tijd in beslag nemen. Nog afgezien van de tijd die een Antilliaanse nieuwkomer wellicht neemt voordat hij zich na aankomst meldt bij de gemeente voor inschrijving in het GBA, kan het zeker 20 weken duren voordat zijn inburgeringonderzoek is afgerond en hij zich kan aanmelden bij een educatieve instelling voor het volgen van een inburgeringprogramma. Vervolgens moet hij bij educatieve instelling enkele weken wachten voor deelname aan een inburgeringprogramma mogelijk is. Deze fase - ook wel de 'fase van onzekerheid' genoemd - duurt, naar de mening van veel Antillianen, veel te lang.

Het is urgent dat maatregelen worden genomen om deze eerste fase te bekorten. In deze kritische fase is de nieuwkomer zeer vatbaar voor beïnvloeding, zowel in positieve als in negatieve zin. Bij het uitblijven van adequate opvang wordt de nieuwkomer blootgesteld aan het gevaar van criminele besmetting.

Gesprekken met gedetineerden, ex-gedetineerden en hun familieleden hebben de impressie achtergelaten dat veel crimineel gedrag resultaat is van criminele besmetting in deze kritieke eerste fase.

Voor de 'eerste opvang' zijn de Antilliaanse migrant en de Nederlandse overheid de hoofdverantwoordelijken:

- **De Antilliaanse nieuwkomer** heeft de verantwoordelijkheid om al het mogelijke te doen om aan wettelijke verplichtingen te voldoen. Zoals het zich binnen 5 dagen na aankomst melden bij de gemeen-

te. Maar vooral dient hij zich in te spannen in levensvoorwaardelijke zin een bruggenhoofd te bouwen. Pas vanuit een zekerheid in levensvoorwaardelijke zin kan de Antilliaanse nieuwkomer de rust opbrengen zich open te stellen voor een inburgeringsprogramma, voor een integratieproces, voor zijn vitalisering voor de Nederlandse samenleving. De Antilliaanse nieuwkomer zal aangesproken moeten worden op de eigen verantwoordelijkheid. Degenen die over een zekere mate van zelfredzaamheid beschikken, kunnen gemotiveerd en gestimuleerd worden om door middel van cursussen en dergelijke meer zelfredzaam te worden voor de specifieke Nederlandse situatie. Er zijn ook groepen Antilliaanse nieuwkomers die onvoldoende zelfredzaam zijn, onverschillig en ongedisciplineerd zijn, die moeilijk bereikbaar zijn voor motivering en stimulering en daardoor potentieel onbemiddelbaar. Zij lopen grote kans gemarginaliseerd te raken. Voor deze groep zullen interventiemethodes toegepast moeten worden die liggen op het breukvlak van 'vraaggericht werken' en 'zorgzaam dwingen'.

- **De Nederlandse overheid** is in deze fase primair verantwoordelijk voor de facilitering, kanalisering en regulering van een adequate eerste opvang. In deze eerste fase zullen de activiteiten het karakter moeten hebben van het aanspreken van de eigen verantwoordelijkheid van de Antilliaanse nieuwkomer, voor zover nodig. Strakker en tijdig ingrijpen is van instrumenteel belang. Een tijdige aanmelding is noodzakelijk.

Enkele belangrijke bouwstenen voor het inrichten van de eerste opvang in deze kritieke fase zijn:

1. Vroeg vastpakken en niet meer loslaten.
2. Mentorschap
3. Inkomen
4. Huisvesting
5. Arbeidsactivering
6. Socialisering
7. Nieuwkomers via de strafrechtgang

■ *Vroeg Vastpakken en niet meer Loslaten*

Bij aankomst op Schiphol is een opvangfunctionaris aanwezig voor het leggen van het eerste contact en voor informatieverstrekking, verwijzing en het op gang brengen van de eerste opvang en begeleiding. Doel is de nieuwkomer te voorzien van belangrijke informatie van bijvoorbeeld plaats van vestiging (inschrijving, inburgering), sociale kaart van plaatselijke of regionale Antilliaanse organisaties en personen (bv plaatselijke mentoren-centrale) die kunnen bijdragen tot een positieve start in

Nederland. Tegelijkertijd wordt het contact gelegd met een positief netwerk van Antilliaans personen en organisatienetwerk. Organisatie en bemensing van deze 'eerste opvang en begeleiding op Schiphol' kan in samenwerking met Antilliaanse professionele en vrijwilligersorganisatie worden geregeld.

■ *Mentorschap*

Middels een gerichte wervingscampagne kan een gemeente vrijwilligers oproepen om deel te nemen aan het opvangmentoraat en zich in te schrijven in een mentoren-centrale voor Antillianen. De mentor is bij voorkeur een volwassen persoon, reeds enige jaren woonachtig in Nederland, met een geslaagde maatschappelijke carrière, van Antilliaanse afkomst. Deze mentor heeft tot taak om, aansluitend bij de oriëntatieproblemen, identiteitsproblemen en onzekerheid van de Antilliaanse nieuwkomer, het vitaliseringproces positief te beïnvloeden. In verschillende steden (w.o. Amsterdam en Rotterdam) lopen al mentoractiviteiten, waaraan vooral oudere ervaren vrouwen meedoen. De positieve ervaringen opgedaan bij onder meer Jeugdreclassering Rotterdam, Stichting Mama in Amsterdam en de Stichting Studiefinanciering Nederlandse Antillen, die Antilliaanse studenten opvangt en begeleidt, kunnen benut worden bij het opzetten van Antilliaanse mentorcentrales in diverse gemeenten.

■ *Inkomen*

Bezien moet worden hoe voor de Antilliaanse nieuwkomers die niet direct aansluiting vinden bij werk en inkomen voorkomen kan worden dat men, als gevolg van lange wachttijden, zijn toevlucht neemt tot experimenteren in de marges van het wettelijk toelaatbare. Gemeenten kunnen bijzondere overbruggingsregelingen opstellen die hierin voorzien. Het principe van 'vroeg vastpakken en niet loslaten' is ook in dit verband van belang. De eventuele mentor kan hierbij als intermediair naar hulpinstellingen fungeren.

■ *Huisvesting*

Het is wenselijk om een pakket aan alternatieve oplossingsmogelijkheden te ontwikkelen om de lange wachttijd voor een woning in het kader van eerste opvang voor de Antilliaan zoveel mogelijk te bekorten. Gedacht wordt aan voorzieningen als begeleid wonen, woning-reserveringen, internaten, extra wegingen in het urgentieproces, of opvang- en doorstroomhuizen. Dit pakket van maatregelen kan dienen als model en handreiking voor gemeenten om, in samenwerking met de lokale Antilliaanse gemeenschap, de nodige voorzieningen te treffen.

■ *Activering*

Een zinvolle dagvulling is voor nieuwkomers van cruciaal belang. Zeker in de eerste maanden valt passief thuis zitten tegen. In de huidige situatie, waarin mensen voor de eerste huisvestingopvang aangewezen zijn op familie en kennissen met vaak kleine behuizing, houdt de Antilliaanse nieuwkomer zich veel buitenshuis op, op publieke ontmoetingsplaatsen. Hier leeft het risico voor criminele besmetting door degenen die van criminaliteit hun carrière hebben gemaakt. Tijdens de *enkuentro's* bleken er op diverse plaatsen individuele personen of groepjes vrijwilligersinitiatieven te hebben ontplooid voor de jeugd op het gebied van sport, eenvoudige cursussen voor gezichtsverzorging of naaldwerk. In de gemeente Dordrecht is het initiatief van een ervaren Curaçaose sportman binnen enkele maanden uitgegroeid tot gemeentebreed georganiseerde sport voor Antilliaanse jeugd van beide sexen van 6 tot 25 jaar. Deze gemeente heeft alert en assertief gereageerd op dit initiatief en de activiteiten van de sportman structureel opgenomen in het gemeentelijk apparaat en beleid. Dit voorbeeld verdient navolging. Het is aan te bevelen actief dergelijke initiatieven op te sporen en te ondersteunen als gemeente.

■ *Socialisering*

De Antilliaanse nieuwkomer heeft bij zijn start in Nederland een minimum aantal sociale contacten. Er is sprake van sociale leegte, hij moet sociale contacten gaan opbouwen. Het opbouwen van nieuwe sociale contacten komt pas goed op gang wanneer de Antilliaanse nieuwkomer zijn weg vindt in het maatschappelijk verkeer. De kans op negatieve beïnvloeding, door 'verkeerde' vrienden of familie, is groter bij het uitblijven van sociaal-maatschappelijke ontwikkeling. Het mentoraat in combinatie met actieve lokale vrijwilligers en eerste lijnsorganisatie kunnen het contact met de civic community van Antillianen in de nieuwe woonomgeving helpen leggen en sociale leegte voorkomen. Tegelijkertijd gaat het erom wegwijs te worden in de Nederlandse samenleving, te beginnen met het leggen van contacten met de buurtbewoners (bijvoorbeeld door kennismakingsbezoeken). Nuttig is een informatiepakket, in de moedertaal te ontwikkelen met daarin tips en aanwijzingen over in Nederland gangbare omgangsvormen.

■ *Nieuwkomers via de Strafrechtgang*

Een kleine groep Antillianen komt Nederland niet op reguliere wijze binnen. Het betreft hier onder andere de zogenaamde bolletjesslikkers die reeds bij aankomst op Schiphol in hechtenis worden genomen en in het Huis van bewaring in Haarlem belanden. De meeste van hen komen met een retourticket. Als bolletjesslikker proberen zij een

relatief kleine hoeveelheid drugs Nederland in te smokkelen, met als gevolg een als relatief laag ervaren straf. Deze groep Antilliaanse nieuwkomers, die vanuit het Huis van Bewaring de Nederlandse samenleving binnenkomen, is een bijzondere risicogroep. Aan deze groep moet bijzondere aandacht besteed worden om te voorkomen dat zij na hun detentieperiode uitsluitend opgevangen worden in het criminele circuit dat hen naar Nederland gehaald heeft.

Het Huis van Bewaring in Haarlem, krijgt te maken met een grote groep Antilliaanse jongeren (met name bolletjesslikkers). In samenwerking met Antilliaanse organisaties (w.o. S.P.L.I.K.A.) en deskundigen (Antilliaanse reclasseringsfunctionaris) is men gestart met het opzetten en aanbieden van een speciale inburgeringscursus eigen stijl. Hiermee streeft men de weerbaarheid van deze jongeren te vergroten voor de intrede in de Nederlandse samenleving. P.I. Haarlem werkt hierin samen met Reclasseringsresort Amsterdam. Dit initiatief verdient ondersteuning en navolging. Hetzelfde geldt voor de penitentiaire inrichting Scheveningen afdeling Jeugd, waar in samenwerking met Antilliaanse medewerkers een speciaal programma voor de Antilliaanse gedetineerde jongeren wordt uitgevoerd gericht op grotere weerbaarheid voor de herintrede in de samenleving. De continuïteit van deze begeleiding door de buitenreclassering verdient aandacht.

De Inburgering

Voor alle nieuwkomers heeft de Nederlandse overheid een inburgeringstraject vastgesteld. Deze wet is ook geldig voor mensen met de Nederlandse nationaliteit die buiten Nederland geboren zijn, zoals Antillianen.

■ *Het Antilliaanse Inburgeringstraject*

Hoewel in vrijwel alle *enkuentro's* het nut van inburgering werd onderschreven, leven er toch sterke gevoelens van ongenoegen ten aanzien van de organisatie en de inhoud van het op Antillianen gerichte inburgeringstraject. Misschien is er een verband tussen deze gevoelens en het grote aantal Antilliaanse drop-outs bij deze inburgeringstrajecten. In ieder geval is nader systematisch onderzoek gewenst naar de uitval van Antillianen uit het inburgeringstraject. Hetzelfde geldt voor de doorstroming van Antillianen naar vervolgonderwijs en naar de arbeidsmarkt, waarbinnen ook veel drop-outs voorkomen.

Het ongenoegen van veel Antillianen betreft overwegend de volgende facetten van het inburgeringstraject:

1. Het ontbreken van facultatieve mogelijkheden voor nieuwkomers met meer dan MAVO
2. Het ontbreken van een inburgering op "Antilliaanse maat"
3. De Nederlandse taal programma's

4. Te weinig respect voor het 'eigene'
5. Te weinig flexibele organisatie
6. Gebrek aan aansluiting op de arbeidsmarkt
7. Trajectbegeleiding – een zwak punt
8. Zicht op justitiële instellingen

1. *Het Ontbreken van Facultatieve Mogelijkheden voor Nieuwkomers met meer dan MAVO*

Antillianen met een diploma op MAVO niveau of hoger, krijgen vrijwel automatisch vrijstelling van het inburgeringstraject. Deze automatische dispensatieverlening vanaf MAVO niveau is diverse keren ter discussie gesteld tijdens de *enkuentro's*. Wanneer de inburgeringcursus niet meer omvat dan een taal cursus, is deze dispensatiegrens begrijpelijk. Maar uitgaande van andere eisen aan inburgering, is de MAVO grens niet correct. Er zijn immers tal van Antillianen met onaangepast gedrag die wel in het bezit zijn van een MAVO diploma of hoger. Net als er talrijke Antillianen zonder MAVO diploma zijn die toch snel zelfstandig kunnen functioneren in de Nederlandse samenleving.

Bij Antillianen met meer dan een MAVO opleiding bestaat er behoefte om op vrijwillige basis deel te kunnen nemen aan een inburgeringstraject, dat dan wel breder moet zijn dan alleen een taal cursus en dus aandacht besteedt aan de geregistreerde vitaliseringsbehoefte van de betrokken cursist.

2. *Het Ontbreken van een Inburgering op 'Antilliaanse maat'*

Bij Antillianen leeft de opvatting dat de Wet Integratie Nieuwkomers primair is opgezet met het oog op de inburgering van vreemdelingen. Vanwege de toegenomen instroom van Antillianen heeft men de doelgroep uitgebreid met 'in het buitenland geboren nieuwkomers met de Nederlandse nationaliteit'. Dit wordt niet bezwaarlijk gevonden. Maar het inburgeringprogramma moet dan wel zijn toegesneden op de Antilliaanse maat. De wet schrijft dit voor, maar in de praktijk bieden de Regionale Opleiding Centra vooral standaardprogramma's aan.

Het is gewenst nader onderzoek te verrichten naar de 'Antilliaanse maat' van de huidige inburgeringprogramma's en op basis daarvan een voorbeeld inburgeringprogramma's op 'Antilliaanse maat' te ontwikkelen. Dit model wordt dan als handreiking ter beschikking gesteld aan de gemeenten en/of Regionale Opleiding Centra.

3. *De Nederlandse Taalprogramma's*

In de *enkuentro's* is herhaaldelijk het belang van een goede beheersing van de Nederlandse taal voor een goede aansluiting in het leven in Nederland zonder meer onderkend. De Antilliaanse inburgeraars nemen echter een bij-

zondere taalervaring mee. Meer dan men in Nederland beseft is op de Nederlandse Antillen het Nederlands vrijwel uitsluitend schooltaal, geen spreektaal. Buiten de schoolmuren is de moedertaal de voertaal. Antillianen hebben veelal 10 jaar onderwijs in het Nederlands gevolgd zonder een niveau van taalbeheersing te bereiken dat toereikend is voor het maatschappelijk leven in Nederland.

Wanneer iemands schoolcarrière bovendien mislukt is, is tevens een bodem gelegd voor aversie tegen de Nederlands taal. Reserves tegenover het Nederlands liggen mede ten grondslag aan de onbevredigende resultaten met Nederlandse taalprogramma's.

De bijzonderheid van de individuele taalervaringen maakt van de ontwikkeling van een speciaal op de 'Antilliaanse maat' gerichte Nederlandse taalmethode een must. De inspanningen van het ROC Haaglanden tot het ontwikkelen van een dergelijke aanpak kunnen leiden tot een pakket, dat beschikbaar wordt gesteld voor andere cursusplaatsen.

4. *Te weinig Respect voor het Eigene*

Inburgeringprogramma's kunnen bij de cursusopzet - net als dat het geval is voor inburgeraars uit andere landen - ook voor de Antilliaan meer rekening houden met de wens van de Antilliaan aan te sluiten en te integreren, *met behoud van eigenheid*. Evenals de talen Arabisch, Turks, Dahri en Pashter een plaats hebben in het programma en dit bevordelijk is voor het leren van het Nederlands, zal ook het Papiamentu een plek moeten krijgen in het geheel. Deze erkenning van de Antilliaanse eigenheid bevordert de openheid en ontvankelijkheid voor anderen. Net als in de inburgeringprogramma's bij de lessen 'Maatschappelijk Oriëntatie' de talen worden gehanteerd, zou ook het Papiamentu gebruikt moeten worden. Voorts moet het informeren over het 'eigene' van de vele 'anderen' in de Nederlandse multiculturele samenleving ook een onderdeel van het programma zijn.

5. *Te weinig Flexibele Organisatie*

Teneinde de uitval van Antillianen uit het inburgeringprogramma te beperken en om deelname van Antillianen, zowel oudkomers als nieuwkomers, met een opleiding van MAVO of hoger mogelijk te maken, is het wenselijk om de tijdstippen van het educatief inburgeringprogramma te flexibiliseren.

6. *Het Belang van Aansluiting op de Arbeidsmarkt*

Naast huisvesting is arbeid een belangrijke factor voor het bouwen van een bruggenhoofd van waaruit de Antilliaanse nieuwkomer kan werken aan zijn inburgering en zijn integratie (kortom, aan zijn vitalisering). Arbeid is niet alleen een middel om inkomen uit arbeid te ver-

schaffen. Het brengt mensen ook in contact met anderen en vermindert daardoor het gevaar van sociaal isolement. Belangrijker nog is de positieve uitwerking op het zelfvertrouwen en gevoel van eigenwaarde.

De periode tussen de afronding van de inburgering tot aan het plaatsvinden van arbeidsbemiddeling, duurt in de beleving van de Antilliaanse nieuwkomer veel te lang. En leidt in veel gevallen zelfs niet tot een vaste werkplek. De primaire drijfveer voor deelname aan elk inburgeringstraject valt hiermee in feite weg.

Daar komt nog bij dat veel Antillianen weinig kans maken deel te nemen aan de diverse arbeidstoeleidingstrajecten, zoals de WIN en de Arbeidsstimulering. Opvallend zijn daarnaast enkele bij veel Antillianen levende opvattingen op dit terrein, zoals 'eenmaal een Melkert-baner altijd een Melkert-baner', en het idee dat de arbeidstoeleiding voor Antillianen zich beperkt tot de moeilijk bemiddelbaren. Men ervaart dit als vernederend.

Wat betreft entree tot en doorstroming binnen de arbeidsmarkt, liggen er, ook voor hoger opgeleide Antillianen, moeilijk te nemen drempels. Drempels die in de perceptie van de Antillianen veelal te maken hebben met vooroordeel en stigmatisering.

In de beleving van Antillianen wordt het eigen belang van instellingen en diensten (halen van streefcijfers, doorverwijzen naar zakenpartners en dergelijke) vaak boven het belang van de cliënt gesteld. Er is dan ook een sterke vraag naar arbeidsmarktbeleidsmaatregelen die bereikbaar zijn voor en ten dienste staan van Antilliaanse medeburgers.

7. *Trajectbegeleiding – een Zwak Punt*

De trajectbegeleiding wordt ervaren als het zwakste punt in het traject van de inburgering. Deze schiet tekort of is zelfs afwezig. De trajectbegeleider wordt niet ervaren als vertrouwenspersoon, maar meer als iemand die de belangen van zijn instelling dient en de gemeentelijke regeltjes en bureaucratische zaken bewaakt.

De wet schrijft voor dat de gemeenten zorgdragen voor een goede begeleiding tijdens het inburgeringstraject. De wettelijke bepalingen ten aanzien van de trajectbegeleiding worden echter slecht nageleefd.

Het invoelingsvermogen van de begeleiders voor de sociaal-culturele eigenheid van (kansarme) Antillianen moet worden vergroot. Ook zal duidelijk moeten worden gemaakt wat de verschillen zijn tussen de diverse soorten trajectbegeleiders en hulpverleners.

8. *Behoeftte aan Intramurale Inburgeringstrajecten in Brussel en Haarlem*

Zowel in een tweetal Brusselse gevangenissen als in de Nederlandse penitentiaire instelling van Haarlem

verblijven momenteel ongeveer 200 Nederlanders van Antilliaanse/Arubaanse origine. De meeste van hen zijn bij aankomst in België of Nederland aangehouden. Naar verwachting zullen zij zich na hun detentie als nieuwkomer vestigen in Nederland.

Geen van deze gedetineerden heeft in Nederland een wettelijk verplichte inburgeringcursus gevolgd. Het is raadzaam de detentieperiode van speciale nieuwkomers te benutten door zowel in Brussel als in Haarlem een inburgeringcursus aan te bieden. Dit kan een bijdrage leveren aan het scheppen van een ander perspectief en het beter in staat zijn tot andere keuzes na de detentieperiode dan de weg terug naar criminaliteit.

Het Ressort Amsterdam van de Stichting Reclasse-ring Nederland onderschrijft deze noodzaak en is bereid (mede)verantwoordelijkheid op zich te nemen voor een project dat het inburgeringstraject reeds in de detentieperiode start. De Antilliaanse gemeenschap is eveneens bereid een dergelijk intramuraal inburgeringstraject te ondersteunen. Zo'n traject moet na de detentie een vervolg krijgen en uitmonden in een beroepspraktijk gebonden leerweg.

Integratie

Integratie is feitelijk de laatste fase van het vitaliseringproces. Bij een goed verloop hiervan betekent deze eindsituatie dat het betreffende individu geen dispropor-tionele achterstand meer heeft en dus minimaal zelfstandig kan functioneren in de Nederlandse samenleving.

Het besef moet bij een persoon ontstaan dat hij de verantwoordelijkheid kan dragen voor zijn optimale persoonlijke ontplooiing. Optimale maatschappelijke participatie, optimale maatschappelijke acceptatie en optimale maatschappelijke zekerheid moeten daarom blijvend voor elk individu worden nagestreefd.

■ *Optimale Maatschappelijke Participatie*

Maatschappelijke non-participatie neemt steeds een prominente plaats in bij de factoren die volgens Antillianen leiden tot criminaliteit onder Antillianen in Nederland. Vanuit deze perceptie moeten handelwijzen, inzichten en activiteiten die maatschappelijke participatie bevorderen de hoogste prioriteit krijgen in elk programma gericht op het voorkomen van criminaliteit onder Antillianen in Nederland.

In dit verband dient in ieder geval gewerkt te worden aan de volgende aspecten:

1. De versterking van het zelfbeeld van de Antilliaanse medeburger
2. De ontwikkeling van een adequate sociale presentatie
3. Een multidimensionale aanpak van het taalprobleem

4. De aansluiting bij het Nederlandse opvoedingsdenken
5. Hoekstenen van vitalisering: inkomen, huisvesting, educatie
6. De socialisatie
7. Tweede kans vitalisering

1. *De Versterking van het Zelfbeeld van de Antilliaanse Medeburger*

Een sterk zelfbeeld is een belangrijke sleutel in het proces tot vitalisering van Antillianen in Nederland, in het bijzonder voor de optimalisering van zijn maatschappelijke participatie. Een onverwerkt historisch-sociaal verleden en recente ervaringen met een mislukte school- en maatschappelijke loopbaan liggen ten grondslag aan een negatief zelfbeeld bij veel Antillianen. De individuele Antilliaan blijft zelf verantwoordelijk voor zijn persoonlijke groei. Het is evident dat bevestiging door de sociaal-maatschappelijke omgeving daarin positief bijdraagt, terwijl de uitwerking van onbegrip en afwijzing door de omgeving alleen maar negatief kan zijn. Bij de stimuleringsprojecten⁹ die in een aantal gemeenten in de jaren negentig zijn uitgevoerd, zijn zeer positieve ervaringen opgedaan met speciale cursusonderdelen die ingaan op de thematiek van een onverwerkt negatief verleden en bevestiging van het positieve in de Antilliaanse identiteit.

2. *De Ontwikkeling van een adequate Sociale Presentatie*

Onder sociale presentatie wordt verstaan de wijze waarop iemand zichzelf presenteert aan de voor zijn vitaliseringproces relevante actoren uit zijn sociaal-maatschappelijke omgeving. Sociale presentatie is altijd een subjectief gegeven: het gaat om de gewekte indruk bij contacten met anderen.

De indruk die de Antilliaanse medeburger achterlaat in zijn contacten met anderen is vaak niet positief. Ook door Antillianen wordt de sociale presentatie van de Antilliaanse medeburger genoemd als een van de redenen voor de non-participatie van Antillianen in Nederland, en als gevolg daarvan voor marginalisering en criminalisering.

De sociale presentatie van de Antilliaan kan worden getypeerd als ambigue: enerzijds timide, anderzijds overmoedig.

Een *overmoedige sociale presentatie*, waarbij de indruk achtergelaten wordt alles aan te kunnen, terwijl er sprake is van een ernstige mate van gebrek aan inzicht in de grenzen van het eigen kunnen.

Een *timide sociale presentatie*, waarbij moeilijk

⁹ Stimuleringsprojecten Antilliaanse en Arubaanse jongeren 1994-2001, Ministerie van SZW/Gemeenten.

contact tot stand gebracht wordt, er weinig response komt en een negatief zelfbeeld tentoongespreid wordt; een sociale presentatie van de Antilliaanse medeburger die een indruk achterlaat van onzekerheid, ongemotiveerdheid, traagheid en inertie.

Voor een adequate vitalisering van Antillianen voor het leven in Nederland is het noodzakelijk om twee producten te ontwikkelen:

Een handreiking met behulp waarvan Antilliaanse individuen leren inschatten welk type van sociale presentatie voor een specifieke situatie de meest juiste is.

Een handreiking die derden inzicht geeft in de sociaal-emotionele uitingen van Antillianen en de sociale presentatie die van huis uit is gestimuleerd.

3. *Een Multidimensionele Aanpak van het Taalprobleem*

Ook taalgebruik speelt een belangrijke rol bij het beeld dat achtergelaten wordt in de contacten. Gebrekkige taalbeheersing is een van de bronnen van het probleem om aansluiting te krijgen bij het leven in Nederland. Taalbeheersing, sociale presentatie en zelfwaardering zijn drie sleutelbegrippen voor de ontwikkeling van een maatschappelijk weerbare persoonlijkheid.

Slechte beheersing van het Nederlands en onbegrip daarvoor in de Nederlandse leefomgeving leidt op den duur tot isolationistisch gedrag: het mijden van juist die actoren die toegang kunnen verschaffen tot voorzieningen die kunnen leiden tot volwaardig burgerschap. Naast het isolationistisch gedrag versterkt de factor taal ook de maatschappelijke non-participatie van de Antilliaan. Taalbeheersing telt vaak onevenredig zwaar mee bij selectieprocedures op de arbeidsmarkt, ongeacht de relevantie voor de werksort.

Daarnaast is het spreken van Papiamentu een wezenlijk deel van de Antilliaanse identiteit. We onderscheiden drie dimensies:

Enerzijds zijn een goede Nederlandse taalbeheersing en een goed taalgebruik sleutels tot inburgering en integratie.

Anderzijds verwacht de Antilliaan respect en erkenning voor het gebruik van Papiamentu als een essentieel onderdeel van zijn streven naar integratie met behoud van eigenheid.

Tenslotte speelt ook de eerder besproken aversie tegenover het Nederlands een rol.

Het taalprobleem van Antillianen is dus meer dan een technische kwestie van taalbeheersing. Ze heeft een grote sociaal-psychologische lading. Veronachtzaming van

dit gegeven zal een bevredigende oplossing voor het taalprobleem in de weg staan.

4. *Opvoedingsvitalisering*

Binnen het Antilliaanse gezin staat vaak een alleenstaande kansarme moeder aan het hoofd van het gezin. Op de Antillen heeft zo'n moeder meestal ondersteuning van familie en kennissen bij de opvoeding van de kinderen. Hier niet, en dat geeft problemen. Dit soort gezinnen kenmerkt zich door tal van negatieve verschijnselen, onder andere:

- Er heerst weinig regelmaat en discipline.
- Er wordt weinig met de kinderen gesproken.
- Er wordt niet voorgelezen of met de kinderen gespeeld.
- Er vindt weinig begeleiding plaats voor wat het schoolwerk van de kinderen betreft.
- De taalbeheersing (zowel Nederlands als Papiamentu) laat veel te wensen over

Feit is dat bovengenoemde verschijnselen in alle lagen van de Antilliaanse bevolking kunnen voorkomen, niet alleen bij gezinnen met alleenstaande moeders aan het hoofd. Opvoedingsondersteuning moet daarom een belangrijke plaats krijgen wanneer de ontwikkeling van de Antilliaanse gemeenschap ter hand wordt genomen. Er is ervaring met diverse opvoedingsondersteuningsprojecten die zich speciaal richten op Antilliaanse vrouwen of jonge alleenstaande moeders. In samenwerking tussen gemeenten en de betrokken instelling zal actief wervend en outreachend naar vooral de vele alleenstaande jonge moeders gewerkt moeten worden.

5. *Hoekstenen van Vitalisering: Inkomen, Huisvesting, Educatie*

Het realiseren van adequate vitalisering is afhankelijk van basisbehoeftes als inkomen, huisvesting en educatie. Het niet tijdig kunnen realiseren van deze basisvoorzieningen is een groot frustratiepunt. Het versterkt gevoelens van ongewenst burgerschap en van (ongerichte) kwaadheid. Een gevoel van mislukking ontstaat. Het gevoel van zelfwaardering wordt aangetast.

Reeds vroeg in het vitaliseringproces moet laagdrempelige toegang tot relevante voorzieningen mogelijk worden gemaakt. Zodat het gevaar van relationele familieproblemen, ledigheid, financiële nood en criminele besmetting wordt ingedamd.

Hoewel anders dan op de Antillen, heerst er ook in Nederland een armoedebeleving onder veel Antillianen. Bijvoorbeeld vanwege hoge kosten die in het verleden zijn gemaakt. Zoals de lening voor het betalen van de overtocht naar Nederland, leningen ter overbrugging van de eerste maanden in Nederland, het geld dat men naar

familieleden op de Antillen stuurt en de extra winterkleding die men hier moet aanschaffen. Om nog maar te zwijgen over de talrijke brievenbusuitnodigingen die het lichtvaardig aangaan van leningen stimuleren. Veel Antillianen belanden reeds vroeg in een vicieuze cirkel van schulden waar zij niet meer uit komen. In zo'n situatie is het gevaar van criminele besmetting goed denkbaar.

Reeds in de fase van de 'Eerste Opvang' zullen Antilliaanse nieuwkomers begeleid moeten worden om niet te lichtvaardig over te gaan tot het sluiten van leningen. Het ontwikkelen van een zekere budgetteringdiscipline moet, wanneer nodig, worden aangeleerd.

6. *De Socialisatie*

Heel belangrijk is het in de beleving van Antillianen om in het maatschappelijk verkeer sociale omgang te hebben met andere burgers uit de Nederlandse samenleving, en niet alleen met Antillianen. Het ontbreken van voor deze sociale omgang noodzakelijke sociale vaardigheden leidt tot maatschappelijke isolatie en bevordert mogelijke aansluiting bij een sociale omgeving met hoge potentie voor criminele besmetting. Verwezen kan worden naar de opmerkingen onder 'eerste opvang' en begeleiding.

7. *Tweede Kans Vitalisering*

Zoals wij reeds eerder hebben uiteengezet, kunnen wij in het traject van Antillianen voor vitalisering voor het leven in Nederland een groep van niet-reguliere instromers onderscheiden. Deze niet-reguliere instromers zijn Antillianen die direct bij aankomst gedetineerd zijn of personen die hun vitaliseringproces onderbroken hebben. Voor wat betreft deze laatste categorie is een onderscheid te maken tussen diegenen die het vitaliseringstraject onderbroken hebben door detentie of om een andere reden.

Als risicogroep zijn beide groepen belangrijk. Voorkomen moet worden dat zij verder afglijden tot crimineel gedrag.

Antillianen blijken over het algemeen weinig weet te hebben van alternatieve justitiële hulpverleningstrajecten als HALT, STOP, 'Communities that care' en de diverse Intensieve Traject Begeleidingsoorten (ITB). De kansen die gelegen zijn in deze trajecten gaan voorbij aan de Antilliaanse risicogroepen in Nederland. De indruk bestaat dat de deelname van Antillianen aan deze justitiële trajecten relatief laag is.

Voorgesteld wordt:

1. Op zeer kort termijn nader onderzoek te verrichten naar de deelname van Antillianen aan de alternatieve justitiële trajecten.
2. Op basis van deze bevindingen voorstellen te ontwikkelen voor te ondernemen acties om de

Antilliaanse risicogroepen optimaal gebruik te laten maken van het alternatieve justitiële hulpverleningsaanbod.

3. Daarnaast is het van belang dat er een specifieke aanpak ontwikkeld wordt om de meest problematische Antillianen uit de risicogroep intensief te begeleiden om weer volwaardig aan het maatschappelijk leven te participeren. Wellicht hoeft er geen nieuw project opgezet worden. In de Rotterdamse deelgemeenten Hoogvliet en Charlois is in samenwerking met diverse partijen (onder andere Reclassering) ervaring opgedaan met een case managementaanpak. Ook Reclassering Amsterdam heeft een speciale methodiek voor Antilliaanse jongeren ontwikkeld. Het streven van de Reclassering Amsterdam is om deze change-methodiek op termijn te gaan hanteren als standaardwerkwijze bij de begeleiding van moeilijke jongvolwassenen. Het basisidee van deze change-methodiek lijkt goed en past precies in de denkwijze van het integraal vitaliseringprogramma. Ook deze change-methodiek stelt zich op het uitgangspunt dat het ontbreken van huisvesting, werk en maatschappelijke perspectief de basis is voor een problematische situatie die uitmond in maatschappelijke overlast en criminaliteit. De change-methodiek is gericht op:

- Het bereiken en vasthouden van de cliënt door praktische hulp te bieden op het gebied van uitkering, schulden, gezondheid en familiebetrekkingen (korte termijn), en door de cliënt te verplichten deel te nemen aan programma's gericht op duurzame verbetering van zijn maatschappelijke weerbaarheid en maatschappelijke inzetbaarheid.
- Het bijbrengen van handelingen en vaardigheden ten behoeve van agressiebeheersing, sociale vaardigheden en informatie over drugs, gezondheid en toekomstperspectief.
- Groepsgewijze en individuele praktijkgerichte trainingen voor laaggeschoolde beroepen.
- Een nazorgprogramma.
- De mogelijkheid van begeleid wonen.

De change-methodiek werkt op basis van:

- Een intensieve individuele begeleiding, met voor elke deelnemer een persoonlijk actieplan.
- Speciale aandacht voor de sociale omgeving van de deelnemer, ter voorkoming dat hij terugvalt op de negatieve contacten uit zijn sociale omgeving.
- Een doorstartplaats.
- Nauwe samenwerking met de ketenpartners.

Het idee is goed en de ervaringen zijn talrijk, zowel in positieve als negatieve zin. Op basis van de lessen met betrekking tot de implementatie van dit model wordt voorgesteld deze methodiek uit te werken tot een aanpak die ingezet kan worden op diverse locaties met een concentratie Antilliaanse jongeren die overlast bezorgen.

Maatschappelijke Acceptatie

Het proces van integratie moet culmineren in een situatie van maatschappelijke acceptatie. Maatschappelijke acceptatie is een wederzijdse beleving bij zowel de Antilliaanse burger als bij overige leden van de Nederlandse samenleving. Het is primair een perceptieprobleem.

De basis actoren in dit proces zijn de Antilliaanse medeburger en het Nederlandse publiek. De Nederlandse overheid zal in deze, vooral middels haar handelswijze en beleidsattitude, als brug, intermediair en 'role-model' kunnen fungeren.

De grondslag voor een gezonde wijze van omgaan met elkaar is de erkenning van de potentie van elke burger om een nuttige bijdrage te leveren aan de opbouw van een harmonische samenleving. Vertrouwen in elkaar, respect voor elkaanders achtergrond, opvattingen, gedragingen en cultuur, binnen de context van de algemeen geldende waarden en normen, vormen de basis voor wederzijdse acceptatie.

Voor autochtonen dat men alert is om niet te vervallen in stigmatisering van Antillianen. Antillianen zullen rekening moeten houden met gevoelens van concurrentie en onveiligheid bij de autochtone Nederlandse burger. Het stimuleren van wederzijdse maatschappelijke acceptatie is van groot belang. Dit betekent het creëren van een dusdanig maatschappelijk klimaat dat elke burger of maatschappelijke groepering zich kan ontplooiën en kan groeien naar een situatie van wederzijdse afhankelijkheid. Wederzijdse afhankelijkheid is de meest natuurlijke grondslag voor maatschappelijk acceptatie.

Enkele specifieke actiepunten die kunnen bijdragen om dit voor de Antilliaan belangrijke klimaat te creëren zijn:

1. De versterking van de Antilliaanse gemeenschap in Nederland.
2. De modellering van positieve acties van Antillianen.
3. Een multimediaal educatief programma voor de andere medeburgers van Nederland.
4. Een informatie- en bewustwordingprogramma voor de Antilliaanse medeburger.
5. De ontwikkeling van een Antilliaanse 'civic community'.

1. *Versterking van de Antilliaanse Gemeenschap in Nederland*

De door onze Adviescommissie opgebouwde methode van *enkuentro's* is goed bevallen in de Antilliaanse gemeenschap. Deze opgebouwde positieve en leerrijke ervaringen moeten geconsolideerd en benut worden om de zelfcorrigerende potenties van de Antilliaanse gemeenschap in Nederland te mobiliseren en van daaruit een bijdrage te blijven leveren aan de versterking van het zelfreinigend vermogen van de Antilliaanse medeburger.

2. *Modellering van Positieve Acties van Antillianen*

Er zijn veel actieve Antilliaanse individuen die zich in Nederland inzetten voor Antillianen. Ze organiseren sportactiviteiten, culturele evenementen, maken radioprogramma's, etc. Hun werk wordt vaak niet gezien, laat staan erkend. Daarnaast zijn er tal van Antillianen die als professional een nuttige bijdrage leveren aan de opbouw van de Nederlandse samenleving. Bij de Antilliaanse gemeenschap leeft een gevoel van trots wanneer blijkt dat Antillianen een belangrijke prestatie leveren, zoals bijvoorbeeld het aandeel in de inspanningen om Nederland honkbalkampioen van Europa te maken.

De behoefte is groot om deze en andere positieve acties te benutten, niet alleen ter versterking van de collectieve zelfwaardering van de Antilliaanse gemeenschap, maar vooral ook ter neutralisering van de negatieve beeldvorming van Antillianen bij andere medeburgers van de Nederlandse samenleving.

Modellering van positieve acties van Antillianen zal bijdragen tot een omslag in de negatieve stigmatisering van de gehele Antilliaanse gemeenschap, die een gevolg is van het maatschappelijk deviant gedrag van een deel van deze gemeenschap. Deze positieve modellering zal een versterkend effect hebben op de vitaliseringambitie van de Antilliaan.

De Antilliaanse gemeenschap is bereid medeverantwoordelijkheid te dragen voor het inventariseren, stimuleren en modelleren van de positieve acties binnen de Antilliaanse gemeenschap in Nederland

3. *Multimediaal Educatief Programma voor de andere Medeburgers van Nederland*

Onbekend maakt onbemind. Naast modellering van positieve acties leeft bij de Antilliaanse medeburger de behoefte om zijn Nederlandse medeburger inzicht en begrip bij te brengen van het eigene van de Antilliaan. In samenwerking met de NOT/Teleac kan een multimediaal educatief product ontwikkeld worden. Vanuit de grondgedachte 'Ruman nos ta' kan inzicht verschaft worden in

de Antilliaanse migratie naar Nederland, als resultaat van een natuurlijke existentiële drift, historische lotsverbondenheid - met daarbij het onverwerkt verleden - en het nuttig rendement van het functioneren van de Antillianen in de Nederlandse maatschappij. Dit multimediaal educatief product zou gebruikt kunnen worden op radio en televisie, maar vooral ook als zelfstandig product in instituties van de sociaal-culturele infrastructuur zoals scholen, buurthuizen en personeelsverenigingen.

De Antilliaanse gemeenschap is bereid medeverantwoordelijkheid te dragen voor de productie van dit multimediaal educatief programma.

4. *Een Informatie en Bewustwordingprogramma voor de Antilliaanse Medeburger*

Naast multimediale educatie van de Nederlandse gemeenschap is het van essentieel belang om een speciaal op de Antilliaanse burger in Nederland gericht programma te ontwikkelen om een bij maatschappelijke weerbaarheid behorende attitude te ontwikkelen. Binnen deze context is het van belang dat hij informatie ontvangt over ontwikkelingen in en met betrekking tot de Antilliaanse gemeenschap; over voor hem relevante ontwikkelingen in en met betrekking tot de 'Integratie, Preventie en Strafrechtketen'; en tenslotte ook over adequate handelwijzen om toegang te krijgen tot de voor hem relevante vitaliseringvoorzieningen. Ook moet daarin aan de orde komen dat Antillianen moeten voorkomen dat zij als een bedreiging worden ervaren van de veiligheid van andere burgers in de Nederlandse samenleving.

In dit verband kunnen in ieder geval de onderstaande producten nuttige betekenis hebben:

- Een kwalificeringprogramma voor Antilliaanse radio-programmamakers die als vrijwilliger de belangrijke taak van community communicator op zich nemen.
- Een netwerk van samenwerkende programmamakers.
- Een professioneel bureau nodig voor de distributie van berichten over en met betrekking tot de Antilliaanse gemeenschap in Nederland.

De Antilliaanse gemeenschap is bereid medeverantwoordelijkheid te dragen voor de ontwikkeling van deze drie producten.

5. *Ontwikkeling van een 'Civic Community van Antillianen' in Nederland*

De ontwikkeling van een civic community van Antillianen is een proces dat kan dienen als het wederzijdse aansluitingspunt voor zowel de Antilliaanse gemeenschap als de Nederlandse gemeenschap om te komen tot een vorm van met elkaar samenleven die

wederzijds voordelen heeft. Een eigen gemeenschap waarbinnen cohesie, eigen verantwoordelijkheidsgevoel en het streven naar vooruitgang goed geworteld zijn, zal van de Antilliaanse gemeenschap in Nederland een maatschappelijke groep maken waarmee contact onderhouden prettig, nuttig en wenselijk is. Het verder ontwikkelen van een civiele gemeenschap van Antillianen is een primaire verantwoordelijkheid van de Antilliaanse gemeenschap in Nederland.

Maatschappelijke Zekerheid

Het belangrijkste punt voor vitalisering is verwerving van maatschappelijke zekerheid. Het mogen streven naar een volwaardige plaats in de samenleving kan opgevat worden als een sociaal grondrecht.

De Nederlandse gemeenschap, belichaamd door de rijksoverheid, de provinciale overheid, de gemeentelijke overheid, instellingen en instituties, draagt de verantwoordelijkheid voor het aanbieden van de noodzakelijke basisvoorzieningen en faciliteiten voor Antillianen om te kunnen groeien tot volwaardige medeburgers van de Nederlandse samenleving.

Het kunnen rekenen op de beschikbaarheid en bereikbaarheid van voorzieningen en faciliteiten schept zekerheid bij het Antilliaanse individu ten aanzien van de mogelijkheid tot het verwerven van een volwaardige en gelijkwaardige maatschappelijke positie met gelijkwaardige ontplooiingskansen. Het uitblijven van deze vorm van maatschappelijke zekerheid leidt tot non-participatie, en non-participatie is de bron voor marginalisering en criminalisering.

4.2 Antilliaanse Gemeenschap: Betrokkenheid en Verantwoordelijkheid

In paragraaf 4.1 zijn de vragen die voortgekomen zijn uit de *enkuentro's* vertaald naar een beleidsprogramma. Een zogenoemde vitaliseringprogramma dat bij de uitvoering een afdoende antwoord moet geven op de acute nood onder dat deel van de Antilliaanse bevolking dat er niet in slaagt aansluiting te vinden in Nederland. De verantwoordelijke partners in de realisering van de doelstellingen van dit programma, hebben wij in paragraaf 4.1.3 in beeld gebracht. Daarbij heeft de Adviescommissie getracht de gedeelde verantwoordelijkheid van de Nederlandse samenleving en de Antilliaanse gemeenschap voor het welslagen hiervan tot uiting te brengen.

In dit hoofdstuk willen wij nader ingaan op de wijze waarop de Antilliaanse gemeenschap invulling zou kunnen

geven aan haar medeverantwoordelijkheid voor en betrokkenheid bij het vitaliseringprogramma. Alvorens daarop in te gaan is het echter nodig de aandacht te vestigen op de maatschappelijke context waarin de Antilliaanse gemeenschap functioneert.

4.2.1 Twee Constateringen

Tijdens de bezinning op de wijze waarop de Antilliaanse gemeenschap betrokken dient te zijn bij ontwikkeling en uitvoering van het vitaliseringbeleid, hadden we behoefte aan een actueel beeld van de wijze waarop beleidsverantwoordelijken in overheid en instellingen tot zover gereageerd hebben op de acute sociale en criminaliteitsproblematiek onder Antillianen. Wij hebben dat gedaan via een beperkt aantal consultaties en het raadplegen van bestaande (onderzoeks)publicaties. Inherent aan onze werkwijze is dat pas gebeurt nadat wij de Antilliaanse gemeenschap, onbevooroordeeld, middels de *enkuentro's* hadden gehoord. Het resultaat van deze oriëntatie tot de volgende twee belangrijke constateringen:

■ *Niet Adequate Reactie op Acut Probleem*

Ettelijke wetenschappelijke studies en onderzoeken¹⁰, uitgevoerd vanaf eind jaren '80 tot 2000 hebben zowel de brede sociale problematiek en de groeiende migratie, als de specifieke omvang en achtergronden van de criminaliteit onder Antillianen, met name jongeren grondig in kaart gebracht. In één van deze studies - in opdracht van het Ministerie van VWS uitgevoerd - wordt het ontbreken van de Antilliaanse maat in de relatie vraag en aanbod tussen Antillianen en diverse instellingen helder in beeld gebracht.

In al deze studies zijn ettelijke aanbevelingen gedaan ter remediëring van het geconstateerde gebrek aan aansluiting van beleid en aanbod voor Antillianen, de beperkte deelname aan en massale uitval van Antillianen uit diverse voorzieningen, de aanhoudende en groeiende problematiek. De verzuchtingen van twee onderzoekers, die hun recente bevindingen over criminaliteitsontwikkeling en achtergronden bij Antillianen vergelijken met hun eerder onderzoek midden jaren negentig, tekent de absurde realiteit van niet adequate, falende beleidsaandacht voor de Antilliaanse problematiek in Nederland: "De problemen onder Antillianen zijn zó groot, qua scholing, qua werk. We moeten oppassen dat criminaliteit niet hét kenmerk van hun cultuur wordt" (...) "Die problemen waren allemaal bekend toen we ons vorige onderzoek deden" (...) "In de tussenliggende periode is er dus geen ade-

¹⁰ Steijlen 1988, Amesz 1989, Penninx en van Hulst 1994, van Hulst 1993 en 1997, Steijlen 1997, de Jong 1997, van San 1998, Bovenkerk 2000.

quaat antwoord geformuleerd, er is gewoon niets gebeurd!¹¹” Dat laatste mag te categorisch gezegd zijn. Maar veel meer dan een aantal losse kortdurende lokale projecten, waarvoor met grote moeite de financiering voor langere tijd kon worden gegarandeerd kon tot voor kort het niet gemeld worden.

■ *Een keer ten goede: Concordantie*

Een constatering als de voorgaande roept onvermijdelijk de vraag op naar de stand van zaken in de geldende beleidspraktijk aangaande Antillianen. Zoals gezegd hebben wij een select aantal relevante actoren binnen het Nederlandse beleid en de institutionele context geconsulteerd, met het verkregen beeld van de ambities van de Antillianen tijdens de *enkuentro's* om op volwaardige wijze te participeren in de Nederlandse samenleving, als referentiekader. Gezien de aard van de taakopdracht van de Adviescommissie en de gevolgde methodiek konden deze consultaties slechts in een beperkt tijdsbestek plaatsvinden. Hierdoor kon er uiteraard geen uitputtende inventarisatie van de Nederlandse beleidsintenties gevormd worden; wel een tamelijk compleet beeld op hoofdlijnen.

Aan het begin van hoofdstuk 4 hebben wij voor wat betreft de specifieke aandacht voor de Antilliaanse bevolking in Nederland al een positieve ontwikkeling van diverse beleidsactoren gesignaleerd. Een aantal van deze beleidsactoren hebben wij kunnen consulteren. Gesprekken zijn gevoerd met vertegenwoordigers van gemeenten die in verhevigde mate de specifieke problematiek van een sterk groeiend deel van de Antilliaanse bevolkingsgroep te maken hebben. Deze zogenoemde Antillianengemeenten, overleggen onderling en met de minister voor Grote Steden en Integratiebeleid over de ontwikkeling van een meer effectieve aanpak. Onder strikte voorwaarden, o.m. betrokkenheid van de lokale Antilliaanse gemeenschap en aantoonbare voor de doelgroep relevante output stelt de minister voor GSI extra fondsen beschikbaar, ter aanvulling van de eigen gemeentelijke investeringen. Gesproken is met vertegenwoordigers van deze Antillianengemeenten in een gezamenlijke bijeenkomst, als wel in een aantal afzonderlijke werkbezoeken op locatie. Daarbij zijn per bezochte gemeente vertegenwoordigers een groot aantal instellingen betrokken bij de uitvoering van het lokale Antillianenproject geconsulteerd. Naast deze consultaties op gemeentelijke niveau zijn er ook gesprekken gevoerd met leiding en personeel van een aantal landelijke instellingen in de strafrechthavingsketen,

o.m. het hoofdcommissariaat van politie, huizen van bewaring, reclassering en tolken.

Resultaat van deze consultaties is een beeld van een zeer breed geschakeerd aanbod van beleidsplannen, beleidsintenties en vele soorten projecten op het niveau van zowel het rijk, de provincie, de lokale overheden als de talrijke uitvoeringsinstanties in de ‘preventieketen’ en in de ‘strafrechtketen’.

De Antilliaanse gemeenschap in Nederland heeft echter nauwelijks weet van de diverse beleidsintenties en beleidsinspanningen die de Nederlandse overheid voor hen, als een van de vier primaire etnische minderheidsgroeperingen, beschikbaar heeft. Ook op uitvoeringsniveau blijkt er in grote mate concordantie te bestaan tussen de Antilliaanse ambitie en de wensen en behoeften van de zeven Antillianengemeenten die van rijkswege belast zijn met de regie van de uitvoering op lokaal niveau.

De effectiviteit van veel van deze inspanningen blijkt, naar de ervaring in diverse gemeenten, kleiner dan men hoopt en wil. Buiten de gebruikelijke bureaucratische en afstemingsproblematiek is uit de gesprekken een paar oorzaken duidelijk geworden.

Men weet de doelgroep onvoldoende te bereiken.

- Ingangen in de Antilliaanse lokale Antilliaanse gemeenschap zijn moeilijk te maken; contacten met intermediaire personen of (zelf)organisaties zijn oppervlakkig en weinig constant.
- Voor zover er aanbod is, heeft men toch nog te maken met veel drop-outs onder Antillianen, het aanbod slaat niet aan, motivatie is bij vele deelnemers gering, doorzetting beperkt, complexiteit van de probleemvraag waar vele Antillianen mee zitten te groot.
- Men slaagt er onvoldoende in Antilliaanse expertise aan te trekken en voorzover dat lukt is er vaak sprake van zeer beperkte capaciteit om kwantitatief en kwalitatief aan de vraag te voldoen.

■ *Implicaties van de Concordantie: een Ontbrekende Schakel*

Niettemin is de grote mate van concordantie tussen de ‘ambitie van de Antilliaanse gemeenschap’ zoals vertaald in het vitaliseringprogramma enerzijds en anderzijds de beleidsintenties en beleidsinspanningen van de Nederlandse institutionele context in het kader van dit advies een belangrijke constatering. Ons is gebleken dat sommigen in de beleid en institutionele context het effectiever omgaan met de vraag vanuit de Antilliaanse bevolkingsgroep beschouwen als een kwestie van bestuurlijke kwaliteit en van verbreden en verdiepen van de

¹¹ Interview in Algemeen Dagblad van 29-9-01 met Onderzoekers W. de Jong en Kees Masson van de Erasmusuniversiteit te Rotterdam

institutionele professionaliteit, zonder te hoeven te vervallen in doelgroepdiscussie of de valkuil van een categoriale aanpak.

Binnen de context van de beleidsuitvoering vormen zowel de Antilliaanse gemeenschap als de gemeenten twee logische partners: de gemeenten dienen te zorgen voor een heldere regie en de Antilliaanse gemeenschap moet actief betrokken zijn bij voorbereiding en de uitvoering van het beleid. De concordantie in de ambities en beleidsintenties alsmede de ophoping van bezorgdheid, teleurstelling en frustratie duiden op het ontbreken van een schakel die moet zorg dragen voor een verbinding tussen de ambities van de Antillianen en de intenties van de Nederlandse overheid. De vraag welke deze dan wel is, wordt beantwoord na bespreking van de visie van de Adviescommissie op plaats en rol van de Antilliaanse gemeenschap in beleidsontwikkeling en uitvoering aangaande Antilliaanse bevolkingsgroep in de volgende paragraaf.

4.2.2 De Antilliaanse Gemeenschap

■ *Civiele Gemeenschap in Ontwikkeling*

De betrokkenheid van de Antilliaanse gemeenschap bij de ontwikkeling en uitvoering van beleid ten behoeve van de Antilliaanse medeburger, is een essentiële voorwaarde voor een optimale vitalisering van die Antilliaanse medeburger in Nederland en zijn participatie in de Nederlandse samenleving.

De groeiende omvang en de veranderende samenstelling van de Antilliaanse gemeenschap in Nederland brengt nieuwe kansen voor een vruchtbare participatie in beleidsbeïnvloeding en ondersteuning door de Antilliaanse gemeenschap.

Recentelijk is het civiele gehalte van de Antilliaanse gemeenschap (in Amsterdam) onderzocht¹². Daarbij is uitgegaan van het theoretisch model van Putnam¹³ aangaande ontstaan en kenmerken van een 'civic community'. Het voornaamste kenmerk van een civiele gemeenschap is voor Putnam het bestaan van *evenwicht van horizontale en verticale sociale relaties*. In de niet-civiele gemeenschap

¹² 'Opkomst verklaard: de casus Amsterdam', in: J. Tillie, m.m.v. M. Fennema & A. van Heelsum, De Etnische Stem. Opkomst en stemgedrag van migranten tijdens gemeenteraadsverkiezingen, 1986-1998, 93-207. Utrecht: FORUM (2000)

¹³ Putnam, R.D, Making Democracy work (1993)

¹⁴ aanhaling uit: 'Opkomst verklaard: de casus Amsterdam', in: J. Tillie, m.m.v. M. Fennema & A. van Heelsum, De Etnische Stem. Opkomst en stemgedrag van migranten tijdens gemeenteraadsverkiezingen, 1986-1998, 93-207. Utrecht: FORUM

¹⁵ het gaat om organisaties, belangenorganisatie, religieuze organisaties, sport- en culturele organisaties en politieke organisaties

ontbreken horizontale sociale relaties. 'Mensen voelen zich niet betrokken bij zaken die de gemeenschap aangaan. Om iets gedaan te krijgen, is men afhankelijk van hiërarchische verticale relaties. In de civiele gemeenschap daarentegen is er een dicht netwerk van horizontale sociale relaties. Men voelt zich betrokken bij de lokale gemeenschap. Zij zijn onder andere lid van (lokale) organisaties en volgen lokaal nieuws. Deze betrokkenheid uit zich in handelen dat niet primair op het eigen belang is gericht maar het gemeenschapsbelang vooropstelt'¹⁴. De onderzoekers hebben gekeken naar het bestaan van zelforganisaties¹⁵ en van netwerken daartussen als indicatie van vrijwillige samenwerking binnen deze netwerken en de mate van sociaal vertrouwen binnen de betrokken gemeenschap.

In vergelijking met andere minderheidsgroepen (in Amsterdam) scoort volgens de uitkomsten van dit onderzoek de Antilliaanse gemeenschap het laagst. Voor meer details over dit onderzoek en zijn uitkomsten verwijzen wij naar het onderzoek zelf.

Wij halen dit onderzoek hier aan omdat wij hierin vele aanknopingspunten zien voor het versterken van het civiele gemeenschapgehalte van de Antilliaanse gemeenschap.

Naar onze mening tekent zich het beeld af van groeiende dwarsverbanden tussen Antillianen die sociale of andere statusverschillen negeren. Het bijeenbrengen van Antilliaanse professionelen werkzaam in de preventie- en integratieketen van instellingen in een tweetal landelijke bijeenkomsten, en ook uit de strafrechthandvingsketen werd ervaren als een inspirerende ontmoeting met collega's in hetzelfde beroep ofwel van aanlopende werkvelden. Het betekende het begin van het opzetten van nieuwe netwerken van contacten die een welkome versterking van een positief zelfgevoel als Antilliaan en professioneel en van de sociale cohesie binnen de Antilliaanse gemeenschap met zich mee kan brengen. Dezelfde uitwerking hadden in onze ervaring onze bijeenkomsten met landelijke, provinciale en eerstelijnsorganisaties werkzaam voor Antillianen en Antilliaanse kerkelijke organisaties.

Aansluiten bij en voortbouwen op de bereidheid en energie die wij binnen de Antilliaanse gemeenschap hebben aangetroffen ter versterking van de sociale cohesie binnen deze gemeenschap en ter stimulering van een versnelling van de ontwikkeling tot een hoge graad van civiele gemeenschapsfunctioneren heeft hoge prioriteit. Uiteraard in de eerste plaats onder Antillianen zelf, maar ook op de agenda van de overheidbeleidbepalers. Landelijk, provinciaal en lokaal.

Investeren in en faciliteren van de uitbouw van de Antilliaanse civiele gemeenschap werpt rechtstreeks zijn vruchten af in de mate van participatie van Antillianen in

beleidsontwikkeling en -uitvoering. Dit weer draagt bij aan het steeds beter toesnijden van het algemeen beleid op Antilliaanse maat. En dat is de kern van het vitaliseringsdenken. Binnen de smalle context van onze opdracht is een hogere graad van civiele Antilliaanse gemeenschap ook een belangrijke voedingsbodem voor de ontwikkeling van meer sociale controle onder Antillianen en daardoor ook een cruciale bijdrage van Antillianen voor het voorkomen en aanpakken van de criminaliteit onder Antillianen

■ *Effectiviteit van de Gebruikte Communicatie- en Enkuentromethodiek*

Is de Antilliaanse gemeenschap te bereiken en te mobiliseren? Nee, zegt men vaak.

De verzuiming binnen vele instellingen dat dit een groot probleem is, is niet van de laatste tijd. In vele beleidsnotities wordt het beeld geschetst van een gemeenschap met een lage organisatiegraad. Hierdoor zou de Antilliaanse gemeenschap moeilijk te benaderen zijn voor overheidsinstellingen en verloopt de communicatie met Antillianen stroef.

4.2.3 Versterking van de Organisatorische Infrastructuur

De uitvoering van het vitaliseringprogramma vooronderstelt een substantiële betrokkenheid en inbreng van de Antilliaanse gemeenschap en Antilliaanse deskundigheid. Zonder een behoorlijke infrastructuur, vrijwilligersorganisaties aan de basis en Antilliaanse professionele organisaties op de onderscheiden beleidsniveaus, zal die inbreng verre van optimaal zijn en de reserves aan beschikbare kennis en ervaring in de Antilliaanse gelederen onvoldoende aanboren. Een Antilliaanse gemeenschap die zich vitaliseert, en op basis daarvan wat wil doen voor de eigen Antilliaanse bevolkingsgroep, heeft behoefte aan sterke ondersteunende organisaties: "Man na obra" ("handen die het werk doen"). In de afgelopen jaren is de Antilliaanse infrastructuur van professionele organisaties - als gevolg van het gevoerde rijks-, provinciaal en gemeentelijk beleid - echter onderhevig geweest aan een grote mate van kaalslag.

De Antilliaanse gemeenschap in Nederland kent een aantal Antilliaanse professionele organisaties. Organisaties die door een provincie of een gemeente worden gesubsidieerd om werk te doen voor en met Antillianen. Vanaf de jaren negentig is door bezuinigingen en fusiedwang tal van dit soort Antilliaanse professionele eerstelijnsvoorzieningen verdwenen. Momenteel kent Rotterdam een onafhankelijke Stichting Welzijn Antillianen en Arubanen en Den Haag heeft binnen het Welzijns Organisatie Centrum een Steunpunt Antillianen en Arubanen. Verder hebben onder andere Amsterdam (bijvoorbeeld Stichting

Mama), Tilburg (Stichting Antillianen Tilburg), Eindhoven (Asosashon Antiano i Arubano, AAA) en Groningen (Forsa) kleine organisaties die eerstelijnswerkzaamheden verrichten. Al deze organisaties functioneren met een minimum aan personeel. Ook hebben deze organisaties sterk te lijden gehad van gemeentelijk beleid om typische eerstelijnsactiviteiten als samenlevingsopbouw en sociaal-culturele activiteiten nagenoeg stop te zetten.

Op tweedelijnsniveau zijn behalve in Noord- en Zuid-Holland (Stichting Forsa Amsterdam en Stichting Forsa Zuid-Holland) alle Antilliaanse steunpunten verdwenen. Eind dit jaar verdwijnt immers ook het Antilliaans steunpunt in Drenthe. De overgebleven steunpunten zijn duidelijk onderbemenst en worden al jaren door hun subsidiegever gedwongen tijd te steken in Federatieve verbanden. Hierdoor komen de steunpunttaken beleidsbeïnvloeding, ondersteuning van projecten, voorlichting, onderzoek en ondersteuning op het gebied van kadertraining te weinig uit de verf.

Landelijk hebben de Antillianen na het opheffen en doen fuseren van de Stichting Fundashon Organisashon Regional i Sentral Antiano/Arubano in de Stichting Forum geen eigen steunpunt. De Stichting Overlegorgaan Caribische Nederlanders was lange tijd het officiële Antilliaanse inspraakorgaan. Na wetswijzigingen is de stichting nu voor de ministeries een samenwerkingspartner binnen het Landelijk Overleg Minderheden. De overlegfunctie staat sindsdien centraal, de inspraakfunctie is ingeperkt.

De Antilliaanse bevolkingsgroep kent op lokaal niveau nog weinig goedlopende eigen vrijwilligersorganisaties. De bestaande Antilliaanse organisaties worden gehinderd door gebrek aan voldoende goede bestuurders, gebrek aan financiële middelen, aan eigen activiteitenruimten en aan voldoende vrijwilligers om activiteiten uit te voeren. Bovendien heeft men vaak te maken met gemeentelijke eisen waar de organisaties, om de hier genoemde redenen, zelden aan kunnen voldoen. Veel gemeenten leggen dit soort organisaties ook nog eens eisen op waaraan zelfs professionele organisaties moeilijk kunnen voldoen.

Het overwinnen van de genoemde obstakels en het zichzelf ontwikkelen van zelforganisaties is bij gebrek aan ondersteuning uit eerste- of tweedelijnsorganisaties maar zeer beperkt mogelijk.

De Adviescommissie vindt het zoals gezegd heel belangrijk dat de Antilliaanse gemeenschap betrokken is bij de ontwikkeling en uitvoering van het (vitalisering)beleid voor Antillianen. Hiervoor is nodig dat de huidige organisatorische infrastructuur onder Antillianen wordt versterkt.

4.2.4 Toegesneden op Antilliaanse Maat

In paragraaf 4.1.3 heeft de Adviescommissie aangegeven dat zij geenszins een categoriale benadering bepleit. Waar het wel om gaat is een toespitsing van het algemeen beleid op 'Antilliaanse maat'. Dat wil zeggen dat het beleid en aanbod van overheid en andere institutionele voorzieningen de Antilliaanse medeburger daadwerkelijk bereikt en voor de Antilliaan het meest juiste antwoord is op zijn behoefte of vraag.

Uit de *enkuentro's* is gebleken dat er nogal wat ontbreekt aan het bekend zijn en de toegankelijkheid van algemeen beleid dat gericht is op Antillianen en anderen. De gebrekkige bekendheid en toegankelijkheid gelden zelfs voor beleid dat specifiek bedoeld is voor Antillianen.

Communicatie (toegankelijkheid van informatie, de gebruikte taal) en aanbod ontberen vaak maatwerk en een uitnodigend karakter. De afstand tussen vraag en aanbod blijft en het vertrouwen in het dienstenaanbod neemt niet toe.

Toch is maatwerk - in dit geval het toegesneden zijn van maatregelen op Antilliaanse maat - niet meer dan een algemene eis van bestuurlijke en uitvoerende kwaliteit die aan ieder dienstenaanbod aan burgers gesteld kan worden.

Realisering van de Antilliaanse maat, en dus van effectiviteit van beleid en diensten, is afhankelijk van de mate waarin men beschikt over kennis van en inzicht in de uitwerking van interventies op individuele Antillianen. Natuurlijk moeten hun vragen ook juist geïnterpreteerd worden. Hoe groter de betrokkenheid van de Antilliaanse gemeenschap bij de ontwikkeling en uitvoering van het vitaliseringsbeleid en -aanbod, des te meer zal er sprake van zijn van maatregelen die effectief zijn, omdat zij zijn toegesneden op de Antilliaanse maat.

4.2.5 Medeverantwoordelijkheid

In dit hoofdstuk heeft de Adviescommissie haar ideeën uiteengezet over de richting waarin naar oplossingen gezocht moet worden voor de criminaliteit onder Antillianen. Samenvattend kan worden gesteld dat de Adviescommissie drie aandachtsvelden onderscheidt: versterking van de Antilliaanse gemeenschap in Nederland, toespitsing van het beleid op een Antilliaanse maat - hetgeen zich onder meer uit in het vitaliseringsprogramma - en bevordering van de participatie van Antillianen in Nederland.

Op zich zullen deze aanbevelingen niet nieuw zijn. In het verleden zullen naar alle waarschijnlijkheid soortgelijke adviezen zijn verstrekt. Deze zijn niet volledig uitgevoerd, terwijl de problemen toenamen. De Adviescommissie raadt ten eerste af om wederom niets te doen. Overigens, niet alleen de Adviescommissie raadt dit af: de Antilliaanse

gemeenschap schreeuwt om adequate maatregelen. Deze gemeenschap wil niet dat het rapport van de Adviescommissie in de spreekwoordelijke lade verdwijnt. De Antilliaanse gemeenschap eist - zo is herhaalde malen tijdens de *enkuentro's* naar voren gekomen - continuïteit. Ook vertegenwoordigers van de zeven Antilliaanse gemeenten hebben aangegeven veel prijs te stellen op de continuïteit van de activiteiten van de Adviescommissie.

Om de noodzakelijke continuïteit te waarborgen stelt de Adviescommissie voor een lichaam in het leven te roepen dat toeziet op de implementatie van de adviezen en op het monitoren van de resultaten. Daarbij zijn de voornaamste aandachtsvelden

1. de versterking van de Antilliaanse gemeenschap in Nederland,
2. de vormgeving aan de Antilliaanse maat en
3. de bevordering van de participatie van Antillianen in Nederland.

Deze aandachtspunten, tot op zekere hoogte specialistisch, zijn direct gerelateerd aan de uitvoering van het vitaliseringsprogramma. Daarbij zal intensief samengewerkt moeten worden met de bestaande organisaties binnen de Antilliaanse organisatorische infrastructuur. Het gaat erom elke organisatie op grond van de eigen specifieke positie en verantwoordelijkheid en het eigen taakgebied optimaal in te schakelen bij de voorbereiding en uitvoering van het vitaliseringsbeleid. Het aanwenden en zoveel mogelijk bundelen van de kennis en ervaring binnen deze infrastructuur is integraal deel van een werkwijze gericht op versterking van de Antilliaanse organisatorische infrastructuur.

De hoofdfunctie van dit Antilliaans lichaam zal die van katalysator moeten zijn op genoemde aandachtsvelden. De activiteiten van dit lichaam zullen van tijdelijke aard zijn - een werkperiode van tien jaar wordt als voldoende geacht.

Met betrekking tot de versterking van de Antilliaanse gemeenschap kunnen voor de activiteiten van het Antilliaans lichaam de volgende doelstellingen worden genoemd:

- Stimuleren van de verdere ontwikkeling van een civic community van Antillianen in Nederland, hetgeen een voedzame kweekbodem voor de integratie van Antillianen tot volwaardige medeburgers is.
- Bevorderen van een actieve ondersteuning van de Antilliaanse gemeenschap en Antilliaanse zelforganisaties.
- Actief communiceren met de Antilliaanse gemeenschap in Nederland opdat zij meer kennis en inzicht krijgen van het leven en samenleven in Nederland om meer aansluiting te vinden bij het Nederlandse beleid.

- Actief communiceren met de Nederlandse gemeenschap opdat zij meer kennis van en inzicht krijgen in 'het perspectief van Antillianen'.
- Bevordering van kwalificering en certificering van Antilliaanse professionals.

Wat betreft de toespitsing op de Antilliaanse maat gaat het om:

- Een ondersteunende en stimulerende rol gericht op uitvoerende instanties met betrekking tot de toespitsing op Antilliaanse maat.
- Toezien op een goede implementatie van de uitgangspunten van het vitaliseringsproces van Antillianen.
- Het mobiliseren en inzetten van de Antilliaanse expertise voor de begeleiding van de implementatie van de voor een adequate vitalisering noodzakelijke omslag in het denken en handelen.
- Toezien op het monitoren van de output, de verbeteringen en de vorderingen wat betreft de vitalisering van Antillianen, met name wat betreft vergroting van de maatschappelijke participatie van de Antilliaan in Nederland, terugloop van de marginalisering en afname van het aandeel in de criminaliteit.
- Bevorderen van het tot stand brengen van informatienetwerken met de partners uit de "Strafrechtketen", de "Preventie en Integratieketen" en de Antilliaanse institutionele context.
- Het mobiliseren en inzetten van de Antilliaanse expertise om de gemeenten te adviseren en te ondersteunen inzake het op 'Antilliaanse maat' uitvoeren van hun lokaal beleid om Antillianen zo snel mogelijk in staat te stellen in hun gemeente een zelfstandig en volwaardig bestaan op te bouwen.
- Het mobiliseren en inzetten van de Antilliaanse expertise om Nederlandse instellingen te adviseren en te ondersteunen ten aanzien van de meest adequate handelswijze inzake het begrijpen van de belevingswereld van Antillianen.
- Het mobiliseren en inzetten van de Antilliaanse expertise om de voor de Antilliaanse medeburger werkzame niet-Antilliaanse professionals in zowel de "Preventie en Integratieketen" als in de strafrechtketen te ondersteunen.
- Het mobiliseren en inzetten van de Antilliaanse expertise om de voor de Antilliaanse medeburger werkzame Antilliaanse professionals in zowel het "Preventie en Integratieketen" als in het strafrechtketen te ondersteunen.
- Stimulering van de benutting van de gecertificeerde Antilliaanse professionals.

In het kader van de bevordering van de participatie van Antillianen worden betreft

- Het bevorderen of stimuleren dat het Antilliaanse individu en de Antilliaanse gemeenschap zodanig toegerust worden dat zinvolle en effectieve participatie kan plaatsvinden.
- Het erop toezien dat ook op lokaal niveau een proces van participatie-ontwikkeling, in de betekenis van het bevorderen van een gevoel van betrokkenheid, ontwikkeld en gefaciliteerd wordt.

De Adviescommissie heeft unieke ervaring opgebouwd gedurende het afgelopen jaar. Belangrijke ervaring die niet verloren mag gaan. In het verdere traject zijn de leden van de Adviescommissie Antilliaans Medeburgerschap in Nederland desgewenst bereid een rol te (blijven) spelen, zij het in de vorm van een afgeslankte commissie. In dat geval behoort de (nieuwe) commissie wederom te beschikken over een uitvoerend apparaat dat zorg draagt voor de dagelijkse werkzaamheden.

Bijlage 1: instellingsbesluit

Instellingsbesluit Adviescommissie Antilliaans Medeburgerschap in Nederland

15 september 2000/nr 505198000/PJS

De minister van Justitie, de minister van Grote Steden- en Integratiebeleid en de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,

Handelende in overeenstemming met het gevoelen van de ministerraad;

Gelet op de artikel 6, eerste lid, van de Kaderwet adviescolleges;

Bestuitem:

Artikel 1

Er is een Adviescommissie Antilliaans Medeburgerschap in Nederland, hierna te noemen: de Commissie.

Artikel 2

De Commissie heeft tot taak te adviseren over de wijze waarop justitiële instellingen adequaat kunnen reageren op het urgente criminaliteitsprobleem onder Antillianen, in het bijzonder de jongeren, in Nederland. Het zwaartepunt van de advisering zal liggen op justitieel terrein en kan zich uitstrekken tot aangrenzende beleidsterreinen. Daarbij geeft de commissie tevens aandacht aan het bespreekbaar maken van het criminaliteitsprobleem onder Antillianen, in het bijzonder de jongeren, in de Antilliaanse gemeenschap in Nederland, en het zo mogelijk creëren of vergroten van het draagvlak voor het voorkomen en aanpakken van deze problematiek.

Artikel 3

De Commissie bestaat, inclusief de voorzitter, uit maximaal dertien leden.

Artikel 4

De Commissie adviseert aan de ministers van Justitie en Grote Steden- en Integratiebeleid uiterlijk twaalf maanden na dagtekening van dit besluit in de vorm van een eindrapport.

Artikel 5

De archiefbescheiden van de Commissie worden na opheffing van de Commissie, of zo de oostandigheden daartoe eerder aanleiding geven, zoveel eerder, overgedragen aan het archief van het Ministerie van Justitie.

Artikel 6

Deze Regeling treedt in werking met ingang van de tweede dag na de dagtekening van de Staatscourant waarin zij wordt geplaatst en vervalt in elk geval met ingang van 1 november 2001.

Artikel 7

Deze Regeling wordt aangehaald als: Regeling Adviescommissie Antilliaans Medeburgerschap in Nederland.

Deze regeling zal met de toelichting in de Staatscourant worden geplaatst.

De Minister van Justitie,

A.F. Korthals

De Minister van Grote Steden- en Integratiebeleid,

R.H.L.M. van Boxtel

De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,

K.G. de Vries

Bijlage 2

Leden en regionale adviseurs adviescommissie Antilliaans medeburgerschap in Nederland

<u>Voorzitter</u> <i>Drs. Jacques P. Veeris</i>	[VOORBURG] pedagoog, oud-Minister van Onderwijs van de Nederlandse Antillen, oud-directeur Landelijk Inspraakorgaan Antillianen en Arubanen, oud-directeur Forsa, oud directeur Forum
<u>Secretaris/procesmanager</u> <i>Drs. Henri Vijber</i>	[ZOETERMEER] bestuurskundige, onderwijskundige

REGIO GRONINGEN, DRENTE, FRIESLAND, OVERIJSEL

<i>R.A. (Chipp) Dollison</i>	[GRONINGEN] medewerker van het Poortje te Groningen.
<i>Mayra Schoop</i>	[APELDOORN/ARNHEM] medewerker Osmose te Arnhem, voorzitter Landelijke Antilliaanse Vrouwen Organisatie
<i>Danette Hoyer</i>	[GRONINGEN/ZWOLLE] werkzaam bij het stimuleringsproject te Zwolle
<i>Haydee Rodriguez</i>	[DELFIJL] werkzaam bij de gemeente Delfzijl, bestuurslid van Ouders Informatie Punt, verbonden aan de Stichting Katholiek Onderwijs, vrijwillige dienstverlener.
<i>Elliot Donata</i>	[ROTTERDAM] Technische bedrijfskunde

REGIO UTRECHT, FLEVOLAND, GELDERLAND

<i>Ayvel Riedel</i>	[UTRECHT] ondernemer, organisatiedeskundige, o.a. gespecialiseerd in projectrealisatie, voorzitter studentenvereniging AASVeN, mede-oprichter/bestuurslid StiASAA, lid initiatiefgroep
<i>Hubert Fermina</i>	[AMERSFOORT] oud-Tweede-Kamerlid, directeur Landelijk Bureau ter Bestrijding van Rassendiscriminatie, lid CRIEMcommissie, adviseur initiatiefgroep
<i>Drs. Martin Richardson</i>	[GROOTSCHERMER/LELYSTAD] projectleider stimuleringsproject te Lelystad, secretaris zelforganisatie Flambeau te Lelystad, trainer adviseur van o.a. BZO in Amsterdam ZO
<i>Shirley Schoop Datchenko Willems</i>	[ARNHEM] onderwijzeres te Arnhem [NIJMEGEN] werkzaam geweest bij Wil di Bida, het stimuleringsproject te Amsterdam ZO, thans trajectbegeleider bij het integratieproject voor Antillianen en Arubanen te Tilburg

REGIO LIMBURG, BRABANT, ZEELAND

<i>Charles Romney</i>	[MIDDELBURG] oud-directeur eerstelijnsorganisatie voor o.a. Antillianen te Middelburg
<i>Rubén Maduro</i>	[EINDHOVEN] medewerker Palet te Eindhoven
<i>Rignald LaReine</i>	[MAASTRICHT] studentenbegeleider Stichting Studietoelagen Nederlandse Antillen, voorheen o.a. voorzitter van landelijk platform Antilliaanse organisaties POA
<i>Hélène Pieter</i>	[BREDA] Leerkracht

<u>REGIO NOORD-HOLLAND</u>	
<i>Mr. Maria Cuartas</i>	[AMSTERDAM] adjunct-chef kabinet Burgemeester Amsterdam, bestuuradviseur Forsa, steunfunctie Antillianen en Arubanen te Amsterdam, voorheen voorzitter Stuurgroep Netwerk Antillianen, thans gewoon lid
<i>Francis Williams</i>	[DEN HELDER] lid gemeenteraad Den Helder. Consulent/trajectbegeleider Stichting Welzijn Maatschappelijke Dienst/Stichting Triton, voorzitter Werkgroep Opvang Antilliaanen, programmamaker/presentator Antilliaans lokaal radioprogramma, voorheen lid Adviescommissie Allochtonenbeleid.
<i>Eugene van Sauers Reinilio Petrona</i>	[ZWAAG/HOORN] consulent arbeidsbureau te Hoom [AMSTERDAM ZO] student medische informatiekunde, redactielid Antilliaanse maandblad Wanjap, bestuurslid Antilliaanse zelforganisatie Stichting Doorbraak, voormalig lid adviescommissie jongerenraad eerstelijnsinstelling Stichting Kosecha
<i>Richard Knel</i>	[AMSTERDAM] oud-coördinator stimuleringsproject te Hoogvliet, lid initiatiefgroep
<i>Drs. Velma Mathew Livinia Leito</i>	[AMSTERDAM] socioloog [ALKMAAR] ondernemer
<u>REGIO ZUID-HOLLAND</u>	
<i>Gershwin Bonevacia</i>	[ROTTERDAM] mentor/maatschappelijk begeleider jongeren met multi-complexe sociaal maatschappelijke problemen, met name Antillianen en Arubanen, bestuurlid zelforganisatie Vereniging Survivors, voorzitter Stichting Zomeractiviteiten Hoogvliet, contactpersoon zelforganisatie Stichting Shimaruku, lid Initiatiefgroep
<i>Lionel Martijn</i>	[ROTTERDAM] dagelijks bestuurder van het Rotterdamse stadsdeel Charlois, voorzitter eerstelijnsinstelling Stichting Welzijnsbevordering Antillianen en Arubanen te Rotterdam
<i>Ruben Severina</i>	[ZOETERMEER/DEN HAAG] onderwijzer, medewerker stimuleringsaanbod Antillianen en Arubanen te Den Haag (Lanta Para), voorzitter Stichting S.P.L.I.K.A., lid Initiatiefgroep
<i>Farouc Bonafacia</i>	[ROTTERDAM] coördinator Afterschool, een uitzendbureau voor jongeren van 14 tot 18 jaar, lid initiatiefgroep
<i>Lia Matheu</i>	[DEN HAAG] coördinator Steunpunt Antillianen en Arubanen Den Haag, voorzitter Stichting voor Antilliaanse Vrouwen, secretaris Haagse Adviesraad Surinamers, Antillianen en Molukkers
<i>Elvio (Doortje) Doran Stanley Held</i>	[DORDRECHT] sportwerker Antillianen - gemeente Dordrecht [ALPHEN aan de RIJN/AMSTERDAM] reclasseringsmedewerker

Bijlage 3: Regionale subcommissies en initiatief ondersteuners

Adviescommissie Antilliaans Medeburgerschap in Nederland

Voorzitter: drs. Jacques Veeris

Vice-voorzitter: Ruben Severina

Leden: de heer R.A. Dollison, mevrouw M. Schoop, de heer A. Riedel, de heer H. Fermina, de heer C. Romney, mevrouw mr. M. Cuartas, de heer F. Williams, de heer E. van Sauers, de heer G. Bonevacía, de heer L. Martijn.

Secretaris/procesmanager: drs. Henri Vijber

Regionale subcommissies en de regionale adviseurs

<i>Regionale subcie</i>	<i>Regio</i>	<i>Samenstelling</i>
1. Noordoost Nederland	Groningen, Drenthe, Overijssel, Friesland	Rafael (Chip) Dollison, Mayra Schoop, Danette Hoyer, Haydée Rodriguez, Elliot Donata
2. Noord Holland	Noord Holland	Mr. Maria Cuartas, Francis Williams, Eugène van Sauers, Reino Petrona, Richard Knel, drs. Velma Mathew, Lyvinia Leito
3. Zuid Holland	Zuid Holland	Lionel Martijn, Gershwin Bonevacía, Ruben Severina, Farouc Bonefacía, Lia Matheu, Elvio (Doortje) Doran, Stanley Held
4. Midden Nederland	Utrecht, Flevoland, Gelderland	Ayvel Riedel, drs. Martin Richardson, Hubert Fermina, Shirley Schoop, Datchenko Willems
5. Zuid Nederland	Limburg, Brabant, Zeeland	Charles Romney, Rignald LaReine, Héléne Pieter, Rubèn Maduro

Organisaties en personen die het initiatief tot oprichting van de adviescommissie hebben ondersteund

Fundashon Flambeu; Fundashon S.P.L.I.K.A.; Fundashon Horkon; Unidat di Trabou Kosecha; Fundashon Kibra Hacha; Vereniging Antilliaans Netwerk; Fundashon MaMa; Forsa Amsterdam; Fundashon Bon Aire; Fundashon S.A.A.B.; Forsa Groningen/Drenthe; Fundashon Shimaruku; Fundashon FMD-Rotterdam; vereniging ANTIAZ; Palet; Forum; Forsa Zuid-Holland; Stichting Yudansa; Jetva Grazette (VVD gemeenteraadslid Diemen); Ronald Helm (Purmerend '93 gemeenteraadslid Purmerend); Jeanine Isenia (Groen Links Statenlid Provinciale Staten Utrecht) ; Lionel Martijn (CDA portefeuillehouder stadsdeel Charlois/Rotterdam); Ronald Neslo (Groen Links stadsdeelraad lid Amsterdam Zuid-Oost); Arthur Rene (CDA gemeenteraadslid Lelystad); Francis Williams (Groen Links gemeenteraadslid den Helder); mevrouw Stella de Windt (Groen Links gemeenteraadslid Nijmegen); Antillenhuis

Bijlage 4: Lijst van enkuentro's

1.	Enkuentro na radio	18 februari 2001	Zoetermeer
2.	Enkuentro pa organisashon	18 februari 2001	Zuid-Holland
3.	Enkuentro pa organisashon	4 maart 2001	Utrecht en omgeving
4.	Enkuentro públiko	4 maart 2001	Alphen a/d Rijn
5.	Enkuentro públiko	4 maart 2001	Zoetermeer/Gouda
6.	Enkuentro pa organisashon	5 maart 2001	Lelystad, Almere
7.	Enkuentro na radio	6 maart 2001	Flevoland
8.	Enkuentro na radio	7 maart 2001	Spijkensisse
9.	Enkuentro na radio	7 maart 2001	Capelle a/d IJssel
10.	Enkuentro na radio	9 maart 2001	Amsterdam en omgeving
11.	Enkuentro pa organisashon	10 maart 2001	Amsterdam en omgeving
12.	Enkuentro públiko	11 maart 2001	Hoogvliet/Hellevoetsluis
13.	Enkuentro públiko	11 maart 2001	Capelle a/d IJssel
14.	Enkuentro públiko	12 maart 2001	Lelystad
15.	Enkuentro na radio	14 maart 2001	Amsterdam
16.	Enkuentro pa organisashon	17 maart 2001	Zwolle
17.	Enkuentro publiko	18 maart 2001	Dordrecht
18.	Enkuentro públiko	21 maart 2001	Almere
19.	Enkuentro na radio	21 maart 2001	Amsterdam
20.	Enkuentro na radio	23 maart 2001	Hoorn
21.	Enkuentro na radio	24 maart 2001	Groningen/Delfzijl
22.	Enkuentro públiko	25 maart 2001	Utrecht
23.	Enkuentro ku Antilliaans netwerk	25 maart 2001	Den Haag
24.	Enkuentro públiko	25 maart 2001	Den Haag
25.	Enkuentro na radio	25 maart 2001	Rotterdam
26.	Enkuentro públiko	30 maart 2001	Arnhem
27.	Enkuentro públiko	31 maart 2001	Delfzijl
28.	Enkuentro publiko	1 april 2001	Rotterdam
29.	Enkuentro públiko	5 april 2001	Amsterdam
30.	Enkuentro na radio	7 april 2001	Groningen
31.	Enkuentro públiko pa hobennan	8 april 2001	Den Haag
32.	Enkuentro públiko	14 april 2001	Groningen
33.	Enkuentro na radio	17 april 2001	Zwolle
34.	Enkuentro públiko	21 april 2001	Zwolle
35.	Enkuentro públiko	22 april 2001	Hoorn
36.	Enkuentro pa organisashonn	27 april 2001	Zeeland
37.	Enkuentro públiko	29 april 2001	Zeeland
38.	Enkuentro públiko	3 mei 2001	Alkmaar
39.	Enkuentro públiko	6 mei 2001	Terneuzen
40.	Eukuentro ku estudiantente	17 mei 2001	Friesland
41.	Enkuentro públiko	26 mei 2001	Apeldoorn
42.	Enkuentro públiko	27 mei 2001	Roermond
43.	Enkuentro públiko	7 juni 2001	Breda
44.	Enkuentro públiko	7 juni 2001	Amsterdam Zuid-Oost
45.	Enkuentro ku profeshonalnan	11 juni 2001	Den Haag

46.	Enkuentro ku profeshonalnan	13 juni 2001	Den Haag
47.	Enkuentro públiko	15 juni 2001	Nijmegen
48.	Enkuentro speshal	21 juni 2001	Roermond
49.	Enkuentro públiko	27 juni 2001	Den Helder
50.	Enkuentro den prison	29 juni 2001	PI Scheveningen
51.	Enkuentro públiko	29 juni 2001	Tilburg
52.	Enkuentro MAAPP	30 juni 2001	Den Haag
53.	Enkuentro públiko	1 juli 2001	Eindhoven
54.	Enkuentro den prison	11 juli 2001	PI Scheveningen
55.	Enkuentro p?bliko	27 juli 2001	Tilburg
56.	Enkuentro den prison	20 augustus	PI Haarlem
57.	Enkuentro grandi di fitbèk	29 september 2001	Rotterdam

Bijlage 5: Lijst van Antilliaanse en Arubaanse organisaties

1.
AASvEN
D. Petronia
Postbus 217
7500 AE ENSCHEDE	9.
Burundanga
B. Zefrin
Herengracht 384E2
1016 CJ AMSTERDAM	16.
Eerste Wereld Alliantie
M. Sillie
Vuursteenstraat 1
9743 SW GRONINGEN
2.
Antilliaans Studenten Platform
Goudse Rijkweg 441-3
3031 CG ROTTERDAM	10.
CAR
Boris Dumfries
Postbus 737
3000 AS ROTTERDAM	17.
FMD
Patricio Martina
Haagsebos 100
2715 XT ZOETERMEER
3.
Antilliaans Contact Centrum
Rignald Lareine
Sporenstraat 27B
6211 EB MAASRICHT	11.
Caraïbisch Cultureel Centrum
L. Domacassé
2de Walstraat 112-114
6511 LW NIJMEGEN	18.
Forsa Amsterdam
Menka Jansen
Develstein 100A
1102 AK AMSTERDAM
4.
Antilliaans Platform Roermond
R. Boesten
St. Maartensplein 5
6063 CA VLODORP	12.
Shimaruku
A. Arrindell
Leegwaterhof 52
1444 EX PURMEREND	19.
Forsa Drente
Celio Bryson
Oranjestraat 120
9401 KM ASSEN
5.
Antilliaans-Arubaans Damas 2000
Gloria Zijlstra
Hoofdstraat 218
APELDOORN	13.
Club 50+
M. Adamus
Jacobijnerstraat 3
9712 HZ GRONINGEN	20.
Forsa Groningen
Celio Bryson
Jacobijnenstraat 3
9712 HZ GRONINGEN
6.
Antillian Starts
Dasselaarstraat 24
1222 AL HILVERSUM	14.
CODAAS
C. Girigorie
Cruyshaag 122C
6228 LE MAASTRICHT	21.
Forsa Zuid-Holland
James Schrijs
Martinus Nijhofflaan 2
2624 ES DELFT
7.
ASF
Ronald Canword
Postbus 194
8200 AD LELYSTAD	15.
Contacto Arubano Rotterdam
Postbus 2943
3000 CX ROTTERDAM	22.
Freshman Committee
J. Lucas
Transvaalstraat 126A
1092 HT AMSTERDAM
8.
Bond van Gepensioneerden
L. Gool
Oostenmaaslaan 208
3063 DB ROTTERDAM		

-
23.
Fundashon Antiano Amador Nita
G. Leito
Spaarndammerstraat 4F
1013 SV AMSTERDAM
24.
Fundashon den Movimento
Fai Rodriquez
Groningenstraat 17B
3074 RV ROTTERDAM
25.
His'é But'é
Rudy Weert
Gouvernestraat 56D
3014 PP ROTTERDAM
26.
INLIA
Jacobijnerstraat 3
9712 HZ GRONINGEN
27.
Yambo
R. de Windt
N. Penninghof 12
2526 KH DEN HAAG
28.
Kabinet Gevomachtigde Minister
Nederlandse Antillen
drs. C. de Haseth
Postbus 90706
2509 LS DEN HAAG
29.
Kabinet Gevolmachtigde Minister
Aruba
mr. G. Croes
R.J. Schimmelpennincklaan 1
2517 JN DEN HAAG
30.
Landelijk Organisatie Antilliaanse &
Arubaanse 50+
Van Heukelomstraat 34
3067 PJ ROTTERDAM
31.
MAAPP
Ruben Severina
Postbus 11573
2502 AN DEN HAAG
32.
Mivro Orso
Ingrid Gumbs
Postbus 21485
3001 AL ROTTERDAM
33.
Nederlands Antilliaans en Arubaans
Platform
Postbus 6734
6075 ZG HERKENBOSCH
34.
New Song
Papi Melfor
Herenstraat 138
2271 CL VOORBURG
35.
Nos Baranka
Postbus 1339
5004 BH TILBURG
36.
Nos Patria
Renso Maduro
Turfmarkt 407
2511 DZ DEN HAAG
37.
OCaN
Ròi Pieters
Laan van Meerdervoort 145A
2517 AX DEN HAAG
38.
OK
A. Hazel
Gooilandsingel 25
3083 BD ROTTERDAM
39.
Pabing
S. Fernando
Javobijnerstraat 3
9712 HZ GRONINGEN
40.
Rumannan Uní
Stationsweg 62
2515 BP DEN HAAG
41.
Poarkia Antiano Santa Ana
Cira Lourens
Opheusdenhof 193
1106 VC AMSTERDAM
42.
Passaat
Postbus 1738
3000 DR ROTTERDAM
43.
SAAB
John F. Kennedylaan 36
4811 ET BREDA
44.
SAABA
A,A,S, Boelijn
Postbus 200
1300 AE ALMERE
45.
SAAM
Charles Romney
Postbus 35
4380 AA VLISSINGEN
46.
SAM
Rudi Brunings
Van Swietenstraat 84
2518 SL DEN HAAG
47.
Sentro Antiano Yamanota
A. Pereira
Kerkstraat 189
6006 KN WEERT
48.
Sírulo Antiano Tilburg
L. Colastica
Goirkestraat 80
5046 GM TILBURG

-
49.
SIAA
M. de Haseth
Postbus 9520
2300 RA LEIDEN	58.
Dynamo
G. Wijngaarde
Smalle Haven 1
5611 EH EINDHOVEN	67.
Basta
St. Catharinaplaats 10
6811 BS ARNHEM
50.
Softballvereniging Bevers
Schinnenbaan 223
3077 SK ROTTERDAM	59.
Stichting 2000
Augustin Stamper
Meivogel 8
3311 SR DORDRECHT	68.
Bon Biní
H. Zedebea
Kraaienest 115
1104 CH AMSTERDAM
51.
St. C.O.V.
L. Fernandes
Loudonstraat 14A
7331 PH APELDOORN	60.
Stichting Alegria Chocolaad
Fingersplaats 67
9725 LD GRONINGEN	69.
Bon-Aire
E. Cecilia
Postbus 8212
3301 CE DORDRECHT
52.
Daimari
Copernicusstraat 38
3204 CJ SPIJKENISSE	61.
Stichting Antiana Zeeuwsch
Vlaanderen
R. Bacuna
Postbus 268
4530 AG TERNEUZEN	70.
Caraibische Culturele Manifestatie
Jagerweg 180
3328 HG DORDRECHT
53.
SIHAKY
Sisi Dulfer
Keplerstraat 301
2562 VN DEN HAAG	62.
Asiram
M. Quandus
Schinnenbaan 33
3077 SJ ROTTERDAM	71.
Carrière Orientatiedagen
J. Martis
Postbus 9
5600 AA TILBURG
54.
STAAD
A. Matheu
Paviljoensgracht 31
2512 BL DEN HAAG	63.
Ban Topa
E. van Sauers
Paardebloem 113
1689 RT ZWAAG	72.
Shimaruku
Alcides MArtina
Mosoelstraat 20
3193 EL HOOGVLIET
55.
StASAA
Postbus 217
7500 AE ENSCHEDE	64.
Ban Topa
E. Samsomstraat 11
1103 MR AMSTERDAM	73.
Dede Pikiña
X. Daal
Hyacintstraat 188
9713 XK GRONINGEN
56.
StAWSI
Tania Pieters
Postbus 16371
2500 BJ DEN HAAG	65.
Ban Topa
Schoenerstraat 29-40
8234 VS LELYSTAD	74.
Doorbraak
Winston Straker
Grubbehoeve 199
1103 GR AMSTERDAM
57.
Yudansa
E. van het Geld
Kruisbaan 28
5051 BR GOIRLE	66.
Ban Topa
O. Jansen
Passerelstraat 36B
3023 ZB ROTTERDAM	75.
Entre Nos
R. Winklaar
Van Maanenkade 45
2516 LL DEN HAAG

76.
Flambeu
Arthur René
Schoener 34-02
8243 WG LELYSTAD

77.
Future Restore
Ray Gumbs
Postbus 1328
1000 BH AMSTERDAM

78.
Guadarikiri
W. Thijssen
Klieverink 615
1104 KC AMSTERDAM

79.
Horkon
August Emanuel
De Klomp 7A
7511 DG ENSCHEDE

80.
Indju
Landaowerdrift 117
3436 XD NIEUWEGEIN

81.
Kibra Hacha
Julian Patterson
Adriaan van Bergenstraat 18
3554 VE UTRECHT

82.
Werkeenheid Kosecha
1ste Helmerstraat 17
1054 CX AMSTERDAM

83.
LAAVO
Mayra Schoop
St. Annastraat 142
6524 GP NIJMEGEN

84.
Lacumay
Adam van Harenstraat 48
3554 VV UTRECHT

85.
Mal i Bon
N. Martina
Duivenkamp 690
3607 VB MAARSSSEN

86.
MaMa
Maritza Wernet
Develstein 100A
1102 AK AMSTERDAM

87.
Mamio
Marjo Koens
Stationsplein 39
1315 KT ALMERE

88.
Mula
G. Arneman
Fazantenkamp 969
3607 EJ MAARSSSEN

89.
Nos Kultura
T. Ignacia
Lunastraat 20
6043 VG ROERMOND

90.
Pastoraat Antillen
Opheusdenhof 193
1106 VC AMSTERDAM

91.
Pegasaya
R. Hersilia
Postbus 166
9600 AD HOOGEZAND

92.
Profor
Sandra Sue
Naxosdreef 113
3562 JD UTRECHT

93.
Puente Natural
I. Boekhoudt
Sloterkade 157P
1059 EB AMSTERDAM

94.
S.P.L.I.K.A.
Celeste Johannes
Postbus 18799
2502 ET DEN HAAG

95.
SABA
Mike Boelein
Gildemark 81
1351 HH ALMERE

96.
Samenzijn
W. Fermina
Van Alphenstraat 17A
7556 JT HENGEL

97.
Sembra
Cira Laurens
Opheusdenhof 193
1106 VC AMSTERDAM

98.
Soprano
T. Leocaria
Achterberggaarde 150
7414 VD DEVENTER

99.
Tai Hori
L. Vreensburg
Bagijnenstraat 11
7411 PT DEVENTER

100.
Tamarijn
Anna Petrona
Hoptille 18
1102 PL AMSTERDAM

101.
Tropicana
Stanley Held
Baljuwstraat 9
2405 ZA ALPHEN aan den RIJN

102.
Trupial
R. da Silva
Mendelsohnstraat 8
1817 HG ALKMAAR

103.
Stichting voor Antillianen
Wolmaranstraat 131
2572 EC DEN HAAG

104.
SWA
Lionel Martijn
Postbus 737
3000AS ROTTERDAM

105.
STOBA
Kralinger Esch 70
3063 NB ROTTERDAM

106.
Studenkoosje
Danet Hoyer
Akemaheerd 319
9736 KA GRONINGEN

107.
Studiantenan Antiano/Arubano
Progresá
St. Annastraat 142
6524 GP NIJMEGEN

108.
TASC
J. Martis
Sibeliusstraat 579
5011 JN TILBURG

109.
Trefcentrum voor Antillianen en
Arubanen
Lili Yeung
Westeinde 25
1334 BH ALMERE-BUITEN

110.
Tula
L.Leito
Eggestraat 49
1825 MD ALKMAAR

111.
Tur Uní
V. Godet
Parklaan 137
2011 KT HAARLEM

112.
ANTIAZ
Luti Petronilia
Postbus 7000
2701 AA ZOETERMEER

113.
Vereniging Antilliaanse Sportleiders
Smederij 17
1825 HV ALKMAAR

114.
Colorado
Julian Patterson
Tomaatstraat 30
3552 GC UTRECHT

115.
Kokolishi
Jasmijnstraat 125
2563 RT DEN HAAG

116.
Kulturant
V. Djaoen
Schuilenburg 12A
3085 KZ ROTTERDAM

117.
Mosiako
Tempsplein 12
6411 ES HEERLEN

118.
Nos ku Nos
Postbus 30168
6803 AD ARNHEM

119.
Vrouwengroep NOS
D. Gumbs
Sint Josephlaan 48
3554 VD UTRECHT

120.
Sablica
Lodewijkstraat 10
6585 KH MOOK

121.
Nos Perla
E. Klein
Kolfshotenstraat 257
1104 NZ AMSTERDAM

122.
YCU
Postbus 737
3000 AS ROTTERDAM